

Serie nouă
MARTIE 2024

3

(CCLXXII)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

**Din
sumar:**

- ✓ Ecouri la opera *Oedipe*
- ✓ György Kurtág – 98
- ✓ Convorbirile „A.M.”: Petre Fugaciu
- ✓ Remember „Mamaia” - ediția Moculescu
- ✓ Gala șlagărelor românești
- ✓ Savoy IX la „Tănase”

În imagine:
Stela Enache

Primăvară muzicii românești

La sfârșitul lunii martie a avut loc, potrivit tradiției, Adunarea Generală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Desfășurată în cadrul primitor al Sălii de concerte „Auditorium” din noua clădire a Universității Naționale de Muzică din București, adunarea a reunit muzicologi și compozitori din București, aparținători secțiilor de muzică vocală, simfonică, ușoară și fanfară.

Colegii din alte centre culturale ale României s-au putut conecta prin platforma Zoom și au putut participa, de la distanță, la lucrările Adunării. Au fost validate rapoartele de activitate și rapoartele financiare, după care au fost prezentate aspecte din activitatea curentă și prezentate unele probleme și soluții de rezolvare a acestora: mai optimiste în cazul încercării de recuperare a datoriilor fostului restaurant „La taifas” față de Uniune și mai lipsite de orizont în cazul lucrărilor de la Palatul Cantacuzino.

Președintele Uniunii, Dan Dediu, și colegii săi din prezidiu (secretarii secțiilor) au evidențiat aspecte din cadrul proiectelor majore (festivaluri, parteneriate, achiziții, comenzi, gala premiilor UCMR, simpozioane de muzicologie). Deși susținerea Ministerului Culturii se obține tot mai greu (iar în cazul muzicologiei deloc), în anul 2023 au putut fi fiind achiziționate 116 lucrări componistice și muzicologice (sesiunea I - 55 de lucrări, sesiunea a II-a - 61 de lucrări).

Cele patru proiecte tradiționale ale UCMR realizate în fiecare an cu sprijinul Ministerului Culturii, au constituit de asemenea evenimente importante ale vieții muzicale românești: este vorba despre *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* și *Meridian* (festivaluri de muzică nouă), de programul de susținere a muzicii românești (adică achizițiile) și antologia anuală de CD-uri, care conține albume ce prezintă compozitori și creații din toate genurile muzicale și din diverse epoci.

Președintele Dan Dediu a oferit presei detalii suplimentare: „promovarea muzicii românești înseamnă pe de o parte să ai niște instrumente, deci forme de promovare, pe de altă parte înseamnă să ai ce promova, adică conținut. Noi avem câteva instrumente de promovare (...), cât despre conținut, strângem în fiecare an cam peste 100 de lucrări noi în toate genurile (...). Treptat, după promovarea și validarea lor valorică va trebui să învățăm să le și menținem în atenția publicului.”.

Totodată, UCMR a avut parteneriate cu importante instituții culturale și mediatice naționale și internaționale, instituții de concerte și spectacole,

Radio România și TVR, diverse festivaluri și concursuri, instituții universitare etc.

Pentru chestiunile care țin de managementul activităților Uniunii imediat după Adunarea generală a avut loc ședința Comitetului director, care a dezbătut și votat diverse propuneri și măsuri de îmbunătățire și fluidizare a activității.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Pe scena ONB - <i>Oedipe</i>	2-4
La Ateneul Român.....	5-9
Pe scena Sălii Radio.....	10-13
György Kurtág - 98.....	15
Enescu azi (III).....	17
Convorbirile “A.M.” - Petre Fugaci.....	18
Premiile Grammy 2024.....	24-25
Remember “Mamaia” - ediția Moculescu..	27-30
Marian Nistor - 80.....	31
Gala șlagărelor românești.....	32-33
„Romanțele dorului”.....	44-45
Savoy IX la „Tănase”.....	46-47

Oedipe într-o regie creativă

Pe scena operei bucureștene, *Oedipe* al italianului Stefano Poda e un experiment ce pare a avea-n substrat intenția unei clasicizări și supraviețuirii a producției în repertoriu, deoarece se apropie mult de echilibrarea dimensiunilor performative ale capodoperei. Regia e una inteligentă și totodată simplă, inovatoare, cu multe momente care surprind foarte pozitiv ca idee creativă, ca soluție și realizare. Italianul pluridisciplinar impune o scenografie simplă (panouri de câte-un ochi atotvăzător peste tot), aceeași/uniformă pe toată durata tragediei. Regia și coregrafia sa exploatănd însă o groază de figuranți: învârtiți și îngrămădiți aproape nonstop în centrul scenei rotative, sugerând tot ce este doar evocat mitologic și normalmente nu se vede, așadar nuduri-spirite, troli sau gnomi, ba chiar și idei, abstracții, simboluri sau elemente naturale. Jocul lor scenic e de constantă pantomimă originală, ba chiar și de ipostaziere statică, neefectuând nimic din ce ne-au obișnuit realiștii sau figurativii coregrafi și regizori de până-acum, stilizând totul prin dinamici corporale de plasticitate „liberă”, preponderent în forme de ralenti fascinant, uneori cu sacadări de mimă ritmică și abstractă. Iar continua fâșâială prin nisipul care formează grosul arenei-scenă face un fond acustic care nu deranjează deloc muzica propriu-zisă.

Pe scurt: în sfârșit o regie care nici nu imită/redă ilustrativ tot fleacul pomenit în libret, nici nu afectează cu nimic „sacralitatea” (adică inflexibilitatea și ponderea) muzicii lui Enescu, permițându-i și susținându-i preeminența. Fără să aibă austeritatea primei și celei mai longevive montări românești (Jean Rânzescu), maniera mișcării scenice (minime pentru cântăreți, maxime pentru

(mai ales în cazul protagonistului Oedip). În rest ratând sau parcă omițând mult (muzical vorbind), la rigoarea comparațiilor scârțâind ades. Așa de pildă, Sfinxa e cea mai dezamăgitoare (noroc cu figuranții coreuți pomeniți, care-o sprijinită vizual de-a dreptul draconic, mimându-i vorbele, dar nicidecum putând a-i salva partitura vocii). Orchestra sună modest în prolog și-n alte momente când e solo ori dominantă; iar când e să sprijine corurile și soliștii se dă pe sine la un volum care acoperă până la cvasi-distrugere a necesarelor discriminări/ indivizualizări și aprecieri vocale. Cea mai supărătoare e însă „atacarea” partiturii cu lejeritate ilicită, „înghițirea” prin pura omitere a sunetelor, saltul ori și intervalistica aproximativă. Faptul că se simplifică dese momente sonore prin punctare a discursului și nicidecum reproducere

partiturală dă senzația de lentoare, de tempo un pic rarefiat. Percepția e însă falsă și bizară, căci pur și simplu se cerne și papă partitura. Și pare programată (în privința orchestrei), părând doar luft pardonabil, din când în când, la unii soliști.

Originala franceză a libretului, parcă o premieră pentru noi (vom mai fi avut vreo două montări cu soliști bigloți, adică necântând în foarte buna și deșteapta echivalare română, poate și una din expunerile „de concert” fără regie și mișcare actricească), nu poate fi deloc evaluată și aplaudată, fiindcă-i ininteligibilă. Poate că ideea va fi fost să se-ncerce și reușească vreun turneu internațional (succes lor!); dar dacă pronunția colegilor noștri rămâne la fel de obscură și dispensabilă chiar și-n Franța, publicul va avea negreșit nevoie de supratitrare-n franceză pe plasma din podul rampei. La fel ca orchestra, atunci când reduci o scară complexă sau o melismă la un arpeggiu figurat lent, și când sari peste o vocală sau nu articulezi câte-o consoană cuvintele par gângave.

Altminteri, aș prefera să nu-mi revină-n minte prima, bătrâna, îndelung supraviețu-itoarea montare românească/ bucureșteană, nu atât pentru foarte adecvata montare scenică a lui Rânzescu, ci cu maximă deosebire (spre superioară și preferabilă comparație) pentru că l-a lansat și impus drept cel mai bun și trainic interpret al rolului protagonist pe David Ohanesian. După 1990 spectacolul bucureștean a fost tot mai spectaculos în privința montărilor, regiilor, scenografiilor și soliștilor, viața muzicală și muzicologia chiar având ce, cum și despre ce vorbi în recentul calup al prezentelor 3 decenii cu +. E cazul să apară nu doar „audiții comparate” la modul nostalgic sau urechist, ci studii muzicologice propriu-zis analitice. Adică expunând transcrieri portative sinoptice, în care să se vadă clar diferențierile interpretative dintre atât

figuranții coreici) e de originalitate nu doar excelentă, ci și foarte eficace în sensul că subzistă cooperant fără să copleșească. Așadar, ca principiu major și drept caracteristic frapant e tocmai că regia reduce mult jocul scenic (cândva am avut un Păstor pus să cânte înlănțuit și atârnat cu capul jos). Renunțând la întreg mimetismul exprimat de cuvintele cântării, textul nu mai e dublat școlărește, prin asta lăsându-se muzica să sune în chip dominant pentru trupul nostru apercetiv.

Din păcate noua distribuție a soliștilor vocali, așadar acest debut generalizat de „forțe proprii”, e doar una care promite

de mulții, diverșii/variații interpreți, mai ales surprinși (prin transcrieri maxim fidele) în momente „capitale” (precum „moartea Sfinxei”, Meropa + Oedip, „aria” rătăcirii lui Oedip, oprirea în fața Hecatei, momentele lirice din final, apoteoza terminală).

Nu pot să nu sugerez melomanilor să meargă, anul acesta, și la Teatrul Bulandra. Unde maestrul Andrei Șerban a montat un *Oedip* rescris radical, de către un tânăr contemporan, Rober Icke. O piesă egal sofocleană și modernă de tot, americanizată total. O dată (insist): e „foarte Sofocle” (cel din primele 2ă tragedii ale trilogiei antice). Spre deosebire de versiunea lui Enescu și Fleg, în care totul este acțiune „vivantă”, și la american totul e doar discurs confesiv (dramatizat, tensionat și ambalat scenic). Dramaturgul de ultimă oră abandonează enigma Sfinxei – naivă și ușor de dezlegat la Sofocle, radical modificată, adică originală la Fleg-Enescu (care îi opuseseră nu doar o întrebare mai interesantă, ci un răspuns inacceptabil/de neconceput în antichitate, însă perfect în acord cu umanismul radical și revoluționar, propriu istoriei moderne). Icke impune o altă ghicitoare, simplă și inteligentă, de detectivism actual. În sensul acesta atât versiunea Sofocle cât și versiunea Fleg-Enescu vor fi depășite de interpretările pe care juna Antigona le răpăie inteligent, enigma fiind rostită în primele momente ale piesei chiar de către oracularul Tiresias, iar dezlegarea ei având loc exact în ultimul moment al piesei (când Oedip își privește dezintegrarea-n oglindă). Ce vreau de fapt să zic este că actualul și modernizantul dramaturg american a luat evident aminte și la versiunea de libret și acțiune scenică proprii lui

Drept fiind și că, obiectiv vorbind, Șerban a ignorat rolul de personaj fundamental al densei și dificilei muzici enesciene, incompatibilitatea și ireductibilitatea ei la ideea de fond sonor sau fundal atmosferic. Copleșit de moment, regizorul a uitat că muzica lui Enescu acaparează puternic subconștientul, nu îngăduie foarte multă stimulare vizuală și motrică, alături (exact cum s-a-nântâplat în cazul montării de-atunci), fiziologia neurală și neuronală a oricărui audient/spectator este angajată până la extenuare, scurtcircuitare, iritare, abandon, blocaj.

Hai să revedem, așadar, avatarurile interpretărilor strict muzicale ale *Oedipului* enescian în deceniile recente (însă muzicologic, nu jurnalistic). Și hai să evaluăm cu ochi distanți, adică maturizați, și montările care-au consemnat experimente mari și unice, extraordinare generozități și risipe de inteligență și frumusețe.

Marin MARIAN

Cu naturalețe și eternitate, un *Oedipe* simplu și complex

S-a vorbit mult despre *Oedipe* – și, dacă totul merge cum trebuie, se va mai vorbi mult, de acum încolo, sper. De la Aristotel încoace, puțini sunt marii intelectuali pe care grotescul mit grecesc i-a lăsat reci: de la premisele criticii literare și până la psihanaliza modernă, povestea pe care a spus-o și George Enescu a rămas, de-a lungul secolelor, un etalon în ceea ce numim, astăzi, poate grabnic, „canonul occidental”. Menționez în treacăt graba pe care o avem în

Fleg și Enescu, iar ex-americanul Andrei Șerban dovedește oarecum că și el a învățat din montările sale operatice și operetistice, ba precis și-a asumat și lecția primită de pe urma aventuroasei sale montări a însuși *Oedipului* enescian.

Ca-ntr-o paranteză de circumstanță adaug (mă simt „obligat” să adaug), că totuși, după atâta amar de vreme, ar fi interesant și poate util de revăzut spectacolul respectiv. Mai ales că există și film (video de Vivi Drăgan Vasile) cu repetițiile generale și fragmente foarte consistente din montarea bucureșteană din 1995. Revăzând altfel și disputa sau revoltele iscate atunci de regia lui Andrei Șerban, când *Oedipul* său a marginalizat muzica printr-un masiv și copleșitor joc scenic. La vremea respectivă publicul local n-a fost dispus ori pregătit să vadă toată istoria românilor (mai ales fascismul, stalinismul, ceaușismul și Revoluția din '89), ilustrată opulent și ostentativ pe deasupra bineștiutei povești a tragediei. Conceptul regizoral a încrețit frunțile multor muzicieni și melomani profesioniști, conservatoriști prin educație, rutină, definiție.

acest sens deoarece puține sunt, de fapt, lucrurile pe care le-au apreciat cu adevărat mai toate generațiile – indiferent că vorbim despre muzică, literatură sau filosofie – iar cele care au rămas, de-a lungul timpului, în atenția noastră, ne fac să sperăm la perenitatea anumitor valori; mai important de atât, însă, ne servesc drept impuls pentru a pune anumite întrebări. Mai degrabă aceste întrebări alcătuiesc materialul cu care toți marii artiști, din vremuri preistorice și până în zilele postmoderne, au lucrat, lucrează și vor lucra. Întrebări psihologice, sociologice, ontologice, epistemologice, pentru a număra doar cele mai abordabile dintre domeniile pe care le tratează arta în general și, în particular, piesa de teatru semnată de Sofocle, pe care Edmond Fleg a adaptat-o pentru scena lirică.

Nu se poate vorbi despre *Oedipe* fără a se vorbi despre grecii antici, iar despre grecii antici nu se poate vorbi fără tentația de a trage concluzii pripite (nu toate concluziile sunt pripite, într-un fel?) despre cultura europeană – iată scuza pentru introducerea poate ușor școlărească; însă în fața acestui *magnum opus* se simte uneori nevoia unei abordări tomiste, care să îmbine construcția argumentelor logice, cu inspirația oferită de vivacitatea unui text ce încurajează cât mai multe citiri. Iar dintre multele citiri de care se poate bucura opera în patru acte semnată de George Enescu, cea la care am asistat vineri, 9 februarie, a fost una dintre cele mai bune. La pupitrul dirijoral s-a aflat Tiberiu Soare, proaspăt laureat de Uniunea Criticilor, Redactorilor și Realizatorilor Muzicali cu premiul pentru conducerea a

trei producții ale acestui titlu pe scena operei bucureștene. Orchestra, deși puțin timidă în primele măsuri, s-a redresat și s-a adresat cu profesionalism și libertate publicului, beneficiind de bagheta dirijorală a unui ghid erudit și evident mișcat de muzica lui Enescu. A lipsit total orice rigiditate din punct de vedere muzical, naturalețea fiind cuvântul de ordine al serii – o realizare, având în vedere complexitatea discursului muzical semnat de compozitorul român. Soliștii s-au dovedit elocvenți în rolurile lor: baritonul Ionuț Pascu a reușit să aducă la viață fără exagerări netrebuincioase rolul titular – jocul actoricesc a fost credibil, iar aptitudinile vocale au fost vizibile; basul Horia Sandu ne-a oferit un Tirésias molcom, dar nu încordat – un proroc ce amintea mai mult de Ieremia decât de Ezechiel, așa cum și trebuie; mezzo-soprana Oana Andra a fost convingătoare în rolul mamei devenită soție – Jocaste –, reușind să aducă în prim-plan muzicalitatea acestui rol; tenorul Andrei Petre (Laös) a fost un bun partener tuturor colegilor de scenă, dovedindu-se și un solist excelent, în momentele când partitura îi oferea ocazia; din punct de vedere vizual, cea mai memorabilă apariție a fost, bineînțeles, cea a Soranei Negrea, mezzo-soprana care a înfrunghiat Sfinxul – însă apariția sa a fost memorabilă și din punct de vedere solistic, având în vedere că și-a păstrat naturalețea vocii, nefiind într-o poziție obișnuită pentru un solist pe scena operei – îngrădită de o cușcă pe gratiile căreia s-a urcat înainte de a cânta.

Dacă am amintit de domeniul vizual, trebuie vorbit, totuși, despre spectacolul propriu-zis. Spuneam, puțin mai sus, într-o observație vecină cu truismul, că muzica lui Enescu este complexă; într-adevăr, discursul muzical din această operă este complex, însă nu impene-trabil. Cu toate acestea, aportul lui Stefano Poda, cel care a gândit regia, decorurile, costumele și coregrafia, trebuie apreciat deoarece artistul italian a simplificat din punct de vedere vizual povestea. Prima trăsătură pe care am remarcat-o la ridicarea cortinei este culoarea: albul-vechi al templelor antice și al nisipului. Nisipul este, de asemenea, prezent pe scenă, ca un detaliu ce adâncește psihicul melomanului în naturalețea perenă a spectacolului (nisipul este, până la urmă, rezultatul unor procese geologice milenare).

Însă culoarea albă a decorurilor – alb-gălbui uneori, alb-albăstrui alteori, însă de fiecare dată cât de poate de natural – mi-a amintit, în naturalețea lui, de faptul că Herman Melville dedică un întreg capitol acestei culori în capodopera sa, „Moby Dick”, observând că albul, în ciuda apartenențelor nobile și pure, ascunde un mister ce înfricoșează sufletul uman mai mult decât roșul sângelui. Evident, Melville are perfectă dreptate, iar Stefano Poda a confirmat acest lucru, în mod conștient sau nu. Vedem, e drept, roșul sângelui, de câteva ori în acest spectacol. Însă de fiecare dată într-un context unic, irepetabil: în rochia Sfinxului sau pe mâinile lui Oedipe, roșul este asociat cu personajele extraordinare în momente extraordinare. Albul (deci lipsa culorii, din punct de vedere teoretic) ce definește

lumea gândită de artistul italian nu ne lasă, totuși, să ne păcălim că ar fi vorba despre o poveste modernă, contemporană sau măcar despre o poveste naturală, normală. Deși poate mai obișnuiți să asociem albul cu un spațiu cersesc, regizorul ne oferă o perspectivă lumească – reușind, totodată, să capteze atenția publicului.

Ochii, un alt simbol simplu, dar plin de înțeles, rămân de obicei albi, de piatră, fiind sculptați direct în pereții ce delimitează sacrul scenei de profanul culiselor. Însă în momentele de maximă tensiune, lumini albastre sau roșii strălucesc în pupilele acestora; un spirit cinic ar putea spune că fasciculele menționate sunt menite să atragă atenția melomanilor distrați, însă un critic ceva mai harnic va observa că lumina ochilor ce privesc momentele principale ale operei (profeția, paricidul, revelația crimelor protagonistului – pentru a numi doar câteva) poate reprezenta atât privirile aruncate de zei, cât și atenția comunității care îl privește constant pe Oedipe, acesta fiind de atâtea ori înconjurat de orașenii ce îi urmăresc ascensiunea și declinul.

Se spune că „apa trece, pietrele rămân”, însă în poezia vizuală imaginată de regizorul italian, pietrele par imuabile, nisipul ține uneori și locul apei, iar în general puține lucruri se mișcă în adevăratul sens al cuvântului. Doar oamenii sunt, într-adevăr, consecvenți în inconsecvența lor spațială: spre deosebire de clădirile antice grecești, care inspiră sentimentul unei stabilități eterne, oamenii se mișcă în mod constant, pentru a dovedi nestatornicia cu care se confruntă atât individul, cât și

societatea – căci nestatornică este Teba când îl alungă pe Oedipe, pentru ca apoi să îl ceară înapoi, și nestatornic este Oedipe, când mai întâi alege o viață izolată, pentru ca în final să caute o moarte pe tărâm sacru.

Este de apreciat faptul că regizorul a reușit să înțeleagă opera compozitorului român, dar și să adauge o interpretare personală a poveștii – pe lângă ceea ce a spus, deja, Enescu. Stefano Poda și-a manifestat, într-un interviu, dorința de a pune în scenă această operă la Acropolis-ul din Atena – un gând ce trezește, cu siguranță, imaginația oricui a ascultat această operă și, mai ales, celor care au avut ocazia de a vedea reprezentațiile de la Opera Națională București, din 15 ianuarie, 9, respectiv 11 februarie 2024. Din fericire, toate aceste reprezentații s-au desfășurat cu casa închisă – ceea ce ne dorim, cu siguranță, și pentru următoarele reprezentații ale acestei capodopere enesciene.

Petre FUGACIU

Turnirul Clasicilor: Haydn și Mozart

Stagiunea de concerte din anul 2024 continuă să propună într-o bună tradiție manifestări care de desfășoară sub generice tematice. Cele din 1-2 februarie a.c. intitulate „Turnirul Clasicilor: Haydn și Mozart pe scena Ateneului”, au avut ca țință prezentarea unor capodopere inspirate din creația marilor reprezentanți ai Clasicismului Vienez.

Seara a început *ex abrupto* cu o binecunoscută lucrare scrisă de Alfred Schnittke în 1977 intitulată *Moz-Art à la Haydn*, foarte clar explicată de însuși dirijorul concertului, Gabriel Bebeșelea, în care se evidențiază extraordinara capacitate a autorului de a fragmenta și reasambla diverse citate și aluzii extrase din tezaurul mozartian, plaste într-un "decor" haydian, toate asociate într-un câmp sonor ce se definește în polistilism. La vremea ei, în această lucrare scrisă pentru 2 viori și 11 instrumente de coarde, s-a considerat, pe bună dreptate, că parodia funcționează cu succes atât la nivel vizual cât și sonor. Astăzi am avut senzația că asistăm la un manifest politic, o oglindă a unei lumi în plină dizolvare, de un grotesc mult prea evident, în care autorul pare a comunica ideea că "prin răs corectăm moravurile" (*Castigat ridendo mores*. lat). Soliștii au fost cei doi concert-maeștri ai orchestrei, Rafael Butaru și Valentin Șerban, ultimul fiind marele câștigător al Concursului Internațional de Vioară din 2022.

A urmat o celebră lucrare originală, *Concertul nr. 5 K219*, interpretat de violonista germano/coreeană Suyoen Kim, cu palmares și intensă activitate internațională, actual prim concert maestru al Orchestrei Konzerthaus-Berlin și membră a Cvartetului „Artemis”. Cu toate că cele cinci concerte pentru vioară scrise de Mozart (K207-K219 aparțin unui interval strâns (1773-1775), din punct de vedere stilistic și al scriiturii sunt destul de diferite. Evoluția elementelor de proveniență baroc și rococo spre liniile melodice elansate, solare, olimpiene, am putea spune (din K219), nu se regăsește în actualele tendinuri interpretative care țin mai puțin cont de aceste diferențe. Interpretarea lui Suyoen

Gabriel Bebeșelea

Foto: Ionuț Macri

Kim a beneficiat de toate caracteristicile unei violonistici de cea mai înaltă clasă, un sunet foarte frumos, elaborat până în cele mai mici detalii, tehnică și intonație de cea mai mare claritate în pofida unor tempo-uri mai rapide impuse de aceleași tendințe artistice contemporane. Trebuie specificat că orchestra a urmărit-o și "servit"-o cu aceeași grijă pentru detaliu, realizând astfel, în calitate de partener egal, un tot unitar de cea mai mare acuratețe. Cadențele, destul de scurte și mai "cromatic", au anticipat parcă acel aer de umor fin pe care sonoritățile *Alla turca* din final au satisfăcut apetitul pentru modelele orientale din epocă. Mozart însuși le-a mai folosit și în *Sonata pentru pian K 331* și în *Răpirea din Serai* (1782). Bisul a revenit *Duetului nr. 11, Bölcsődál – Cântec de leagăn*, de Béla Bartók, alături de Rafael Butaru. După pauză au urmat alte două lucrări inspirate de formulări extrase din

Mozart și Haydn, *Suita nr. 4 pentru orchestră op. 61* "Mozartiana" de Ceikovski și *Variațiunile pe o temă de Haydn op. 56* scrise de Johannes Brahms.

Dacă ar fi fost vorba de simfonii în cel mai clasic sens al cuvântului s-ar putea înainta părerea că lucrările amându-

Suyoen Kim

rora reprezintă "esențe tari", dar în cazul de față este o mare diferență între stilul grațios al *Mozartianei* scrisă în 1887 (ilustrat cu cea mai mare artă/eficiență în celebrele *Variațiuni pe o temă rococo op. 33* - 1876), și masiva lucrare brahmsiană. Deși procesul scrierii *Suitei* a fost declanșat de puternicul dramatism al operei *Don Giovanni*, astăzi se consideră că în această lucrare - unde primele două mișcări au la bază citate din piese mai puțin cunoscute - este

supra-exploatată latura afectivă și eterată desprinsă din personalitatea lui Mozart și aproape deloc cea de mare profunzime.

Finalul este într-adevăr elaborat cu minuțiozitate fiind folosită o temă din K 455 care la rândul ei aparține lui Glück (din opera *Pelerinajul la Mecca* - din nou o intersecție pe lumea Orientului!) și care are ea însăși 10 variațiuni unde se remarcă orchestrația genială care asigură prin sonoritățile distincte progresia dramatică. Dirijorul Gabriel Bebeșelea a șlefuit o adevărată bijuterie din suita propusă, alegând tempo-uri care au favorizat claritatea evoluției vocilor, evidențierea contrastelor, echilibrul sonor între diferitele compartimente și nu în ultimul rând caracterul elegant. Orchestra s-a arătat a fi în cea mai mare formă, foarte bine pregătită, evidențiindu-se în special compartimentul instrumentelor de suflat unde soliștii au dat dovadă de mare virtuozitate instrumentală. Remarcabil a fost marele solo de vioară din sfârșitul variațiunii a VIII-a și a IX-a în totalitate, ca un fel de cadență a unei lucrări concertante, cu orchestra obligată (care, bineînțeles expunea fragmentar elementele temei principale) - unde din nou Rafael Butaru a strălucit pe ample pasaje de mare dificultate extrase parcă din repertoriul paganinian. Atmosfera de *Allegro vivo* s-a continuat și în variațiunea de final, nr. X, unde clarinetul a avut, la fel, două solo-uri virtuozice, de tip *Cadenza*, de mare efect. După acest sfârșit

glorios au urmat grandioasele *Variațiuni pe o temă de Haydn*. Asupra "paternității" temei sunt încă multe discuții deoarece tema extrasă din *Feldpartiten Hob.HobII. 41-46* (și acestea incert atribuite lui Haydn) este ea însăși de origine mai veche, un imn de pelerini (!) închinat Sf. Anton, folosit de Haydn pe când era angajat în Boemia ca muzician în casa contelui Morzin. Totuși, Brahms a insistat asupra "autenticității" haydiene incluzând chiar în coda finalului un citat original, un minuscul fragment din partea a doua a simfoniei "Ceasornicul". Per total impresionează capacitatea, abilitatea extraordinară cu care Brahms gestionează forțe instrumentale ample și prelucrarea permanentă a temei (în acest caz) în interiorul ei – continuele prefaceri și dezvoltări tematice pregnant - caracteristice tehnicii sale de compoziție fiind inspiratoare pentru modernitatea secolului următor. Asistăm astfel la un proces în flux continuu de emoții și stări interioare care rămân cumva în suspensie pentru că ele nu își găsesc relaxarea decât în finalul apoteotic, atunci când avem păreri de rău că s-a terminat lucrarea, implicit concertul. *Finis coronat opus* cu această capodoperă de o rară perfecțiune, excelent interpretată de un ansamblu care a dat totul sub bagheta unui foarte mare maestru, Gabriel Bebeșelea.

Corina BURA

Ca o piruetă a destinului

Programul, de o frumusețe parfumată, oferit în 9 februarie de Ateneul Român, m-a atras ca un magnet, cu forța unui curcubeu irizat de pădurea sunetelor minunate împletite de compozitorii incluși în el, ambii foarte dragi mie. Așa că, pe o căldură vapoasă, nepotrivită anotimpului dar perfect pliată pe conținutul lucrărilor ce urmau să se cânte, din confortul lojii care mă găzduia, am citit în așteptare impresi-onantele CV-uri ale interpreților invitați, care promiteau și ele ore de sublimă emoție.

Dar n-a fost așa. Nu în prima parte, care a avut ca subiect *Concertul nr. 1 în si bemol major pentru pian și orchestră*, op. 23 de Piotr Ilici Ceikovski, în interpretarea pianistului israeliano-rus Boris Giltburg și avându-l la pupitrul pe dirijorul hispano-american François López-Ferrer. Spun asta pentru că tălmăcirea partiturii mi-a lăsat impresii confuze, contradictorii, deoarece frumusețea și complexitatea ei – poezie de note în care auzi și simți toate bucuriile, culorile și frământările sufletului -, au fost estompate paradoxal de virtuți ale solistului: tehnică impecabilă, un splendid tușeu, o poftă imensă de a cânta dar și de o regretabilă fixitate pentru treceri bruște de la *fortissimo* la *pianissimo* și invers, viteză exagerată, prea multă pedală și o viziune asupra concertului care a fost, pe cât de atrăgătoare pentru cei ce gustă această nefericită modă, pe atât de teatrală și nefirească. Impunându-și acest punct de vedere, oarecum robotic și haotic, desigur că nici orchestra, de obicei cu totul excepțională, nu s-a ridicat la propriul nivel, având ceva rătăcirii și rateuri deranjante, mai ales la suflători. Și dirijorul, care, în ciuda calmului și detașării

François López-Ferrer

lui, părea în dezacord cu solistul, n-a realizat decât un acompaniament neconvingător. De altfel, cele două bis-uri au sunat exact la fel ca și concertul. Totuși, ascultătorii, din complezență sau chiar convingere, au aplaudat frenetic. Așa că succesul a putut fi bifat ca foarte mare. De, păreri și păreri.

În pauză, încercând să-mi alung dezamăgirea, din locul meu priveam sala, scena, cupola, picturile ei și măgândeam cu oarecare gelozie la melomanii și muzicienii care au populat acest templu al artei, cu exact 92 de ani în urmă, când tot aici, tot în februarie (pe 14), însuși Maurice Ravel, la invitația prietenului și colegului lui, George Enescu, a încântat ca dirijor al propriilor lucrări. Mi-ar fi plăcut grozav să fi fost și eu printre cei privilegiați, deși, evident, n-aveam cum.

Dar simteam cumva că acum voi fi recompensată pentru vis și o să îmi placă ce voi auzi. Și asta pentru că, de câte ori l-am ascultat pe Ravel, am avut aceeași puternică impresie ca cea exprimată de Doru Popovici atât de plastic în cartea sa "Introducere în opera contemporană": "Ravel a trecut printre noi ca o pasăre măiastră și a lăsat cu discreția cu care a trăit și a creat ecoul prelung al unui fâlfâit de aripi, nemaia-vând timp să păcătuiască".

Boris Giltburg

Foto: Sasha Gusov

Așa că am așteptat cu nerăbdare să aud cele două lucrări și mai ales să aud cum le va gestiona dirijorul, împreună cu Orchestra Simfonică și Corul Filarmonicii „George Enescu”. Așteptare a meritat cu prisosință. Chimia dintre tânărul dirijor și compozitor a fost mai mult decât relevantă, în mare parte datorită laturii latine a amândurora dar și a faptului că fiecare, la timpul lui, a aparținut/apartine acelei categorii infime de artiști cărora le este/le era permis să cunoască și să înțeleagă profunzimea gândirii și strălucirea spiritului. Asta am auzit în partea a doua a seriei – explozia de culori timbrale, frumusețea și originalitatea orchestrației, toate într-un crescendo continuu, în care nimic nu a fost lăsat la voia întâmplării și totul s-a legat perfect. Iar muzica și interpretării ei au scris o filă încântătoare, pe parcursul căreia am savurat clipele trecătoare care rămân etern vii în memoria sufletului.

Dar ce am ascultat, de fapt? Pentru început, *Rapsodia spaniolă* – prima lucrare importantă pentru orchestră a lui Ravel care, deși scrisă în timp scurt, îl dezvăluie pe creator ca "logicianul perfect, lucid, virtuoz al orchestrei", după cum îl caracteriza Enescu. Deja această partitură, ca mai toată creația sa, fascinează prin armonia în perfectă concordanță cu melosul, prin originale acorduri de trepte secundare, prin senzuale septime mari și lascive none, de un colorit exuberant, plin de căldură, duiosie și pasiune arzătoare. Aici, dar mai ales în cea de-a doua lucrare din concert – *Suita a doua* din Baletul *Daphnis și Chloe* (o capodoperă) – impresionează tainica fuziune dintre lirismul muzical și un voalat colorit hispanic, dualism ce se revărsă asupra universului său muzical. Cu mijloace din stilul înrudit impresionismului și un melos cantabil cuceritor, îmbinări de armonii cu paralelisme viu colorate, străbătute de nuanțe modale,

lucrarea dezvăluie o imensă varietate de timbruri pure și porțiuni sonore liniștitoare. Maurice Ravel descrie în *Daphnis și Chloe* nu o poveste mitologică, nici o legendă mediavală, cu filozofii transcendente, ci o întâmplare aflată la granița dintre vis și realitate, din care se relevă pregnant omul suspendat între pământ și cer, având deasupra lui doar bolta înstelată și conștiința sa morală. Interpretarea a fost desăvârșită. Orchestra a sunat perfect, fiecare instrument în parte și toate la un loc; suflătorii au fost în cea mai bună formă a lor, cântând cu strălucire și claritate; corul, ca de obicei, o încântare; iar dirijorul în elementul lui, dezvăluindu-și prin Ravel nu numai cunoașterea, talentul, eleganța arogantă, simțul deosebit al nuanțelor, dar și o extraordinară plăcere de a dărui muzică. Urmărindu-l cu plăcere și constatând, din profil, o oarecare asemănare în ținută cu creatorul, am simțit sau am vrut să simt că, printr-o piruetă a destinului, chiar am participat la faimosul concert din februarie 1932, la care Maurice Ravel a evoluat în dubla ipostază de dirijor și compozitor. O piruetă a destinului care m-a vrăjit.

Doina MOGA

Mozart și Bruckner la Ateneu

Director de onoare al Filarmonicii „George Enescu” din 2020, Christian Zacharias a dirijat pe 15 și 16 februarie 2024, un program contrastant și dificil, pe care publicul l-a apreciat fără rezerve.

Mozart a compus *Concertul nr. 17 în sol major pentru pian și orchestră* la 28 de ani – pentru cei care au auzit-o pe LP-ul înregistrat prin anii 1960, rămâne de neuitat varianta plină de vervă a lui Dmitri Bașkirov. Pe cealaltă față a LP-ului,

Christian Zacharias

Foto: Felvégi Andreea

Bașkirov cânta *Concertul pentru mâna stângă* de Ravel, care a devenit, pentru unii pianiști, un etalon, prin amestecul de rafinament, forță și originalitate. Varianta lui Christian Zacharias a *Concertului în sol major* de Mozart, dirijată de la pian, a mers pe linia frumuseții pure, neostentative, în sjajul interpretărilor lui Radu Lupu, fără a înălța ascultătorul în zonele transcendente ale inter-pretărilor acestuia și fără a-i transmite fiorul elegiac care se simte la Mozart în cele mai luminoase momente.

Nimic nu a umbrit frumusețea interpretării lui Zacharias, anticipată chiar prin sunetul agreabil al *la*-ului dat de concert-maestrul Rafael Butaru pentru acordajul orchestrei (e binecunoscut obișnuitul sunet lemnos, nepianistic al *la*-urilor date de concert-maeștri, spre de deosebire de această mostră de sensibilitate sonoră în anticipație). Expoziția orchestrei a sunat curat și frumos, cu articulații impecabile

ale frazelor. Zacharias a cântat *staccato* basul Alberti din tema principală, în contrast cu haloul creat de lemne și pedală în acompaniamentul pasajelor tranziției – a ajutat și minunata acustică a Ateneului Român. În prima temă a grupului tematic secundar, mâna stângă a pianistului a imitat perfect timbrul cornilor, tranziția către a doua temă din grup a fost fluidă, aproape lirică în progresia tonalităților minore, iar tema însăși, cu suspinele în semitonuri, a avut o grație tipică rococo-ului. Cadența părții I nu a etalat în mod deliberat virtuozitatea pianistului, *understatement*-ul, afirmația nepompoasă fiind o marcă a stilului lui Zacharias. Opțiunile lui muzicale, atitudinea pe scenă, mișcările relaxate sugerează comportamentul unui *esquire* britanic, îmbrăcat într-un cardigan de lână, care se simte confortabil în fața șemineului din salonul conacului său. Zacharias are și nonșalanța oamenilor înalți, cu încheieturi flexibile – se mișcă pe îndelete, necăzând vreodată în agitație caraghioasă. *Poignet*-ul suplu al mâinii stângi cu care dirija din când în când, în timp ce mâna dreaptă strălucea în pasaje, e o lecție vie dată tuturor dirijorilor care doresc să conducă orchestra de la pian. În contextul acestei perfecțiuni a sunetului, a frazării, a naturaleții care îi ferește interpretarea de calofilie, corzile – viorile II – au sunat prea tare și prea păstos în acompaniamentul temei în do major care deschide partea a doua; la fel a sunat și acompaniamentul mâinii stângi la pian, dar cadența, cu o ușoară accelerare a tempo-ului, cu o agogică liberă, s-a perceput ca o declamație intimă (oximoron intenționat), iar ascensiunea în semitonuri dinaintea trilului care anticipă intrarea orchestrei a avut frumusețea unei caligrafii orientale. Finalul a început într-un tempo așezat care a prins viteză odată cu intrarea pianului. Caracterul festiv al

variațiunii a cincea a amintit de atmosfera unor momente din *Nunta lui Figaro*, iar secțiunea *Presto* a fost într-un raport de tempo impecabil cu *Allegretto*-ul precedent. Publicul a apreciat eleganța interpretării lui Zacharias și, în seara lui 16 februarie, pianistul a răsplătit entuziasmul ascultătorilor cu *Sonata în do minor K 158* de Scarlatti, pe care a cântat-o splendid. Țesătura vocilor, imitațiile în suspine, finețea ornamentelor, agogica fluctuantă, sugestia cântului păsărilor și a împroșcării cu stropi de apă a creat imaginea bogăției tapiseriilor secolelor XVII- XVIII și a evocat firul subtil care leagă fantezia barocă de capriciile și extravaganțele romantismului.

În partea a doua, în deplin contrast stilistic, dar cu aceeași atitudine de aristocrat britanic, Zacharias a dirijat *Simfonia a II-a* de Bruckner. Frapează, în muzica acestei simfonii, dialectica dintre rigoarea formei și mobilitatea tonală de tip wagnerian, simbioza consistenței cu fluiditatea. (Un moment de anticipație a surprizelor tonale l-au constituit, în partea I a concertului de Mozart, cele două modulații subite la la bemol major, în plin sol major). În partea I, *Moderato*, reluarea temelor în alte tonalități în repriză, secțiunile dezvoltative dintre tema a doua și a treia par a crea un cadru clasic unui spectru larg de stări și sentimente, de la lamentare, la triumf. În partea a doua, *Andante, feierlich, etwas bewegt*, în formă pentapartită, influența lui Wagner se simte puternic, în timp ce în forma extrem de clară a *Scherzo*-ului, impresia de energie masivă și tema mahleriană în do major din *Trio* produc o fuziune tipic bruckneriană a clasicului cu romanticul. *Finalul*, în formă de sonată cu elemente de rondo, cu încheierea sa în do major, eroică, optimistă, a încununat o construcție admirabil redată de Christian Zacharias.

Publicul a plecat acasă într-o stare de plenitudine atât de binevenită în vremurile nu tocmai pașnice pe care le trăim.

Lena VIERU CONTA

VIOLONCELLISSIMO - de Ziua Națională „C.Brâncuși”

În „Luna sculptorilor români”, Ansamblul VIOLONCELLISSIMO, sub conducerea fondatorului și mentorului său Marin Cazacu, l-a omagiat pe inconfundabilul Brâncuși, printr-un recital pe podiumul Ateneului bucureștean, chiar de Ziua Națională „Constantin Brâncuși”, sărbătorită din 2015, de fiecare dată, pe 19 februarie. Scenariul și regia evenimentului respectiv, destinat, în primul rând, elevilor, au fost concepute de autorul proiectului, violoncelistul Marin Cazacu, pornind de la o reconfortantă idee, a unei călătorii imaginare, în diverse teritorii ale Euterpei, pe de o parte, iar pe de alta, în universul interior al renumitului sculptor, știut fiind faptul că el iubea Muzica, pur și simplu, cu diferitele feluri de întruchipare, pornind de la folclorul autentic, firește, și de la faptul că a fost membru al Coralei „Carmen”, pe vremea studenției, și a cântat în biserică, la strună, peste un sfert de veac, ajungând, în timp, să-l admire pe „Marele Cantor de la Leipzig” și să se lase purtat într-o zonă de real confort emoțional, nu doar de J. S. Bach, ci și de W. A. Mozart, iar după Expoziția Internațională de la Paris, din 1938, unde ne-a reprezentat țara, alături de legendara Maria Tănase, repertoriul nostru lăutăresc a căpătat, de asemenea, un loc special în inima lui. Câteva dintre aceste preferințe, strâns legate prin destinul său în capitala Franței, unde a întâlnit personalități ale culturii române stabilite acolo, precum compozitorul Marcel Mihalovici ori etnologul Dimitrie Gusti, au constituit opțiunile repertoriale, pentru amintitul concert al Ansamblului VIOLONCELLISSIMO, deschis în generoasele sonorități baroce, ale unei secvențe preclasice, tema cu variațiuni *Passacaglia*, din *Suita nr. 7 în sol minor* de Georg Friedrich Händel, urmată de *Pavana*, din *Suita enesciană pentru pian op. 10 în re major*, aceasta, în viziunea muzicianului Cătălin Răducanu (care a întreprins turneul “Un artist, un pian și un țambal”, de-a lungul toamnei 2023) și, tot el, protagonist convingător al părții a treia, “*Alla Turca*”, din *Sonata mozartiană nr. 11 în la major K 331*, și al piesei “*Gnossienne*” nr. 1 de Erik Satie, iar după inovatorul compozitor francez, inițiatorii evenimentului au revenit la creația autohtonă, mai întâi, prin niște sonorități camerale, bazate pe două piese populare culese de Anton Pann, o melodie din folclorul oltenesc și o horă moldovenească, ambele, regăsindu-se în piesa *Cântec trist* de Paul Constantinescu, restituită, cu vădită sensibilitate, de duo-ul alcătuit din violoncelistul Ștefan Cazacu și pianistul Cătălin Răducanu, piesă urmată de binecunoscutul *Dans țărănesc* de Constantin Dimitrescu, interpretat solo, cu virtuozitate, de violoncelistul Horațiu Ludușan, și o *Suită folclorică din Ardeal*, într-o formă de expresivitate originală, surprinsă de muzicianul Radu Sinaci, în aranjamentul său pentru întreg Ansamblul VIOLONCELLISSIMO, din care face și el parte. Programul a continuat cu două incendiarie tangouri argentinene, de referință în genul simfonico-jazzistic, *Oblivion* și *Libertango* de Astor Piazzolla, însoțite de antrenantul „Can Can” din opereta *Orfeu în Infern* de Jacques

Offenbach și, prin contrast, de o îndrăgită melodie cu origini citadine (culeasă de Anton Pann) *Până când nu te iubeam*, aflată în vastul repertoriu al inconfundabilei artiste Maria Tănase. A venit rândul electrizantei *Bacchanale* de Camille Saint-Saëns, executată spectaculos, într-un stil de-a dreptul... românesc, conferit de violoncelistul Radu Sinaci, în propria sa orchestrație, iar ultima piesă, din recitalul serii, a fost un veritabil hit hard-rock, lansat imediat după mijlocul anilor optzeci, de trupa norvegiană EUROPE, *The Final Countdown*, o piesă de top și astăzi, în diverse abordări, Ansamblul VIOLONCELLISSIMO interpretând-o în versiunea compozi-

torului Sabin Păutza, cel care i-a creat, acum câțiva ani, nonconformistul veșmânt muzical.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

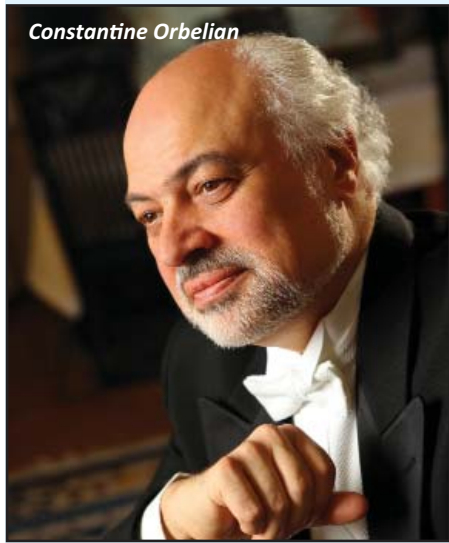
„Parașutat”, parcă, din alte timpuri!

Astfel mi-a apărut, la o primă, la o rapidă observare a afișului, recentul concert al Filarmonicii bucureșten (vineri, 23 februarie). Mi-a adus aminte de alte timpuri, demult apuse! ... de concertele copilăriei petrecute în anii '50 ai secolului trecut.

Mă refer la acele concerte de muzică rusă și sovietică, concerte marcate de această titulatură oficializată pe care o puteai întâlni peste tot, în sălile de concert din partea de Est a țărilor continentului european. Era partea luminoasă – dacă o pot numi astfel – a întregului complex socio-politic al epocii. Mai mult sau mai puțin întâmplător concertul la care fac referință a fost realizat prin prezența pe afiș unor nume emblematice pentru creația muzicală armeană a mijlocului de secol XX, creație marcată de un puternic, de un inconfundabil ethos național; fac referință la acele celebre pagini semnate de Aram Hacıaturian, de Alexander Arutiunian, creații realizate de această dată sub bagheta dirijorului americano-armean Constantine Orbelian, artist mult apreciat în ambele zone ale originilor sale. Este în egală măsură un apreciat dirijor de operă! Programul a mai inclus – cum menționez mai înainte – o *Simfonie* de Ceikovski, *cea de a 5-a, în mi minor*, lucrare cu totul apreciată de marele public.

În mod cert, vedeta mult așteptată a întregului program a fost violonista Mihaela Martin. Nu se mai află astăzi nici la prima și nici la cea de a doua tinerețe a muzicianului performer. Însă vigoarea susținerii solistice pe

parcursul *Concertului în re minor* de Aram Hacıaturian, ne-a rememorat marile momente ale drumului artistic parcurs de acest minunat muzician. Mă refer la uimirea, la bucuria pe care ți-o aduce evoluția copilului minune, pe

Constantine Orbelian

de-o parte, la statura artistului concertist ce dobândește - pe de altă parte - cununa notorietății recunoscute pe toate marile meridiane ale muzicii. Nu pot să nu menționez, la aceasta se adaugă propria experiență de pedagog susținută de Mihaela Martin în spațiul german. Și acum ca și odinioară, forța interioară a comunicării pe care o dezvoltă Martin, este cea care asigură energia susținerii acestei mari structuri concertante care este celebrul concert al muzicianului de origine armeană. Impresionantă se dovedește a fi, în continuare, cantilena părții secunde, o melopee covârșitoare al cărei modalism

intonațional depășește aspectul ce poate a fi pitoresc la o primă vedere. Este meritul special al solistei de a fi intuit, de a fi redat fiorul nostalgic al momentului iar aceasta dată fiind sensibilitatea cu totul specială a expresiei violonistice, a sunetului pe care îl dezvoltă domnia sa, în continuare. Este un aspect ce luminează cu sens caracteristic, pasajele de mare bravură instrumentală, aspect pe care solista îl susține cu impresionantă autoritate. Este de observat, lucrarea face parte din patrimoniul imens al creației școlilor componistice naționale de mijloc de secol XX. Nu trebuie uitat, concertul a fost compus în anul 1940, la Moscova; prima audiție a fost susținută de David Oistrach însuși. Notorietatea dobândită s-a manifestat pregnant încă

din primele momente. În anul următor lucrarea a obținut prestigiosul - în epoca sovietică - Premiul „Stalin”. Căci, nu trebuie uitat, pentru a-și legitima autoritatea, regimurile totalitare acaparau cu sens invaziv zona culturii autentice, chiar dacă aceasta nu se dovedea prin nimic atașată zonei politice.

Câțiva ani mai târziu, cu aceeași distincție a statului sovietic a fost recompensat și mai tânărul compozitor Alexander Arutiunian. Este autorul a două lucrări devenite celebre în deceniile de mijloc ale secolului trecut, anume *Concertul pentru trompetă și orchestră* și *Uvertura festivă*. Această din urmă lucrare a fost prezentată de dirijorul Constantine Orbelian în concertul Filarmonicii, în luna februarie. Este o lucrare de mare strălucire orchestrală, creație simfonică extinsă care exaltă sentimentul atașamentului față de bogăția, față de diversitatea melodică și ritmică a folclorului pământului natal. Este de menționat faptul că Arutiunian s-a născut în Yerevan, în anii primei republici a Armeniei, înainte de includerea acesteia în țara sovietelor.

Partea secundă a concertului a inclus cea de a 5-a *Simfonie, în mi minor* de Piotr Ilici Ceaikovski, lucrare susținută cu vădită autoritate profesională de dirijorul Constantine Orbelian; iar aceasta în ciuda unei gestici în parte uniforme, dar eficiente care a caracterizat întreaga susținere a lucrărilor concertului.

Dumitru AVAKIAN

Mihaela Martin

Album de muzică românească Ion Bogdan Ștefănescu pentru flaut(e) lansat în Germania

Un nou CD cu muzică românească pentru flaut înregistrat de flautistul Ion-Bogdan Ștefănescu a apărut la începutul acestui an la casa de discuri Gutingi (Germania), specializată în muzica nouă. CD-ul se intitulează *Klangvisionen für Flöte(n)* și conține lucrări aparținând unor compozitoare din România, consacrate în plan internațional, membre ale Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor: Violeta Dinescu (*Walk-In-Style, Krendel, Abendandacht, Le double silence*), Doina Rotaru (*Jyotis, Japanischer Garten*) și Carmen Maria Cârnelci (*...qui rêve, Giacometti-Szene, une main immense, Origami cu mierle*). Întreaga familie a flautelor este reprezentată pe acest CD, interpretul mânuind cu virtuozitate și expresivitate flautul de concert, flautul alto, flautul bas și flautul piccolo.

Ion Bogdan Ștefănescu declară privitor la acest album: „Ultima zi a anului 2023 mi-a adus cadoul ideal: CD-ul *Klangvisionen für Flöte(n)*. Am cântat cu enormă bucurie muzica extraordinarelor noastre compozitoare Violeta Dinescu, Doina Rotaru și Carmen Maria Cârnelci, o muzică de o plasticitate și fantezie ce poartă ascultătorul într-un univers pe care nu va mai dori să-l părăsească. Cred că am imaginat scenariul ideal prin succesiunea pieselor, dezvoltând continuu ipostaze dintre cele mai eclatante ale posibilităților tehnice și timbrale ale flautelor. Mai mult decât atât, exact la momentul oportun apare și un dialog al generațiilor, prin participarea spectaculoasă a doctorandei mele Carla Maria Stoleru, invitată în acest traseu muzical plin de surprize și splendoare. Pentru mine, CD-ul reprezintă o carte de vizită puternică și, totodată, o reverență în fața acestor minunate compozitoare, care mi-au încredințat o muzică cu un asemenea impact.”

Documentația CD-ului este realizată cu minuțiozitate de Egbert Hiller, care își structurează comentariile muzicologice în mai multe capitole cu titluri inspirate: „Să fie lumină”, *Tremurânde filme interioare*, *Cu așteptare plină de speranță*, *Dimensiuni nebănuite*, *Origami și poezia naturii*. (Red.)

Bucurie, grandoare și prietenie. Sau trei maeștri austrieci

Puțină lume în Sala Radio pentru concertul Orchestrei Naționale, din data de 2 februarie. Mă așteptam la altceva, pentru că programul a fost foarte ofertant. A fost o seară cu o triplă bucurie austriacă: Mozart, Bruckner și Sasha Goetzel.

Nu au fost motive de tristețe, chiar și așa. Seara a fost minunată, gândită ca un concert cu două părți extrem de contrastante. În prima, am ascultat o variantă entuziastă, plină de bucurie, de vitalitate, de elan tineresc a *Simfoniei nr. 41* de Mozart. Faimoasa sa lucrare a avut în dirijorul Sasha Goetzel un fabulos interpret, iar orchestra, foarte restrânsă, și-a dat toată silința și priceperea să urmeze timpilor și mai ales intențiile pline de culoare și spirit ale maestrului.

Sasha Goetzel este exemplul perfect de dirijor modern. Nu te uiți la el ca la un zeu, nu comunică în stilul clasic, cimentat la maeștrii români din trecut (și nu doar români), în care ei explicau, cocoțați pe un scaun înalt, pus pe podium, cu condescendența superiorității, cum stă treaba cu lucrarea din fața ta. Nu. Maestrul austriac a dorit în prima parte să fie în mijlocul orchestrei, la nivelul ei, să nu aibă podium sau baghetă și să sugereze toate ideile muzicale ale simfoniei printr-o gestică amplă, viguroasă, fluidă, coregrafică și înflăcărată de bucuria trăirii muzicii și a prieteniei. Foarte micile imperfecțiuni ale orchestrei nu contau, ele nu îi schimbau energia, nici gestică și nici nu îl deconectau, ci îl facea să-și asume și mai tare planul de a găsi noi valențe ale acestei mult prea iubite lucrări. Așa că a rezultat un "Jupiter" spumos, incredibil de optimist, o bucurie spirituală sinceră, obținută printr-o colaborare minunată, intimă între dirijor și mica sa orchestră. Poate ar fi trebuit totuși o distribuție mai numeroasă, dar atunci ideea de contrast cu care Sasha Goetzel și-a gândit concertul nu mai funcționa atât de bine. Și nici intimitatea dorită și realizată nu mai era aceeași.

După pauză, lucrurile s-au schimbat. A apărut podiumul. A apărut o numeroasă orchestră, un numeros cor, a apărut bagheta. Scena s-a populat deodată și simțea încă înainte de a apărea soliștii și dirijorul că va fi cu totul altceva.

Misa în fa minor de Anton Bruckner e o lucrare gravă, solemnă, încărcată din plin cu emoții. Sunt pasaje cu o solemnitate calmă, sobră și pasaje cu dramatism și trăiri intense. Aceste juxtapuneri, între grandoare și devotament, între măreția divină și tumultul sufletesc formează "secretul" pentru care această minunată piesă e atât de iubită, la rândul ei. Apoi arta de a folosi elementele specifice compozițiilor din mijlocul epocii romantice pentru adorarea creștină, este iar un element de mare importanță și impact pentru public. Din toate aceste aspecte se naște o lucrare grandioasă, masiv orchestrată, foarte variată prin călătoriile sufletești la care ne invită.

Corul academic Radio, întărit cu câțiva dintre corifeii corului Filarmonicii, a dus greul serii. Amplitudinea, masivitatea, ambitusul aceste lucrări l-a solicitat la maximum. Momentele de tumult, momentele serene, dramatismul unor pasaje, dialogul maiestuos între cor și

ampla orchestră au impresionat publicul. Iar Corul Radio a fost iar la înălțimea muzicii, chiar dacă vocile înalte nu au fost chiar omogene, iar sopranele, provocate de teribile acute ținute în forte, nu au fost constant în ton. Dar sincer, nu a contat. Imensitatea acestei muzici, dificilele pasaje cu amplitudine sonoritate topește oarecum micile inadvertențe. Așa că toți cei din Sala Radio ne-am bucurat de minunate momente oferite de acest splendid ansamblu, condus cu tenacitate și perseverență de Ciprian Țuțu.

Orchestra a fost dinamică și receptivă, foarte bine calibrată pentru cor și soliști. E încântător să vezi artiști foarte tineri în această legendară orchestră și să le observi pofta de cântat. Iar alături de ei, foarte logic, un dirijor încă tânăr și foarte dinamic, încurajând, conducând și asistând cu gesturi elegante și mărețe. Iar asta pentru că încă de la primele acorduri ale misei gestică dirijorului s-a schimbat. A devenit sobră și mai funcțională, largă și foarte cuprinzătoare, sugerând grandoare, rigoare și masivitate.

Din păcate, garnitura de soliști nu a fost la înălțimea ansamblului. De fapt, ca să fiu sincer, doar doi dintre ei nu au plăcut acestui cronicar. Soprana norvegiană Sofia Nesje Enger nu avea carura necesară acestui rol și a cântat cam ca la școală, iar tenorul clujean Adorjan Pataki mi s-a părut înfundat, tern și fără sentiment, pur formal și vrând doar să fie eficient. Basul Iustinian Zetea a fost în nota sa constantă de progres vocal, arătând siguranță, căldură și mult talent. O voce caldă, timbrată radios. Dar mezzo-soprana basarabeană Lilia Istratii a fost mare surpriză plăcută a serii. Un timbru amplu, colorat strălucitor, zemos, care emoționează și mângâie. Sper să o mai vedem prin București!

Am plecat înălțat de aceste lucrări eterne. Pe drum, am încercat să mă gândesc la o singură frază care să descrie tot ce s-a petrecut. Și cred că o am: un cvartet de soliști inegal

Foto: Mihail Cosina

dar, până la urmă, mulțumitor, un dirijor versatil, dinamic și spectaculos, o orchestră tânără și muncitoare, o muzică absolut minunată, un cor de zile mari au creat o seară mai mult decât agreabilă.

Răzvan GEORGESCU

O colaborare scenică remarcabilă

În prima decadă a lunii februarie (9.02), Studioul „Mihail Jora” al S.R.R. a fost gazda unui concert dirijat de tânărul muzician Radu Paponiu, un foarte apreciat artist româno-american, aflat acum, în 2024, pentru prima dată la pupitrul Orchestrei Naționale Radio, într-un program atrăgător și divers ca factură, cu trei opțiuni repertoriale: *Hore pentru orchestră* de Adrian Pop, *Burlesca în re minor*

pentru pian și orchestră de Richard Strauss și *Simfonia a VIII-a op. 88 în sol major B 163* de Antonín Dvořák. Partitura scrisă de compozitorul clujean Adrian Pop, o lucrare complexă, prezentată și la ediția 2023 a Festivalului Internațional „G. Enescu”, a stârnit un profund interes, tuturor celor implicați în abordarea ei, și în actuala Stagiune Muzicală Radio România, concretizându-se, astfel, o versiune interpretativă de referință pentru creația simfonică autohtonă. Concepută în patru mișcări și având, așa cum spune autorul însuși: „un substrat coregrafic, ce debutează cu un *Prolog* tensionat, care, pe fondul unei pulsații de marș funebru, sugerează anticipativ încleștări dramatice”, suita *Hore* se remarcă prin melodicitate, de-a lungul întregii sale desfășurări. Astfel,

Horia Mihail, Radu Paponiu

Foto: Barcan Photography

după „încordatul” *Prolog (Lento e pesante)*, urmează chiar secțiunea titulară, *Hore*, o plastică și sugestivă evocare a unui obișnuit început de zi din mediul rural, prin dansuri cu un caracter popular autentic, pline de vitalitate (*hore*, în *tempo-uri diferite*), ce configurează tonicul și reconfortantul tablou muzical (*Allegro gioioso*). Apoi, într-o cu zonă estetică total diferită, una a intimizării spațiilor sonore, se configurează partea a treia, *Intermezzo (Adagio)*, creind discret atmosfera nostalgică și intonațiile învăluitoare, proprii unui cântec de leagăn, iar secvența a patra, *Final (Drammatico)*, devine, prin contrast, dinamică și viguroasă, dar cu o nouă fizionomie ritmică de dans folcloric, original pusă în valoare, printr-un limbaj armonic modal, cu surprinzătoare tente expresioniste.

După succesul la public al piesei românești, din programul amintitului moment de stagiune, a venit rândul lucrării cu „personaj principal” în distribuție, adică al spectaculoasei și atât de dificilei partituri *Burleske*, să acapareze atenția melomanilor, mai ales că amfitrionul seriei, în respectivul context, interpretul Horia Mihail, este binecunoscut în viața noastră culturală, nu doar pe plan solistic, în sine, ci și prin originalele proiecte camerale, pe care le inițiază, de aproape un deceniu și jumătate, pretutindeni în țară, uneori, și peste hotare. Am asistat, atunci, la o frumoasă întâlnire scenică, între doi hărăziți ai Eutherpei, alături de Orchestra Națională Radio, dirijorul-violonist Radu Paponiu și pianistul virtuoz Horia Mihail, care au conferit strălucire și unitate stilistică inconfundabilei întru chipări sonore, considerată, de analiștii în domeniu, un veritabil *scherzo* de tip brahmsian și lisztian, cu discutabilul număr de *opus 11*, dramatica *Burlesca în re minor* de R. Strauss, desăvârșită în 1886 și revizuită în 1889, dezvăluindu-se, fără îndoială, drept o foarte reușită piesă de tinerețe, a ultimului reprezentant de seamă al romantismului târziu, după cum este privit, în istoria universală a făuritorilor de lumi sonore, compozitorul Richard Strauss. Iar artistul Horia Mihail ne-a demonstrat că poate deveni,

oriunde și oricând, „stăpânul clapelor” de pian, imaginile muzicale născute, prin intermediul acestui solist, pe toată claviatura în alb-negru, având consistența unor incitante dizertații imaginare, pe subiecte complexe ale interpretării instrumentale. A doua jumătate a concertului, din 9 februarie, a fost rezervată unei creații din aceeași perioadă, *Simfonia a VIII-a op. 88 în sol major B 163* de Antonín Dvořák, scrisă în 1889, cu suflu romantic puternic și permanente aluzii la cântul tradițional boemian, ce argumentează atât apartenența autorului la vestita Școală Națională Cehă, cât și fascinația sa pentru priveliștea pitorească a peisajului natal, de pe malul Vltavei, și pentru melodicitatea unică a folclorului din respectiva zonă geografică. Atras de originalitatea substanței sonore a partituri, muzicianul Radu Paponiu i-a oferit o versiune convingătoare, punându-i, parcă, într-o subtilă ecuație, tradiționala arhitectură, din patru mișcări, cu expresivitatea ei tematică și nebănuita sa putere de sugestie, demersul orchestrei noastre fiind investit, permanent, cu sensuri emoționale noi și forță de evocare, iar buna comunicare dintre dirijor și ansamblul instrumental s-a oglindit în fiecare dintre părți: impetuosul *Allegro con brio*, cu energia sa pozitivă, liricul *Adagio*, cu fizionomia lui rapsodică, *scherzo-ul Allegretto grazioso-Molto vivace*, cu discreta „invitație” la vals și împrevizibilul *Allegro ma non troppo*, cu originala alchimie timbrală, unde i se încredințează trompetei un rol foarte important, în distribuția culorilor instrumentale, acest fapt devenind, spre finalul simfoniei, un reper al actului creator.

Mirela STOENESCU-TOLLEA

Puccini – Cunoscute și Necunoscute sau despre Alinierea Planetelor

Îmi notez data: 23.02.2024; nu, nu este un mesaj de la E.T. dar... parc-ar fi. Jocul cifrelor mă poartă cu gândul că ceva ar trebui să se întâmple; intru în joc și mă întreb: să mă aștept la ceva de magnitudinea unei „alinieri planetare”?!?... Că doar nu în fiecare seară se programează în București ori la Sala Radio un eveniment de asemenea anvergură, nu în fiecare seară se cântă operă, vocal-sinfonic sacru, partituri rarissime prezentate public și nici nu cunoști/reîntâlnești valoarea interpretativă șlefuită la carate de luat în seamă!

Mă așteptam la un „boom” – și asta pentru că, în urmă cu abia două luni și jumătate fusese Gala „Callas 100”. Acum era anunțat „Puccini cunoscut și necunoscut” – după cum nota afișul, în fapt o „avanpremieră” la un așteptat „Puccini 100” – deci premise existau. Intrată în sală, mi-am dat seama că nu eram singura care o gândea; sală arhiplină: aveam confirmarea „Așteptării”!

Ce au avut în comun cele două evenimente? Concepția – datorată Centrului de Proiecte Culturale și Evenimente Radio România și realizarea: Orchestra Națională Radio și Corul Academic Radio, două ansambluri de magnitudine, nu doar perfect rodite ci și acordate emoțional, permanent „în priză”; nu s-au relaxat și nu s-au lăsat descoperite niciun moment. Din contră, le-am simțit gândul și acțiunea conștient constructivă în tensionări atent calculate, pe arcuiri de bolți gotice, în inimi de *flèches sonores*; totul – într-un concert ce le-a testat și le-a confirmat anduranța.

De la bun început se cere remarcată existența mănunchiului de valori solistice cu care am luat cunoștință. Au fost așezate în plină lumină cu pricepere și efect maxim la ambele Gale; prin urmare, și de această dată am aplaudat cu însuflețire performanța interpretativă solistic vocală și instrumentală a unora dintre membrii ambelor formații Radio precum și cea a invitaților.

Nu pot să nu evidențiez timbrul aparte, cu luciri oțelite, forța, rezistența și fluența sopranei Olga Morariu-Caia, discipola maestrei Silvia Voinea și a Mariane Colpoș, interpretă cu bogată activitate concertistică în țară și străinătate, "la ea acasă" inclusiv în repertoriul contemporan; a creat un personaj greu de uitat, fiind acea Turandot pe care ne-o dorim. Prin vocea puternică, plăcut timbrată, a experimentatului bariton Cristian Ruja – membru al aceleiași

Corale și al Studioului de Operă "Ludovic Spiess" – finețea nuanțării personalității și devoalării trăirilor lui Scarpia a cucerit asistența. În *Messa di Gloria* pucciniană, baritonul Alin Munteanu (l-am cunoscut ca dezinvolt Figaro în Gala Callas 100!) a făcut dovada inteligenței și amplei sale cuprinderi stilistice: de la vocalizare sprinten ingenioasă la voce cald-empatică în clipele solemne vizând portaluri de eternitate. A meritat din plin aplauze performanța tenorului Bogdan Zahariea, posesor al unei vocalități speciale, discipol al maestrului Corneliu Solovăstru. În prima parte a concertului a fost un Calaf neașteptat de strălucitor și convingător prin echilibru și dozare; depărtarea stilistică și țesătura vocală din *Messa di Gloria* i-au creat unele probleme de confort vocal, din fericire depășite.

Soliștii instrumentiști au fost la înălțime, conferind personalitate secvențelor în (poate) prea concisa pagină *Requiem pentru cor, orgă și violă solo*: Marcel Octav Costea mânuind subtil orga în tonuri jucate – când sobre și aerate, când de genune gravă, susținând gradată ascensiune spre *Lux Perpetua* și Carol Măi-Antal, a cărui violă s-a evidențiat prin întrezăriri sonore calde, catifelat-serene, discret echilibrate.

Magia seriei s-a realizat prin măiestria unui "binom" dirijoral dedicat muncii de echipă. Cristian Sandu, aflat la prima sa colaborare cu Orchestra Națională Radio și Ciprian Țuțu – aplaudați la scenă deschisă – au făcut dovada a două baghete îngemănate, confirmându-li-se pasiunea – continuu prezentă și spiritul remodelator.

Cunoscător al verismului și al stilului puccinian – dovadă teza de doctorat în muzicologie – Cristian Sandu a

condus cu prestanță acest *Puccini* din Berthelot. Este acel tip de profesionist căruia îi recunoști profunzimea concepției dramaturgiei muzicale și talentul de surfer, trecând cu abilitate coama de val a fluxului vocal-instrumental mai ales în crearea aceluia tip de *crescendo* "organic" pe care i l-am admirat (*La tregenda, Le villi; Intermezzo, Manon Lescaut*). S-a dovedit și un redevabil alchimist; într-un concert ce îi punea la încercare forța mentală și rezistența fizică, stăpânind sticliri immobilizate în ghețuri și forța de nestăvilit ale torentelor, a fost în măsură să creeze – chiar sub ochii noștri – flama, să dea când personalitate virtuoză învăpăierii (*Turandot*), când concretețe de dulce alint mângâierii "brizei" pucciniene, când rigoarea oficerii și ofranda onorând înveșmântarea sufletească "pentru slavă și pentru splendoare" divină – cum stă scris la *Cartea Sfântă (Messa di Gloria)*...

Ciprian Țuțu, produs de excepție al școlii românești/transilvane de dirijat coral, discipol al hăruitului și neobositului maestru Nicolae Bica, are o vastă experiență ca dirijor de formații corale *a cappella*, cu acompaniament sau vocal-simfonice. Din 2016 dirijor al Corului Academic Radio, și-a acordat strunele viziunii pe ideea lărgirii repertoriale și a modernizării suflului ansamblului, căruia i-a "sculptat" un *sound* ce îi conferă unicitate: omogenitate (îndelung lucrată), echilibru, strălucire sau interiorizare, sobrietate, suplețe, profunzimi de orgă (sacru puccinian), subtile transparențe, modelări vocale născute din interferența și colociul cu instrumentalul (*Coro a bocca chiusa, Madama Butterfly*); sintagma potrivită este, în acest caz: cultura sunetului, obținută prin consecvență și crez: *vocal coaching*.

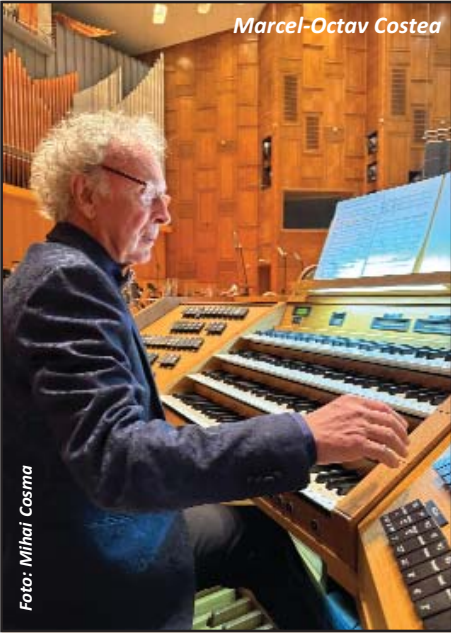
Reîntorcându-mă la eveniment în sine, pot da răspuns și altor întrebări. Evenimentul poartă marca Mihai Cosma, cel pe care îl recunosc aici în cel puțin triplă ipostază: creator-responsabil al ciclului din care manifestarea face parte, regizor cu viziune proaspătă asupra structurării programului seriei – novativ-inedit prin excelență – respectiv

dualitatea cunoscut-necunoscut (vegând inclusiv transmisiunea în direct pe frecvențele Radio România Cultural și Radio România Muzical) și muzicolog (semnând programul de sală). A imaginat și a reunit prezențele solistic-interpretative; pe umerii săi au stat inerentele emoții și, pentru că tot am adus în discuție formația lui regizorală, aș mai nota aici inventivitatea. Un regizor gândește, în primul rând, pentru cine concepe un spectacol și, evident, locația. Deci, unde? Sala Radio. Care îi este pecetea? Fastuoasa tublatură a orgii considerate fără egal în Europa de sud-est

(7600 tuburi). Și așa, ecuația s-a întregit: “cunoscutul” – *Te Deum (Tosca)* și “necunoscutul” Puccini: *Requiem pentru cor, orgă și violă solo* – în primă audiție românească; este de punctat și asta!

Care au fost diferențele între Gala Callas 100 și “regalul” puccinian? Prima a avut o reală cotă de așteptare confirmată drept clară platformă nu doar de operă – tribut al *Divei* – ci de acel tip de *respiro*, atât de propriu “Pretutinderariei – teritoriul de Atunci și Acum, de Acolo și Aici” (nu vă repeziți la dicționare sau la hărți, nu

Marcel-Octav Costea

Foto: Mihai Cosma

veți găsi nimic... da’ las-așa... știu că-nțelegeți ce vreau să spun!); afirmat prin voci tinere, acel “*Et in Pretutindenaria Ego*” a putut fi auzit în rostiri/situări oceanice de strălucire din al căror miez turbionar se reîntrupa amintirea Zeiței Cântului Mondial.

Cel de-al doilea eveniment a fost prezentat în parteneriat cu Centrul de Excelență al Universității Naționale de Muzică din București. Deși pare a

ascunde multe, tăcerea unui afiș vorbește și poate spune chiar mult mai multe; în primul rând – creează așteptări și freamăt interior. Citim: *Puccini cunoscut și necunoscut*. Devenirea cronologic ultracunoscută a maestrului italian a fost dublată de prezentarea “feței necunoscute” a “Lunii” pucciniene – sacrul: partituri mult prea puțin cântate, mult prea rar prezente pe afișe sau transmise în eter. Evenimentul la care am fost martoră și la care am vibrat alături de o sală în care am simțit, la propriu, pulsul publicului a fost cu totul altfel de cum ni l-am fi putut imagina. Cunoscător profund al stilului puccinian – a scris o carte-studiu (nu doar analitic) pe această temă –, Mihai Cosma ne-a adus în față exact acea dimensiune în măsură a reîntregi profilul de “cel mai iubit dintre compozitori”, așa cum îl și numește pe Giacomo Puccini în volumul pe care i l-a dedicat.

Dimensiunea sacră îl recomandă pe tânărul Puccini (la doar 21 de ani!) ca perfect cunoscător al principiilor *Messei Tridentine* pe care le aplică într-un melanj regândit cu “respectuoase” evadări ce largesc aria conceptuală fără a-i trăda spiritul; o dovedește statuara *Messa di Gloria*, cu cele 5 părți ale sale (19 subdiviziuni personalizate ca tratare muzicală a textului *Divinum Officium*). Seducția ghirlandelor de *cambiata* al căror maestru rămâne și prin transplantarea lor în pagini de operă se împletește organic cu măiestria compensării saltului (de la cel minim la cel maxim admis de normă!) prin grația mișcării treptate de sens contrar, prin terasări vocale, vocal-orchestrale, *stretto*, dialog cu instrumente ori partide soliste. Aici nu mai este valabilă doar sondarea dimensiunilor “*Pretutinderariei* –

teritoriul de Atunci și Acum, de Acolo și Aici” cât virtuoză lor înstăpânire; muzica lui Puccini te înalță dincolo de zări și timpuri... chiar dincolo de sunet...

Ți se permite să privești direct prin lentila ce-ți conferă un nesperat acces: vezi și înțelegi relaționări de fond afectiv de la primele partituri la ultima sa operă; simți, la fel ca *maestro* de la Torre del Lago, că viața se trăiește fără repetiție generală, că un simplu palpit aurit de *Adevăr* poate uni *Înaltul* și abisul din om, că doar o privire meșteșugit ținută poate străpunge spațio-timpul și poate lărgi, dincolo de cuprinderi doar bănuite, noi orizonturi. Giacomo Puccini ne învață lecția ascultării inimii, ca singura busolă de care avem nevoie.

Și te întrebi: cât trebuie să acumulezi, ce trebuie să știi ca să fii un credibil interpret puccinian? Ce forță te poate plasa pe orbita “planetei Puccini”? Care să fie ecartul potrivit al acului busolei oscilând între speranță și așteptare, între elan și efuziune, între sclipirea șoaptei și murmurul tăcerilor ascunse în sinea ta conștient terestră dar proiectat celestă?

Dacă mi s-ar cere să dau alte titluri cronicii de față, poate cele mai potrivite ar fi: *Aplauze frenetice în Berthelot* sau *Un public entuziast a aplaudat performanța...* căci așa a și fost. Rămân, însă la prima opțiune; o fac pentru că, la zile distanță, trena magnitudinii evenimentului mă cutreieră, vorbindu-mi despre nevoia acordării frecvenței personale cu cea a armoniei și comunicării interumane; dacă există, deja creată, calea înstelată ce conduce înspre ceasul la care un întreg sistem solar s-ar alinia, noi de ce n-am face-o?!

Carmen STOIANOV

Unde de cultură autentică

“Totul e cultură, la Radio România Cultural”.

Așa sună unul dintre jingle-urile postului de radio. E o declarație curajoasă și m-am decis să o verific.

De fapt, de mult timp, de foarte mult timp sunt, cum se spune mai nou, un ascultător “fidelizat” al postului. Chiar și când el se numea, modest, “Programul 2”, adică înainte de 1989. Acest post era diferit de cel central, adică “Programul 1”, cel care era axat pe realitate imediată, pe știri și reportaje economice, sociale și educative. Mutând pe 2, parcă simțeai mai multă răbdare, o viziune mai profundă asupra realităților, dintr-un alt unghi de vedere, mai aproape de fapte și sigur mai interesant. Dar asta se întâmpla doar știai să elimini balastul ideologic și propagandistic. Nu mai rămânea mult, dar tot mai era ceva.

După 1989, programul 2 nu și-a găsit imediat cadența. Țin minte că prin anii ‘90, programul postului arăta ciudat, cu tot felul de extrase din concerte simfonice, alăturate alandala printre versuri, lecturi de texte necunoscute, obscure piese corale, mult Eminescu și muzică populară, cu distinși necunoscuți. Un soi de șvaițer. Asta poate și pentru că fonoteca e plină de muzică simfonică, iar postul Radio România Muzical încă nu apăruse. Nu înțelegeai nimic din tocănița oferită. Nu se înțelegea care era miza, care era scopul...

Dar anii au trecut, au răsărit oameni noi, muncitori, entuziaști, imaginativi și foarte harnici. Ceea ce ascultăm azi e cu totul și cu totul altceva. Grila de program e variată, interesantă, atractivă, modernă, tinerească, cu mare grijă alcătuită să nu pară elitistă. Ceea ce e minunat.

De fapt, prin asta se diferențiază total de sora ei mai mică și mai snoabă, adică postul RR Muzical: RR Cultural

nu e nicidecum un loc de fandoseală. Deși, de multe ori subiectele abordate sunt de un nivel intelectual foarte înalt, totuși abordarea încearcă să fie permisivă tuturor. Și așa, ne arată că, dacă există inteligență și cunoaștere, chiar și înalta cultură poate admite pe oricine își dorește să ia parte la lumina ei. Sau măcar să aspire acolo.

Am să țin un scurt, foarte scurt discurs despre trei emisiuni ale postului, cele care mă intrigă și de unde am putut să extrag, cu subiectivismul evident al unui cronicar, câteva aprecieri.

„Discuri de cinci stele” este o emisiune de 30 de minute, găzduită de Cristi Marica, cel care e și redactorul șef pe partea de muzică. El ne propune zilnic câte un disc celebru de muzică pop, rock sau disco - oricum, ceva de divertisment. Muzica aleasă e, de cele mai multe ori, foarte bună. Din vasta producție a muzicii pop/uoare sau cum doriți să o numiți, Cristi Marica are grijă să nu se intersecteze cu zona comercială, prea difuzată și prea superficială. Căutările lui sunt în special în perioada când rock-ul era o muzică profundă, exprimând probleme sociale și având un mesaj puternic, sau când muzica de dans era bogat orchestrată, creativă, valoroasă și care cerea un minim de efort de înțelegere. Această emisiune durează puțin dar, din păcate, prezentarea e scolastică, în același tempo accelerat, dar uniform, cu multe bucăți de frază repetate obsesiv (parcă la trecerea timpului) și mult prea academizată pentru ceea ce se prezintă. Sunt analize ce funcționează oarecum pentru muzica clasică, deși mie personal nu mi-ar plăcea nici măcar acolo. Ideea evidentă e că realizatorul dorește să descrie celor ce ascultă, o variantă intelectualizată de ascultare și interpretare critică a muzicii. Dar asta e o acțiune inutilă, după modesta mea părere, pentru că bucuria de moment a acestor muzici nu permite fraze savante de prezentare care ar necesita răgaz întru gândire și procesare a informațiilor din partea ascultătorilor.

„Cine - Fascinația” e o altă emisiune pe care nu o ratez. Michaela Platon face o treabă minunată, îmbinând vasta ei cultură în domeniu cu o inspirată creație a acestei emisiuni de weekend. E un format neobișnuit, în care se prezintă un film celebru și în care se îmbină foarte interesant tot felul de informații *trivia*, muzica din coloana sonoră, mici pasaje audio decupate din momentele importante și o prezentare spumoasă, eficientă și de bun gust. Realizatoarea folosește un limbaj rafinat, dar nu snob, valabil pentru orice ascultător. Are o bucurie în voce, dată, cel mai probabil, de pasiunea neobosită pentru cinema. Este o emisiune montată (adică nu în direct) dar are ritmul optim, are umor și șarm, are înțelegerea superioară a unui expert ce nu s-a blazat. Aproape după fiecare emisiune pe care am ascultat-o, am căutat și văzut filmul ce era discutat. Adică punct ochit, punct lovit.

La urmă, am să vorbesc despre o emisiune ce stă foarte-foarte înalt în comparație cu toate celelalte emisiuni oferite de postul de radio de stat. E vorba de emisiunea live „Orașul vorbește”, realizată de Daria Ghiu și produsă de Gabriela Dulgheru.

E vorba de un caleidoscop cultural, extrem de bogat, cu rubrici fixe, dar și invitații surpriză, cu teme variate, cu

interviuri foarte bine conduse de realizatoare, corespondențe și eseuri. E uluitor volumul de muncă zilnic al acestor doamne, e minunat efortul lor de a face ceva valoros și interesant. De asemenea, toate informațiile, toți invitații intră, grație întrebărilor Dariai Ghiu, într-o zonă relaxată, confortabilă, unde se simt bine și de unde ne livrează informațiile cele mai interesante. Deși e în priză directă, în fiecare zi lucrătoare de la 9 la 11, fiecare ediție e densă, foarte bogată, populată de oameni interesați, pasionați, experți, entuziaști și convingători. Tonul Dariai Ghiu e o bucurie în sine: simți în el o plăcere neascunsă de a vorbi despre artă și cultură, are un zâmbet binevoitor în timbrul glasului său și o energie cu adevărat solară. Toate aceste elemente o fac o gazdă perfectă și toți invitații ei sunt imediat introduși cu prietenie și căldură într-o stare sufletească plăcută și propice pentru confesiuni. Și chiar când, inevitabil, produce mici bâlbuțe, Daria Ghiu iese din ele cu deplină eleganță și umor, astfel că chiar și ele devin un soi de momente plăcute.

Cu toate că, după părerea mea, aceasta e emisiunea-fanion a posturilor naționale de radio, nici ea nu e perfectă. Din punctul meu de vedere, pierde din altitudine din cauza unei selecții muzicale superficiale câteodată, dar mai ales

din cauza unei rubrici de eseu urban al poetului filozof și urbanist, Bogdan Ghiu. Tonul sumbru al intervențiilor sale e deplin contrastant cu tonul general al întregului concept al emisiunii. Sunt subiecte obsesive (orașul București, bunăoară) care sunt tratate la modul ucigător printr-o critică crudă, apăsată, învârtind cuțitul în rană. Apoi Bogdan Ghiu e campionul mondial absolut al redundanțelor și al sinonimelor cu rol de întărire cinică a ideilor critice. Strategie greșită, de bună seamă, căci nu cred să existe oameni care urmăresc această emisiune și cărora să le facă plăcere aceste eseuri astfel gândite.

Dar una peste alta, emisiunea „Orașul vorbește” e o învingătoare pe aproape toate planurile.

Mai sunt și alte emisiuni care merită să fie apreciate aici, dar am să fac asta altădată, atunci când am mai mult timp să le ascult temeinic. Una peste alta, RRC și-a câștigat o frumoasă notorietate. Știu prieteni care laudă și ei acest post. E multă muncă, pasiune, determinare și creativitate acolo. Echipa de realizatori e foarte bine aleasă, politica e exact ceea ce trebuie pentru cultură: relaxare, înțelegerea deplină și competentă a actului cultural, bucuria împărtășirii ei, optimism, luciditate și mult, mult bun gust.

„La Radio România Cultural, totul e cultură!”

De acord cu asta!

Răzvan GEORGESCU

György Kurtág – 98 emoționantă celebrare la Budapest Music Center

În 19 februarie a.c., profesioniști în materie, melomani din lumea largă, aflați sub vraja muzei Euterpe, sensibili și receptivi la glasul armoniilor contemporane, au trăit momente de adâncă emoție: jubileul de 98 de ani al maestrului György Kurtág, un nume de primă mărime al muzicii de avangardă. Născut și copilărit la Lugoj (izvodit în marea familie a membrilor comunității evreilor locali, care a dăruit muzicii europene nume de referință), maestrul a crescut și s-a dezvoltat într-o atmosferă de sublim ecumenism etnic și confesional. Mai târziu, impregnat de trăirile și experiențele dobândite în burgul de pe malurile Timișului, maestrul avea să-și mărturisească afinitatea pentru toposul cultural românesc, menționând cu venerație numele lui Eminescu, cel cărui îi datorează, spiritual, devenirea și împlinirea sa ca intelectual.

Îmi amintesc, încă marcat, tribulațiile prin care am trecut în încercarea de a-l impune urbei natale ca Cetățean de Onoare, după decenii de absență, care au generat implacabil uitarea din partea foștilor concitadini. Într-o primă etapă, cererea mea fiind acompaniată de cea a lui Ladislau Udvardy (un inginer lugojean iubitor de cultură), o parte dintre consilieri (dintr-o grupare politică astăzi

de la dreapta: Lucian-Emil Roșca, Constantin-T. Stan, Alexandra Acs, Doru-T. Ursu, Lavinius Nikolajević, Adrian Balla, Leonid Ardeljan, Cristian Bălțeanu și Claudiu Siminic-Popa

revoluță), având rețineri, au respins emiterea unei rezoluții favorabile. Ignoranți, dominați de tare ale trecutului, le părea suspectă rezonanța maghiară a numelui marelui maestru (asociindu-l cu gruparea politică a minorității maghiare), dar și cea a co-propunătorului, care, neintuind „pericolul”, se semnase ca președinte al Asociației „Arató Andor”, o personalitate culturală remarcabilă a Lugojului în prima jumătate a secolului XX: cantor, organist, profesor de muzică, dirijor, jurnalist. O altă conotație viza antroponimia, contestatarii neștiind cine e acest Arató și că, de fapt, numele său, maghiarizat (într-un anumit context), fusese Andreas Ackermann, ceea ce trăda originea sa etnică. Erau zorii postrevoluționari ai extremismului și xenofobiei. Între timp, umbrele, angoasele și zgura s-au disipat, atmosfera s-a înseninat, dar pericolul, se pare, este încă prezent, cei care girează vechile prejudecăți așteptând răbdători să speculeze omenștile slăbiciuni ale semenilor.

Infantili și naivii contestatari, dorind să dregă busuiocul, au regretat în cele din urmă, motivând că nu știau că maestrul aparține etniei evreiești, ca și cum să fii maghiar ar fi un păcat. Maestrul, îndrăgostit de limba română și de tot ce ține de spiritualitatea românească, a dăruit concitadinilor săi, lumii muzicale (cu prilejul memorabilei sale vizite, în 2008, pe meleagurile matriciale), o capodoperă: *Colinda-Baladă op. 46*, omagiu adus magistrului Felician Brînzeu, dascălul său de limba română de la venerabilul liceu „Coriolan Brediceanu”. Lucrarea a fost interpretată, anul următor, în primă audiție absolută, la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, apoi, în 2010, pe scena festivalului de la Szombathely (sub auspiciile Festivalului Muzical Internațional „Béla Bartók”) și la Paris, pe scena Operei Garnier, în cadrul tradiționalului Festival d’Automne à Paris.

La Budapest Music Center, unde am avut onoarea să particip la celebrarea celor 98 de ani ai maestrului lugojean (grație solicitudinii universitarului Lucian-Emil Roșca, președintele Asociației pentru Cultură Bănățeană), am fost martorul unor momente de mare încărcătură și noblețe spirituală, reprezentanții unor instituții prestigioase de pe întreg mapamondul prezentându-și omagiile, transmițând felicitări și exprimându-și admirația pentru genialul creator. Punct culminant: un concert omagial, în sala festivă de la Budapest Music Center, printre protagoniști aflându-se și ansamblul academic de muzică folclorică tradițională

„Zvoane Bănățene”, fondat de magistrul Lucian-Emil Roșca, alcătuit din foști și actuali doctoranzi ai Facultății de Muzică timișorene. Un program inedit, astfel structurat încât să ofere o perspectivă cât mai amplă și diversă stilistic: de la muzica de avangardă (cele opt secțiuni din *Hipartita op. 43* de György Kurtág, în viziunea violonistei Hiromi Kikushi), la creația bartókiană (maestrul Kurtág revendicându-se ca descendent spiritual al autorului operei *Castelul Prințului Barbă-Albastră*) și un evantai de miniaturi folclorice orchestrale (dăruite de ansamblul timișorean), intercalate cu sonorități de fluier și caval (Lavinius Nikolajević), violonistice (Adrian Balla, care a dat glas și unei viori cu goarnă – „laută cu tolcer”) și vocale (Alexandra Acs și Claudiu Siminic-Popa, cu momente doinite care au făcut apel la un ancestral strat folcloric). Momentele evocate au fost intercalate de Miklós Lukács și Balázs Szokolay Dongó, care au prezentat, cu anumite licențe de natură improvizatorică, extrase din creația lui Béla Bartók (apelând la trei tipuri de fluier și la saxofon sopran), culminând cu o fascinantă transcripție pentru fluier și țambal preparat a celor 6 *Dansuri românești*.

De o atracție aparte pentru melomanii prezenți (interesul fiind major, sala a fost arhiplină), dar mai ales pentru maestrul sărbătorit, a fost concertul ansamblului „Zvoane bănățene”, invitat special (ca mesager al matricei spirituale a maestrului celebrat), care a făcut o incursiune repertorială în varii arii folclorice din Banatul istoric, dar și din toposul tradițional din Oltenia, Ardeal și Bihor. Repetatele bisuri au exprimat aprecierea publicului, atras de sonoritățile muzicii tradiționale românești.

Constantin-Tufan STAN

Aniversări, comemorări...

În 8 martie 1629, la Căianu Mic venea pe lume călugărul franciscan, constructorul și reparatorul de orgi, culegătorul de folclor și compozitorul **Ioan Căianu** (Ioannes Caioni). După convertirea la catolicism și după maghiarizarea familiei, ajunge staroste de mănăstire și înființează o tipografie la Șumuleu Ciuc, pe care o folosește pentru a publica manuale școlare dar și cărțile proprii. Ioan Căianu este cunoscut mai ales datorită unei culegeri

impresionante de muzică medievală, vocală și instrumentală: *Codex Caioni*. Piese din acest volum au ajuns în ultimele decenii la cunoștința marelui public mai ales datorită aranjamentelor realizate de compozitorii Marțian Negrea și Doru Popovici. Ioan Căianu este autor a peste 20 de lucrări manuscrise și tipărite, cu subiecte religioase și laice, însă cea mai mare parte a lucrărilor sale are un caracter muzical, cum este și prima carte tipărită la Șumuleu în 1676: *Cantionale Catholicum*. Ioan Căianu a murit în aprilie 1687 la mănăstirea franciscană din Lăzarea. Cât despre manuscrisul *Codexului*, acesta a fost redescoperit în 1985 în zidul mănăstirii din Șumuleu Ciuc, unde fusese ascuns cel mai probabil în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

În urmă cu 125 de ani, în 12 martie 1899, la Iași venea pe lume compozitoarea și profesoara **Mansi Barberis**. A absolvit Conservatorul din Iași și a plecat apoi la Berlin, Paris și Viena, pentru a studia alături de nume mari ale muzicii culte. A semnat numeroase lucrări camerale: sonate pentru pian și vioară, lieduri, partituri corale, dar și lucrări simfonice: suite, poemul simfonic *Viziuni*, dar și simfonii, opere, muzică de scenă și mai ales muzică de film. Lucrările sale au fost interpretate în Italia, Elveția, Olanda, Germania, Marea Britanie. A devenit, în 1935, membră a Societății

Compozitorilor Români (și ulterior membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România). A fost laureată a Premiului „George Enescu” și distinsă cu Ordinul „Meritul Cultural”. În 10 octombrie 1986, la București, a trecut la cele veșnice, în vârstă de 87 de ani.

23 martie 1914 este ziua de naștere a muzicologului, compozitorului, scriitorului și ziaristului **George Sbârcea**. A studiat dreptul la Cluj, însă nu a fost atras de acest domeniu, mai târziu alcătuindu-și propria orchestră, alături de care a cântat în diverse localuri din Cluj, Satu Mare, Sibiu și Timișoara. Printre cele mai cunoscute piese semnate de George Sbârcea se numără cântecele de muzică ușoară *Ionel*, *Ionelule*, *De ce ai plecat?*, *Dar-ar naiba-n tine*, *dragoste!* și *Un tango de adio*. Pentru activitatea artistică a fost distins cu

Premiul „Ciprian Porumbescu” al Academiei Române, a primit titlul de Comandor al Ordinului „Leul Finlandei” și a fost decorat cu Legiunea de Onoare, cea mai înaltă distincție a Franței. S-a stins din viață în 28 iulie 2005 la București.

În 24 martie s-au împlinit cinci ani de la trecerea în neființă a compozitoarei și folcloristei **Cornelia Tăutu**. Aceasta s-a născut în 10 martie 1938 la Odorhei, în județul Harghita. A urmat cursurile Conservatorului din București, iar după absolvirea facultății a lucrat ca cercetător științific la Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” din București alături de profesoara sa, Emilia Comișel și a

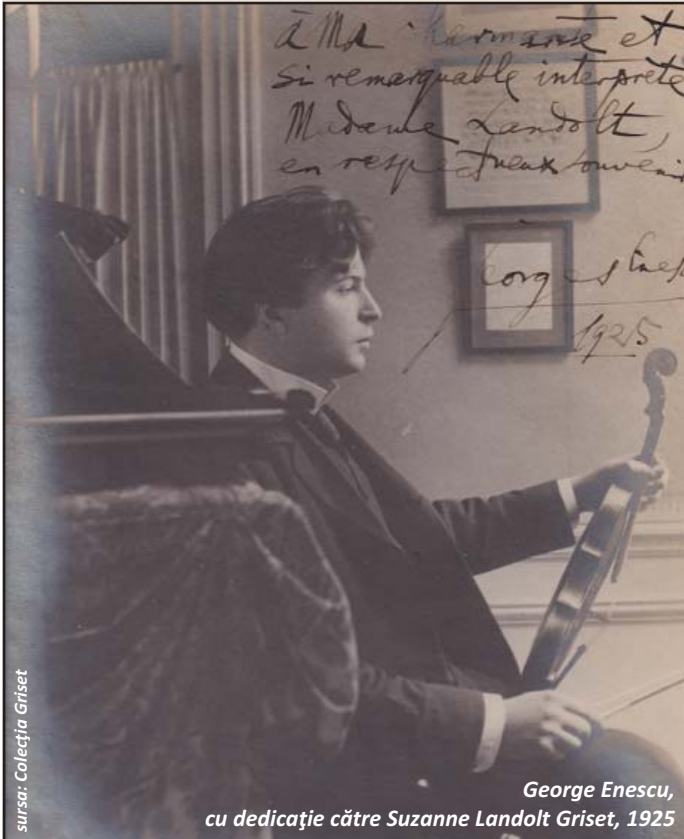
fost redactor la Editura Muzicală din București. În perioada 1971-1972 a urmat studiile postuniversitare ale Universității Long Island din New York. Între opusurile sale regăsim muzică de cameră, muzică simfonică și muzică de film. Coloanele sonore compuse de Cornelia Tăutu pentru filmele „Zidul” și „Moromeții” au fost premiate de Asociația Cineaștilor din România (ACIN), compozitoarea fiind de asemenea premiată de Academia Română.

Norela-Liviana COSTEA

Enescu azi, în colecții private și arhive online (III)

- Despre octuorul enescian -

Ce poate fi mai plăcut decât a descoperi, din când în când, dovezi inedite, necercetate încă, despre subiecte atât de complexe precum viața și activitatea lui George Enescu? Digitizate, din ce în ce mai multe accesibile online, fac

sursa: Colecția Griset

George Enescu, cu dedicație către Suzanne Landolt Griset, 1925

posibilă actualizarea, completarea sau aducerea aminte despre diverse aspecte referitoare la muzicianul român. M-am bucurat, așadar, să regăsesc o serie de documente despre George Enescu în **colecția Griset**, postate pe platforma www.bruzanemediabase.com.

Jules Griset (1854-1915), industriaș parizian și violoncelist al Cvartetul "Geloso", a găzduit un salon artistic în care, alături de soția sa, Marguerite (pianistă), fiica lor, Suzanne (soprană) și numeroși invitați de seamă – printre care George Enescu, au animat viața muzicală pariziană la sfârșitul secolului 19 și începutul secolului 20.

Așadar, în fondul Griset sunt digitizate, printre altele, scrisori, cărți poștale, fotografiile ale muzicianului român adresate familiei Griset, un album cuprinzând notații olografe muzicale precum și programe de sală din perioada 1909-1910. Numele lui George Enescu apare în repetate rânduri, atât în concertele Cvartetului "Geloso" (unde Jules Griset figurează cu pseudonimul artistic *Tergis* – anagramă a numelui său), cât și în notații olografe ce-i consemnează prezența respectiv interpretarea unor opusuri enesciene în diverse ocazii.

Mi-au atras atenția în mod deosebit *Liber amicorum* al lui J. și M. Griset, o variantă

a cărții de onoare actuale, care conține spre sfârșit tema octetului enescian, olografă, într-o scriitură condensată pe 3 portative, semnată și datată la final: "*Octuor pour 4 violons, 2 altos et 2 v-celles. À Monsieur Griset, en profonde et affectueuse reconnaissance, Georges Enesco, Paris, avril 1910*". Deasemenea, programul de sală din 18 decembrie 1909 care anunța un Festival "Enescu", având înscrise două prime audiții enesciene: *Octuorul op. 7* și *Cvartetul cu pian op. 16* în interpretarea cvartetelor "Geloso" și "Chailley", cu autorul în ipostază de dirijor al octetului respectiv pianist în *op. 16* și *7 cântece op. 15*, alături de M. Altchewsky.

Alte câteva scrisori se referă la *Octetul op. 7*: o menționez pe cea adresată lui Jules Griset (nedată), în care muzicianul român îi mulțumește pentru interpretarea creației sale, deoarece epistola pare redactată dintr-o suflare și este capabilă să transmită cititorului de azi emoția autorului vis-à-vis de evenimentul evocat. Apoi, dintre cele trimise pianistei Marguerite Griset, cel puțin o scrisoare face referire directă la o nouă audiere a *opusului 7*. La 20 septembrie 1925, Enescu o saluta din Sinaia, anunțând-o în ce perioadă va fi la Paris, pentru a putea stabili data unei posibile întrevederi. Prietenia durabilă (de peste 15 ani), tonul familiar al tuturor epistolelor, dorința muzicianului de a fi prezent la seratele muzicale organizate de familia Griset rezultă și din rândurile trimise Margueritei din Lausanne, în ianuarie 1921. Ele dezvăluie amabilitatea cu care Enescu accepta să o acompanieze la pian pe tânăra soprană Suzanne Landolt într-un program ce conținea și „cântecele sale”. Fotografia cu dedicație pentru Suzanne reprezintă la rândul său o dovadă a aprecierii acesteia.

Numeroase alte amănunte semnificative reies din consultarea tuturor documentelor din fondul Griset, pe care aici mă rezum doar a le semnala. Emmanuel Sallès, descendent al familiei, inițiatorul proiectului amplu de digitizare a lor pentru platforma *bruzanemediabase*, mi-a acordat permisiunea de a le cerceta și publica. Este îmbucurător că pagini inedite de corespondență semnată George Enescu, păstrată de-a lungul timpului de diverși destinatari și valorificată în zilele noastre de urmașii acestora pot fi acum accesate online. Descoperirea lor constituie nu doar surse directe de informații despre muzicianul român, ci și fonduri arhivistice cu valoare memorială deosebită ce merită a fi cercetate în amănunt. Mulțumim, Emmanuel Sallès!

Irina NIȚU

Liber amicorum – însemnare olografă a lui George Enescu: Octetul op. 7

sursa: Colecția Griset

Petre Fugaciu: jurnalistul „dependent de adrenalină” și „maestru zen”

La începutul anului (14 ianuarie 2024) a avut loc, la Ateneul Român, decernarea premiilor MUSICRIT. Printre laureați am regăsit numele lui Petre Fugaciu, cel cărui a-i-a fost acordat Premiul „Tânărul jurnalist al anului”.

Norela-Liviana Costea: *Petre Fugaciu, ce semnificație are pentru tine acest premiu?*

Petre Fugaciu: Sincer, nici nu am avut timp să procesez faptul că mi-a fost acordat. Viața unui jurnalist se desfășoară prea repede, iar momentele în care ai ocazia să meditezi asupra însemnătății unui anume eveniment sunt rare... Mai degrabă am avut ocazia să-mi spună alții ce înseamnă acest premiu. Știu, poate fi văzut ca o recunoaștere a muncii mele, dar am ales destul de repede să văd acest premiu drept o recunoaștere a eforturilor oamenilor care m-au susținut. Dacă e nevoie de un sat pentru a crește un copil, cum bine zice un proverb african, premiul primit de copil trebuie dedicat întregului sat, nu?

N.L.C.: *Care crezi că este relevanța muzicologului jurnalist în contextul actual în care suntem bombardați constant de atât de multe informații de pe atâtea canale multimedia, venite și/sau comentate din surse neprofesioniste?*

P.F.: Un muzicolog-jurnalist bun oferă contextul necesar pentru a înțelege muzica în toate aspectele ei; și, desigur, motivele pentru care merită să ascuți acea muzică. Poate sunt eu prea optimist, dar cred că relevanța există. Cred că oamenii, în general, ar vrea mai multă muzică clasică; dar că rețelele sociale și canalele multimedia ar avea de suferit dacă s-ar asculta mai multă muzică clasică, dacă lumea s-ar bucura de frumusețea artei și a vieții... Aici cred că vedem relevanța muzicologului-jurnalist: să vorbească despre aceste frumuseți, oferind nu doar informații, ci și contextul necesar în care acestea pot fi înțelese și apreciate cu adevărat.

N.L.C.: *Ce rol are criticul muzical astăzi, când concertul/spectacolul poate fi văzut direct de către iubitorii de muzică prin platformele dedicate?*

P.F.: Da, se poate asculta de acasă, dar una e să ascuți *Ritualul primăverii* în timp ce îți faci de mâncare, și alta e să fii în sală, să vezi eforturile a zeci de oameni care nu vor decât să îți ofere fie, ascultătorului, o experiență, niște idei... Rolul criticului muzical e același ca al oricărui alt critic. Eu, unul, când am întrebări legate de o carte, un film sau un tablou, intru pe internet și caut explicații de la oameni avizați. Iar la marile capodopere, întotdeauna vor fi întrebări de adresat. Dar cred că orice produs artistic merită înțeles. Oamenii rareori fac lucruri fără motiv, mai ales în artă, iar treaba criticului în fața textului este asemănătoare cu treaba detectivului în fața crimei: trebuie să găsească motivul, metoda, eventual un *modus operandi*... ceea ce

implică, bineînțeles, multă muncă. Dar revin la experiența personală: dacă mă uit la un film dificil, abia aștept să confrunt ideile mele cu ideile criticului. Poate greșesc, dar așa cum Salinger scria că uneori, după ce termină o carte, ar vrea ca scriitorul să fie un prieten foarte bun pe care să-l sune la trei dimineața și să vorbească despre roman, eu cred că un critic trebuie să fie prietenul pe care îl suni în caz că nu îți răspunde scriitorul. Sau, și mai bine, criticul poate fi prietenul cu care ies cititorul și scriitorul să discute despre carte.

N.L.C.: *Ce te-a determinat să alegi cariera de jurnalist de radio?*

P.F.: Îmi amintesc vremurile când nu știam unde o să mă angajez după facultate. Era o sursă constantă de stres. Mă gândeam să fac un alt masterat, poate să schimb domeniul, să dau la filosofie, poate la litere... Într-o zi, Ana Diaconu, o colegă de grupă care pe atunci era colaboratoare la Radio România Muzical, a observat că lucrez bine la calculator și mi-a spus că au nevoie de operatori; am venit, am învățat ce era de învățat și, ulterior, m-au chemat și în echipa redacțională. A fost alegerea mea în sensul că mi s-a propus și nu am refuzat. Bineînțeles că nu regret nimic, mă bucur că am avut această oportunitate și le mulțumesc tuturor celor care au contribuit la ea; dar îmi amintesc

momentele grele de incertitudine și mi-ar plăcea să îi pot ajuta pe cei mai tineri decât mine care trec prin asemenea momente. Este, însă, o alegere constantă: trebuie să ai informații corecte foarte repede, să fie prezentate elegant, cu comentarii pertinente... Cred că e nevoie să fii dependent de adrenalină și „maestru zen” în același timp.

N.L.C.: *Care sunt, în opinia ta, cele mai mari provocări ale jurnalistului de astăzi?*

P.F.: Există o capcană a greutăților contemporane în care încerc să nu cad. În general cred că provocările sunt ca acum 50, 100, 500 sau 2000 de ani. Dacă citești *Abatorul cinci*, *Ulise*, *Don Quijote* sau *Lysistrata*, îți dai seama cât de puțin s-au schimbat problemele umanității. Sigur,

acum au altă amplitudine – globală, nu continentală, națională sau zonală – însă fundamentale problemele sunt aceleași. De exemplu, se plâng mulți că internetul și telefoanele mobile au dus la alienarea individului de societate... o temă abordată în toate marile romane ale secolului trecut. Despre nedreptatea ordinii sociale se vorbește în *Don Quijote*. *Lysistrata* e un text ce poate transmite ideea feministă chiar și unui misogin (deși poate sunt eu, din nou, prea optimist). Spun toate acestea ca să fie clar faptul că provocările pe care le are jurnalistul astăzi sunt, de fapt, provocările pe care le are societatea: trebuie să își știe trecutul pentru a înțelege prezentul, ca să poată îmbunătăți viitorul.

N.L.C.: *Cele mai frumoase aspecte din munca ta sunt...*

P.F.: ...libertatea, egalitatea și muzicalitatea. Atunci când există, desigur!

N.L.C.: *Mulțumesc, Petre Fugaciu!*

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Cupola vorbirii despre muzică și-a rarelor sale stele

A vorbi despre muzică nu-i nici simplu, nici de șagă. Nu orice muzicolog sau profesor, specializat sau generalist, o face la cote mai acătării de onorabilitate (de admirabilitate nici nu pomenim). Chiar dacă unii sunt capabili de discurs verbal, poate chiar volubil, retoric, lax și spontan, efectul sau eficiența le pot fi minime (de nu chiar nule). Chiar și unii (mulți/puțini) critici, cronicari, comentatori sau jurnaliști muzicali de profesie te pot omorî prin banalitate, repetitivism, blazare, eșuare-n poncif ori în măguliri de meloman posedat. Iar cei care-ți fac fie povestiri romanțate, fie wikipedii pline de informații exacte sau de curiozități

George Bălan

infantile, te vor obosi/plictisi. Marii sau carismaticii prezentatori sau popularizatori de geniu au fost puțini și rari. Și nu negreșit au avut parte de noroc și răgaz, de oportunitatea, timpul și celebritatea pe meritul lor sau al nostru, al tuturor.

Muzica, compoziția, melomanii, muzicienii, dirijorii, muzicologii și criticii muzicali (bună scară a importanței sau a valorii, nu?) și-au avut în Leonard Bernstein exemplul rar al artistului care avea și idei și cuvinte la purtător. Adică unul care nu era genial doar prin a produce conceptual, performativ sau dirijoral muzică bună (poate de zile mari), ci era-n stare și să traducă-n cuvinte care să ajute lumea să perceapă și să trăiască un pic mai mult cu ocazia, în timpul, înaintea și după evenimentul autentic muzical. Aproximativ în paralel cu șansa publicului larg de a mai prinde la televizor, din când în când, vechile emisiuni alb-negru ale conferințelor muzicale semnate și „jucate” de Lenny Bernstein, la Ateneul Român apucase în anii '70 să facă o oarecare vâlvă civică muzicologul antropozof George Bălan.

Deși preda curent estetica la Conservator, studenții rămâneau oricum focusați pe interpretare muzicală, ba chiar și pe interesul participării la școli și concursuri vocale și instrumentale din străinătate, cele care nu puteau fi asigurate decât prin obediență față de politica și propaganda cât se poate de incultă a Partidului și Securității statale. Teoretizarea nematerialistă, hermeneutica fulgurană și discursul creativ/inspirat, adică de-un conținut și stilistică proprii lui Bălan, nu se puteau integra nici curriculei oficiale, nici interesului aceluiași studenți (repet) mai degrabă motivați să intre în grațiile oficialilor, să fie promovați concertistic și concurențial pe plan național și internațional. Mai devreme sau mai târziu, o minte, un discurs și o persoană ca muzicologul, esteticianul, filozoful și homosexualul G. Bălan musai trebuia să dispară din țară.

Ceea ce s-a și aranjat. *Musicosophia* lui Bălan, o viziune spiritualistă, o disciplină și școală de gândire holistică, a fost lansată doar unde putea inspira și dospa, influența și respira liber: în occidentala Germanie, Elveție, Franță (+ școli și centre mai depărtate).

Inițial la TVR, apoi izolat doar pe frecvențe radio, la noi apăruse și domina în anii '80 la radio (va fi revenind în anii '90 la televiziune) carismaticul Iosif Sava. Era departe de fascinantul Bernstein, era pozitivist și nesentimental, deloc speculativ și fantasmatic ca George Bălan. Dar pentru anii noștri '80, mai mult negri decât albi, claritatea, selecția și argumentul valoric care-l caracterizau însemnau enorm. În primul rând fiindcă-și permitea luxul de a nu face rabat, profesional și estetic, de la promovarea valorii universale, ignorând tolerarea și susținerea sa de către aberantul sistem politic. Publicul care știa ce înseamnă libertate de conștiință îl adora. „Să-și permită el, de 23 august [Ziua Națională] să pună Fritz Kreisler și Felix Mendelssohn, în loc de muzică românească!...” – îl bârfea, îl turna și foarte probabil îl ataca și-n ședințe oficiale politrucul Doru Popovici, colegul și competitorul său de „catedră” radiofonică, cel care printre propriile sale piese muzicale de autor și printre originale sale versuri de mizerie transmitea-n aer duium de imne și ode patriotice. Nu numai în zilele dragi partidului comunist, ci chiar și-n zilele cele mai relativ normale, banale, profane.

În anii '90 Iosif Sava a revenit în televiziune, pe post de vedetă telegenică, culturală și politică. Ale sale *Serate muzicale* făceau destul de puțină muzică, însă personalitățile de top cultural și politic făceau coadă pentru a se expune săgeților etice și investigative, comentariilor radicale și inteligent ascuțite ale criticului și gazetarului muzical de ținută. În vreme ce Doru Popovici făcea figură de baletist bizantinolog în compoziție și mic neolegionar populist în paginile fostei sale „Săptămâni” convertite în „Româna

Iosif Sava

Mare” (ziarul ceaușistilor și securiștilor din tolba pensionabilă a serviciilor imunde ale lui Eugen Barbu & CV Tudor).

Istoria a vorbit. Iosif Sava a dispărut fizic în 1998, dar puținul de memorie populară pe care o mai are este de elită. Și mai posedă și-o piațetă și un bust superb chiar în proximitatea parcurgerii sale perpedes dinspre domiciliu către sediul Radio/str. Berthelot, la intersecție cu Poiana Narciselor, cea proprie fostului Conservator de Muzică “C. Porumbescu” și contemporana Universitate Națională de Muzică. Doru Popovici i-a supraviețuit jubiland și bățaios încă 2ă decenii, după dispariție fiind însă uitat/îngropat muzical și muzicologic, cognitiv și etic, social și politic. În virtutea frățiilor de catarama ideologice megalomane, doar câțiva veleitari și culturnici din abisurile culturale ale MAI-ului și vechii Securități îl mai pomenesc nostalgic.

Acum mă uit lung și cu maximă încântare la seriile televizioniste ale spaniolului Ramon Gener (probabil pe jumătate german, fiindcă prea fără cusur vorbește fluent nu doar engleza ci și germana, nici italiana și franceza neieșindu-i mai prejos decât, probabil, materna spaniolă). Omul trece oficial drept bariton, dar nici ca pianist (exemplificându-și modest și la obiect propria voce cu acompaniament, sau chiar ca solist ori reductor de partituri orchestrale la pian) nu se face de râs. Însă super-inteligentele sale idei, soluții și texte de prezentare, comentare, analizare și asociere spectaculoasă a muzicii cu aproape orice altceva, sub tema *This is Opera* (pentru românii care urmăresc TVR Cultural traduse drept „Unora le place opera”), sunt geniale. Îmi stă mintea-n loc și ținută mi-e admirația față de ce și cum gândește băiatul ăsta, cât de volubil, aparent spontan și definitivament șarmant expune omul în fața camerelor de luat vederi. Modern, interactiv, inteligent, pluridisciplinar și inspirat face același lucru și pentru artele vizuale, pictură și sculptură în primul rând, alăturând opere și artiști pe teme ideatice de extremă popularitate și de maximă subtilitate și valoare spirituală. Și serialul său *This is Art* (tradus pentru noi drept „Unora le

place arta”) e genial. Ramon Gener a ridicat, zic, standardul de comentare, prezentare, promovare, educare și convingere a unui public larg la cote care, la ora actuală, sunt maxime.

TVR Cultural îi expune și reia abia de anul trecut seriile care l-au făcut pe Gener celebru încă de 6-8 ani. În acest interval recent, mai exact în 2020, TVR Cultural a comandat și prezentat mai multe filme, egal turistice și muzicale, făcute excelent de către cuplul pianistului Ștefan Doniga și-al violonistei Diana Jipa. Dezinvoltă și inteligentă, prezentarea istorică și culturală pe care pianistul o face oral printre piesele de solist și mai ales de duet, filmarea artistică de nivel înalt, peisajele românești extrem de bine alese și impecabil promovate în felul acesta, ating încântător și convingător dimensiunea propagandist-promotoare a turismului, a patrimoniului natural, istoric și cultural definind România. Dar la fel de onorabil și impecabil o face și muzica lor de maeștri, adică pe care cei doi o ilustrează executând-o la nivel de înregistrare în studio acustic, de Ateneu festiv sau de-orice alt concert fără cusur. Doniga și Jipa se prezintă vizual și filmic, nu doar muzical, extrem de interesant, captivant, estetic și pe yutubul multor recitaluri proprii sau piese individuale de compozitor. Deci sunt capabili, își stăpânesc conceptul propriu, dacă află susținerea meritată (la nivel de producție generoasă) „riscând” frumos să devină un brand poliartistic și multidisciplinar. Ar fi interesant ca-ntr-o zi, după truda unor proiecte susținute (plus, insist, un management sau echipă de producție mult mai dezvoltată, pluridisciplinară „ca lumea”), să concureze original cu telegenica stea care-i Ramon Gener. Precis au ce le trebuie pentru celebritatea muzical-artistică mondială.

În același timp, însă, mi-am adus aminte și de emisiunile pe care le inițiaseră chiar prin deceniul 2000 Dan Dediu. Tot democratizant-culturale, pe TVR2 (rar sau incidental pe ulterior lansatul TVR Cultural, dar parcă încă nu și pe-acelaș Cultural renăscut nu demult, mai emancipat, întinerit, modernizat). La început compozitorul era mult preaprinș de/în compoziție, în/de profesorat și afirmare internațională. Totuși demarase un ciclu de concerte și recitaluri înregistrate în studioul teve, când tematice, când de opus, de istorie a muzicii ori de compozitor, care au evoluat tehnic ajungând treptat tot mai „rotunde”, legate, inteligente, consistente. O operă de introducere, creștere și popularizare a simfonismului la standard ridicat. Deși „mic copil”, totuși meritoriu urmaș al celebrelor lecții de muzică ale lui Bernstein; nu febril și volubil ca Sava, însă superior lui prin conexiuni ideatice, prin accesibilă explicitare analitică a materialului muzical, plus implicare în sensul exemplificărilor muzicale personale. Cât de sporadic l-am văzut atunci demult, emisiunile sale teve s-a rodat, au evoluat, au prins cheag și fluiditate, au fost vectorial ascendente. Cu timpul măiestria interpretativă și didactică parcă apropiindu-se (mă dau aproape sigur, deși repet că nu l-am urmărit în chip special) de vigoarea, fecunditatea și lejeritatea propriei sale compoziții. Mă gândesc că acum, „mai așezat” (de nu mai comod) fiind ca președinte al UCMR, ar fi fain să-și reia capacitatea-talent de prezentator ingenios și de conferențiar popular (în sensul rarelor excelențe).

E doar o idee. Sugerată mai ales de priveliștea mereu semnalată prin explozii de creativitate și frumusețe mai mult sau mai puțin durative, punctuale, promițătoare. Sugerată când vezi cât de mult „s-ar putea” se anunță, din când în când, dar cu vremea se șterge, dispare...

Marin MARIAN

Albumul cu amintiri

In memoriam Mariana Dumitrescu -
100 de ani de la naștere

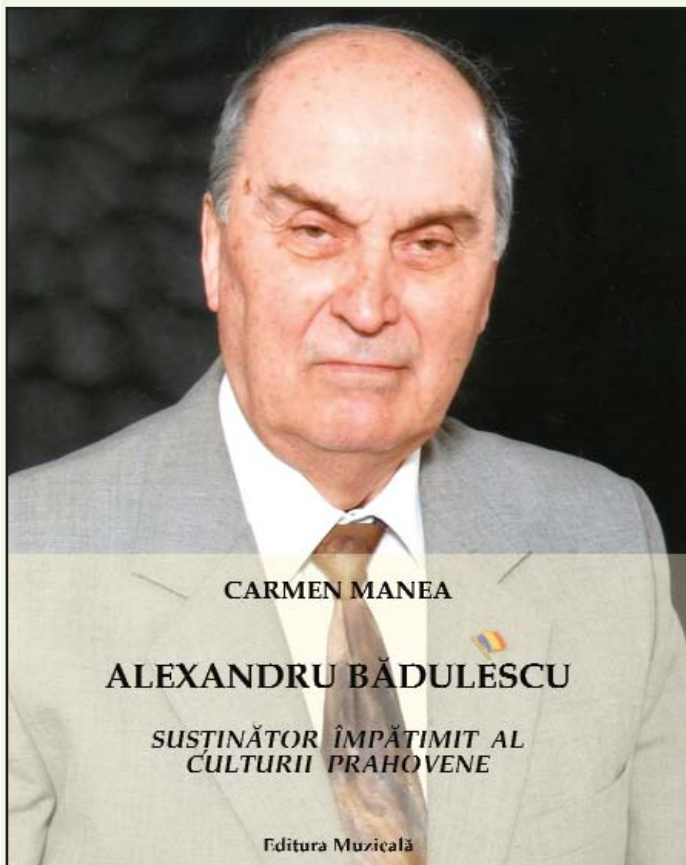
Mariana și Ion Dumitrescu. "O lecție de muzică" -
cu Ilinca, martie 1957, acasă.

Alexandru Bădulescu, susținător împătimit al culturii prahovene

A fost, în toată activitatea sa, un ferment a tot ce se putea iniția și dezvolta ca instituție de cultură în Ploiești și în județ: instituții de spectacol precum Teatrul Dramatic, Filarmonica, Orchestra de muzică populară, muzee, instituții de învățământ artistic, evenimente culturale speciale în care erau angrenați artiști de notorietate în țară și străinătate, manifestări artistice dedicate tineretului din școli și publicului din alte orașe ale județului. (Nicolae Brânduș)

... un constructor de poduri spirituale dintre cele două maluri ale Prutului. Profund respect pentru memoria Omului Alexandru Bădulescu. (Galina Buinovski)

A fost un om corect, bun și generos, care a făcut enorm de mult bine tuturor celor cu care a colaborat și celor care i-au cerut ajutorul direct sau indirect. Nu numai celor în nevoie, dar și celor dispăruți, salvându-le prestigiul și reputația prin impresionante gesturi reparatorii. (Mihai Cosma)

S-a străduit o viață întregă și a reușit, în multe din năzuințele sale, cu tenacitate, cu tact, cu răbdare și diplomatie, dar mai ales cu simțul acut al ierarhiei valorilor și al importanței ei pentru edificarea unei culturi naționale și europene. (Ilina Dumitrescu)

... profesorul Al. I. Bădulescu a trudit fără istovire cu voioșie chiar, galopând atunci când se mai putea, pe întinsurile ispititoare ale culturii, o viață întreagă, până la ultima suflare. [...] s-a obstinat să creadă că trebuie să-și facă datoria. Un cuvânt greu, prăfuit, aproape anacronic, care l-a călăuzit în viață. (Nicolae Dumitrescu)

Modest la extrem, dar puternic exemplar pe dinăuntru, devotat și convins de menirea căreia i s-a dedicat cu totul, plener, fără preget. [...] Niciodată spectator pasiv, mereu ba inițiator, ba organizator [...] cel ce nu lipsea niciodată de nicăieri acolo unde

era rost de fapt de cultură și de artă a oamenilor pentru oameni. [...] Nimic pentru sine, totul pentru toți. (Valentin Gruescu)

Nume emblematic al culturii prahovene și naționale. (Corneliu Irimia)

Alexandru Bădulescu a fost mai bine de șase decenii omul care a „zidit” și a sprijinit sub diverse forme instituțiile culturale din Prahova cu care s-a identificat practice în viața de zi cu zi. (Radu Postăvaru)

Alexandru Bădulescu era legătura cu generațiile trecute de compozitori și muzicieni români pe care-i prețuia atât de mult. (Dana Cristina Probst)

Avea o dăruire, un voluntariat și un tip de activism cu totul special, calități, disponibilități, abilități și aptitudini care astăzi, din păcate, sunt judecate răuvoitor, obtuz și chiar persiflate! (Lucian Sabados)

A procedat ca albina: a strâns cât a putut și s-a străduit să ofere experiența sa și celorlalți. Pe bună dreptate afirma că munca unui om poate fi recompensată prin bani, dar caracterul și cultura lui, niciodată. (Mihaela Ștefănescu)

Sunt câteva opinii ale celor care l-au cunoscut pe cel pentru care, distinsa profesoară și pianistă Carmen Manea a inițiat demersul muzicologic de a-i dedica un volum omagial, la trei ani de la plecarea sa la cele veșnice. Apărută la Editura Muzicală, București, 2023, cu sprijinul financiar al d-lui inginer Laurențiu Ion Bădulescu, ordonată didactic și foarte clar în capitole distincte, cartea prezintă cititorului, pentru început, traiectoria vieții acestui „susținător împătimit al culturii Prahovene”, începând cu copilăria și până în perioada maturității și senectuții. Capitolele consacrate acestei teme urmăresc activitatea sa în învățământ, în domeniul cultural-artistic, în domeniul managementului cultural incluzând înființarea și întărirea activității unor instituții de cultură, inițierea și permanentizarea unor festivaluri și concursuri în Prahova, organizarea de manifestări locale de anvergură, coordonarea unor proiecte de omagiere a personalităților culturale prin busturi, plăci comemorative și alte lucrări de artă plastică, în domeniul muzicologic și componistic care a cuprins articole și studii, prelegeri, conferințe și articole publicate, fără a neglija însă

prezentarea vieții de familie a protagonistului cărții, despre care, autoarea afirmă cu admirație: Familia Bădulescu mi se pare a fi o fântână miraculoasă, vindecătoare și întremătoare a trupului și întăritoare a spiritului. Această familie binecuvântată simbolizează frumusețea, armonia, idealul, devotamentul, puritatea, lumea multicoloră. Volumul mai cuprinde o

enumerare exhaustivă a distincțiilor și medaliilor obținute de Al. I. Bădulescu de-a lungul vieții, dar și cinci studii muzicologice prezentate de acesta la Simpozioanele Internaționale „George Enescu” din anii 2011, 2013, 2015, 2017,

Alexandru Ioan Bădulescu încheie demersul muzicologic al autoarei cărții.

Acest volum omagial a fost supus atenției publicului ploieștean, la Muzeul Memorial „Paul

au mai luat cuvântul preotul Ștefan Mușat, duhovnicul protagonistului volumului, prof. univ dr. Mihai Cosma, redactorul șef al revistei „Actualitatea Muzicală”, regizorul Lucian Sabados și soprana și profesoara Olimpia Urs, apropiată familiei Bădulescu.

Lansarea cărții a avut loc în prezența unui foarte numeros public, venit să audieze și concertul susținut de Orchestra de tineret „Dinu Lipatti” din București (formată din elevi și studenți de la colegiile de muzică și UNMB), coordonată de profesoara Magdalena Ursu și dirijată de Ștefan Aprodu. Lucrările audiate au fost: *Concertul pentru orchestră de coarde* de Paul Constantinescu, *Concertul pentru violă și orchestră în re* de Fr. Hoffmeister și *Concertul nr. 1* de C. Saint Saëns, soliștii fiind Albert Urdărea, Ionuț Bărjovanu (violă), Ioan Tudor și Larisa Dumitrescu (violoncel).

Sanda HÎRLAV MAISTOROVICI

2019. Capitolul intitulat *Evocări* din care am spicuit frânturi din gândurile celor care l-au cunoscut și admirat pe

Constantinescu”, în data de 25 februarie 2024. După ce autoarea și-a prezentat cartea, în cadrul manifestării

Correspondențe externe

Dirijori invitați la pupitrul Filarmonicii din New York

Încă sub semnul euforiei create de noul spațiu de la David Geffen Hall și de acustica mult îmbunătățită a noii săli, Filarmonica din New York se află într-o perioadă de tranziție. Contractul lui Jaap van Zweden de director muzical al ansamblului urmează să se încheie la sfârșitul acestui sezon iar era Gustavo Dudamel va începe de abia în 2026. Având în vedere că van Zweden a dirijat mult mai puțin în această stagiune, prezența diversilor dirijori oaspeți la pupitrul orchestrei a căpătat o importanță specială.

Când a dirijat orchestra în 2022, Jakub Hrůša era încă considerat unul dintre posibیلیi succesori ai lui van Zweden; între timp, a fost numit viitorul director muzical la Covent Garden. Lipsa presiunii competitive i-a oferit libertatea de a-și demonstra toate dimensiunile măiestriei cu un program care a culminat cu o versiune plină de șarm a *Concertului pentru orchestră* de Bartók. Hrůša a încurajat instrumentiștii și diversele secțiuni ale orchestrei să-și manifeste individualitatea, asigurând o coordonare timbrală impecabilă. De asemenea, a evidențiat structura palindromică specială a acestei lucrări în cinci mișcări, în care partea centrală lentă este înconjurată de două *scherzi*, care la rândul lor sunt încadrate de două mișcări mai lungi. Un punct de vârf al interpretării l-a constituit „Elegia” centrală – un exemplu tipic al așa-numitei „muzici nocturne” a lui Bartók – unde Hrůša a demonstrat aprecierea sa profundă pentru muzica populară est-europeană și idiomul distinctiv al compozitorului maghiar. Alte momente remarcabile au fost reminiscentele muzicii din *Castelul lui*

Barbă-Albastră, identificabile în a treia mișcare și dialogurile dintre glissando-urile trombonului și nevinovatele ciripeli ale suflătorilor din lemn în „Intermezzo interrotto”. Orchestra a sunat foarte bine în pasajele lirice; totuși, unele din atacurile disonante ar fi putut fi mai abrupte, iar ritmurile, în special în prima mișcare, mai abrazive.

Concertul dirijat de Hrůša a început cu o versiune energică a *Baladei Op. 33* de Samuel Coleridge-Taylor, o scurtă și meritorie lucrare cu o istorie complicată. Piesa a cunoscut un mare succes după premiera sa din 1898, doar pentru a aluneca în uitare în deceniile următoare. A fost reconsiderată

de abia recent, ca parte a unui nou val de interes pentru creația compozitorului britanic. Remarcabilă a fost o temă luxuriantă și pătrunzătoare, intonată de coarde, care a evocat melodiile lui Dvořák, cu siguranță familiare dirijorului ceh.

Solista serii a fost Hilary Hahn cea mai recentă laureată a prestigiosului premiu Avery Fisher, conferit de Lincoln Center unor instrumentiști americani. Violonista a interpretat

cu sulețe una dintre partiturile aproape sufletului ei: *Concertul nr. 1* de Prokofiev. Cu structura sa ritmică neobișnuită, lucrarea impune cerințe semnificative solistului, nu numai tehnic, ci și în ceea ce privește maleabilitatea psihologică și abilitatea de a manipula culorile muzicale. Hahn a înfruntat toate acele pasaje acrobatice cu un aplomb impresionant. În același timp, a trecut cu ușurință de la un calm ireal la sarcasm și de la o vivacitate energetică la lirismul cel mai delicat. Parteneriatul ei cu Hrůša și ansamblul a fost impecabil, acoperind întregul arc al partiturii, de la primele acorduri, unde vioara planează grațios deasupra unui fundal orchestral aproape imperceptibil, până la momentele finale, când muzica se estompează treptat.

Programul asambat de Dima Slobodeniuk, a reușit să îmbine multiple obiective: comemorarea centenarului Ligeti, resuscitarea unei piese practic necunoscute a unui compozitor minoritar american (Julia Perry) și, pentru a atrage publicul, o versiune a *Planetelor* lui Gustav Holst.

Finalizată în 1951, *Stabat Mater* a fost prima lucrare majoră a lui Perry, o creatoare care, din păcate, nu și-a atins niciodată întregul potențial din cauza problemelor de

J'Nai Bridges, Dima Slobodeniuk

sănătate și a lipsei aproape totale de interes în America timpului său pentru compozițiile unei femei de culoare. Pe nedrept uitată, compoziția pentru contralto și coarde, cu o scriitură complexă, alternând între liric și dramatic, îmbrățișând disonanțele dar rămânând ancorată în tonalitate, a fost tratată cu distincție de Slobodeniuk și de instrumentiștii săi. Anumite secvențe, amintind muzica lui Barber sau Lou Harrison, păreau un punct de pornire posibil pentru una dintre capodoperele coregrafice ale Marthei Graham. Fostă cântăreață, Perry a avut un talent deosebit pentru scriitura vocală. Făcându-și debutul cu Filarmonica new yorkeză, mezzo-soprana J'Nai Bridges, cu o voce plină de intensitate, a folosit un larg registru de culori în portretizarea celor trei personaje – Isus, Maria și un spectator – pe care le-a întrupat.

Continuând explorarea muzicii lui Ligeti, orchestra a oferit o versiune fascinantă a lucrării *Atmosphères*. Publicul a părut captivat de idiomul compozitorului, de strania tapiserie

sonoră, în continuă transformare, cu linii individuale care se remarcă și se ascund, dând naștere la disonanțe subtile dar pregnante. Delicatețea acestei muzici celeste a ieșit și mai bine în evidență în raport cu episoadele din ciclul *Planetelor* lui Gustav Holst în care volumul sonor a fost adesea exagerat, în pofida eforturilor lui Slobodeniuk de a-l tempera. Abordarea însă nu a fost deloc monotona: „Marte” a avut ceva din ferocitatea muzicii lui Șostakovici, „Mercur” a fost volatil și capricios, „Jupiter” și „Uranus” întrucâtva rigide, iar „Venus” a avut momente de tandrețe.

Într-o altă serie de concerte de abonament, Gianadrea Nosedă, actualmente directorul Orchestrei Naționale din Washington și al operei din Zürich, a prefațat *Simfonia a IV-a* de Mahler cu două compoziții mozartiene. Este o juxtapunere care are mult sens. În niciuna dintre masivele sale simfonii, Mahler nu a fost mai aproape de idealurile și formele clasice ca în a patra, cu orchestrația sa restrânsă. Nosedă și instrumentiștii Filarmonicii din New York au accentuat claritatea și transparența scriiturii ori de câte ori au avut prilejul. La începutul și în recapitularea primei mișcări, dar și în final, melodiile și armoniile au avut, într-adevăr, ceva mozartian. Interpretarea delicată și sinceră pe care soprana Golda Schultz a dat-o viziunii paradisiace din „Das Himmlische Leben” a reamintit puritatea și inocența tipice multora dintre paginile mozartiene. Integrarea fără cusur a vocii sale în textura ansamblului a evocat, la rândul ei, eleganța rafinată a ariilor compozitorului din secolul al XVIII-lea.

Concertul pentru pian nr. 25 și Ch'io mi scordi di te?... Non temer, amato bene au fost ambele compuse în decembrie 1786, separate doar *Simfonia nr. 38 „Praga”* în catalogul Köchel. Toate cele trei piese au, cel puțin în parte, o tentă solemnă, majestoasă. *Ch'io mi scordi di te?...* este un duo concertante ce combină o arie și elemente ale unui concert pentru pian. Începe cu un recitativ pentru voce și coarde, pianul și instrumentele de suflat intrând mai târziu. Versiunea oferită a demonstrat o sinergie remarcabilă între Schultz și Francesco Piemontesi, „voci” lor întrepătrunzându-se perfect, în timp ce Maestrul Nosedă a limitat orchestra la rolul de sprijin al soliștilor. Deși au existat câteva momente în care glasul lui Schultz și-a pierdut strălucirea, interpretarea sa a fost impregnată cu un puternic sentiment al dramei, soprana portretizându-și personajul ca o prefigurare a Donnei Elvira.

Pianistul elvețian Francesco Piemontesi și-a câștigat o reputație bine meritată ca interpret al muzicii lui Mozart. În debutul său cu New York Philharmonic, articulația nuanțată și frazarea fără cusur au fost remarcabile pe tot parcursul unei interpretări simple și elegante a *Concertului KV 505*. Cu toate acestea, Piemontesi și Nosedă nu au evidențiat suficient multiplele incursiuni în minor într-o partitură în general luminoasă. Dialogul pianistului cu oboiul, flautul și violoncelele, într-una dintre teme secundare ale mișcării finale, a exemplificat o constant echilibrată colaborare cu orchestra, al cărei efort a fost mereu corect, fără a lăsa o impresie durabilă.

Revenind la interpretarea *Simfoniei a IV-a* de Mahler, Nosedă și-a demonstrat experiența selectând mereu tempi adecvați și evidențind încercările compozitorului de a unifica cele patru mișcări prin motive recurente. Totuși, o abordare mai subtilă ar fi putut face mai evidentă complexitatea sonică a secțiunii centrale a primei mișcări și ar fi putut captura mai bine caracterul straniu, supranatural al celei de-a doua părți. În ceea ce privește contribuțiile instrumentiștilor, în timp ce unii, cum ar fi oboistul Liang Wang, s-au evidențiat, alții, în special corniștii, au întâmpinat dificultăți. Orice impresii negative au fost în cele din urmă șterse de interpretarea entuziasmantă pe care Schultz a dat-o „Vieții cerești”.

Edward SAVA

Premiile Grammy

Data de 4 februarie a reprezentat un moment special pentru artiștii din întreaga lume, deoarece s-a desfășurat cea de-a 66-a ediție a Premiilor Grammy, la Crypto.com Arena, din Los Angeles, prezentatorul evenimentului fiind pentru a patra oară consecutiv Trevor Noah. În cadrul evenimentului au fost onorate cele mai bune înregistrări și compoziții din perioada 1 octombrie 2022 - 15 septembrie 2023, alese de către membrii Academiei de înregistrări.

De data aceasta buletinul de vot a fost schimbat, cele 26 de domenii fiind reduse la numai 11, dar în schimb s-au adăugat încă trei categorii. Astfel, în total au fost 94 de categorii.

La secțiunea de **muzică clasică** prima categorie prezentată a fost „Cea mai bună interpretare orchestrală”, în care au fost nominalizate cinci interpretări. Grammy-ul a fost acordat baletului în trei acte *Dante* de Thomas Adès, interpretat de Filarmonica din Los Angeles condusă de Gustavo Dudamel.

Pentru premiul „Cea mai bună înregistrare de operă” au fost nominalizate trei reprezentații și în cele din urmă a fost

acordat operei *Champion* de Terence Blanchard. *Champion* (*Campionul*) este în două acte bazată pe viața boxerului afro-american de categorie mijlocie-mică, Emil Griffith. Ideea a pornit dintr-o dorință comună a companiilor Opera Theatre of St. Louis și Jazz St. Louis de a colabora la un proiect în care să îmbine opera și jazzul. Este o producție a Metropolitan Opera, iar reprezentația a avut loc în incinta instituției sub bagheta lui Ryan Speedo Green (conform Opera Paralele). New York Times scrie că este prima operă compusă de un compozitor de culoare care a ajuns în cea mai mare instituție de artă din America.

La categoria de „Cel mai bun solo instrumental clasic” au existat cinci nominalizări, iar premiul a fost câștigat de Yuja Wang, pentru albumul *The American Project* (*Proiectul american*),

în care a colaborat cu Teddy Abrams și Louisville Orchestra. În data de 7 ianuarie 2022 solista a oferit o interpretare uluitoare la Whitney Hall, în premiera mondială a *Concertului pentru pian și orchestră* de Teddy Abrams, dedicat chiar ei. A fost realizată

și o înregistrare audio a *Concertului*, care a fost lansată, la un an distanță, de Deutsche Grammophon, ca piesă principală în albumul Yujei. (Sarah RIZESCU)

Secțiunea muzică de divertisment

Ajunsă la ediția cu numărul 66, gala din acest an a Premiilor Grammy a prezentat în cadrul evenimentului vârful realizărilor muzicale din anul precedent, onorând nu doar cele mai strălucitoare stele ale industriei, ci dezvăluind și poveștile din spatele nominalizărilor, fervoarea interpre-tărilor și emoțiile care au învăluit fiecare participant.

Nominalizările au fost anunțate încă de la finalul anului trecut, iar printre cele mai de succes nume ale industriei s-au numărat artista R&B SZA cu 9 nominalizări, Victoria Monét, Phoebe Bridgers și Șerban Ghenea (inginer de sunet de origine română), fiecare cu câte 7 nominalizări. Hazel, fiica de doi ani a artistei Victoria Monét, care a colaborat împreună cu mama sa la cântecul „Hollywood” (cântec nominalizat la categoria „Best Traditional R&B Performance”) a devenit cel mai tânăr artist din istorie care să fie nominalizat în cadrul Galei Grammy.

În ceea ce privește desfășurarea din acest an a decernării trofeelor, au fost anunțate anumite modificări ale categoriilor și ale procesului de votare, dar au fost introduse în premieră și noi categorii cum ar fi „Best African Music Performance”, „Best Alternative Jazz Album” și „Best Pop Dance Recording”. Și cele patru mari categorii ale Galei Grammy („Album of the Year”, „Record of the Year”, „Song of the Year” și „Best New Artist”) au suferit modificări, astfel că, la această ediție au fost doar câte 8 nominalizări pentru fiecare categorie, față de 10 câte existau în anii trecuți.

Ținând cont de dezvoltarea rapidă a Inteligenței Artificiale, au fost introduse reguli stricte în ceea ce privește eligibilitatea cântecelor care folosesc acest tip de tehnologie în compoziția cântecelor, fiind luate în considerare pentru

nominalizări numai cântecele care au fost produse de oameni și nu generate automat de programe de calculator, indiferent dacă acestea din urmă au înregistrat un succes comercial remarcabil.

Marea câștigătoare a serii a fost cântăreața americană Phoebe Bridgers, care a reușit să cucerească nu mai puțin de 4 trofee (solo și împreună cu formația sa boygenius), cele mai multe de la această ediție. Taylor Swift a doborât un nou record în acest an, devenind primul artist ce câștigă de patru ori trofeul acordat pentru „Album Of The Year” („Albumul anului”), pentru „Midnights”.

La categoria „Record Of The Year” („Înregistrarea anului”), Miley Cyrus a câștigat cu melodia „Flowers”, în timp ce trofeul „Cântecul anului” („Song Of The Year”) a fost cucerit de Billie Eilish alături de fratele ei, Finneas, datorită piesei „What Was I Made For?”, ce face parte din coloana sonoră a unuia dintre cele mai de succes filme ale anului 2023, „Barbie”.

Categoria „Best New Artist” a fost câștigată de Victoria Monét, artista căreia i-au mai fost decernate în

această ediție două trofee la categoriile „Best R&B Album” și „Best Engineered Album, Non-Classical”.

Mai mulți artiști au câștigat la această ediție primul trofeu Grammy, printre aceștia se numără și Miley Cyrus care, pe lângă trofeul „Song Of The Year”, a câștigat un premiu și la categoria „Best Pop Solo Performance”.

Ca în fiecare an, în cadrul ediției Premiilor Grammy 2024 au avut loc recitaluri de excepție pe scena din Los Angeles, susținute de legende ale muzicii pop precum Joni Mitchell, Billy Joel, Stevie Wonder, Annie Lennox sau U2, cât și de cei mai importanți artiști ai momentului cum sunt Dua Lipa, Billie Eilish, Miley Cyrus, Olivia Rodrigo sau Travis Scott. Nu au fost uitați nici marii artiști care au plecat dintre noi în anul 2023, astfel că la secțiunea In Memoriam au fost omagiați Tony Bennett, Sinéad O'Connor, Jane Birkin, Gary Wright, Jimmy Buffett, Randy Meisner, Harry Belafonte sau Tina Turner, publicul bucurându-se încă o dată să asculte mari hit-uri ca „The Best Is Yet to Come”, „Nothing Compares 2 U” sau „Proud Mary”.

De la debutanții care au urcat pentru prima oară pe scena celui mai important eveniment muzical al anului, până

la artiștii deja consacrați, Premiile Grammy au oferit și în acest an un spectacol captivant prin diversitatea universului muzical, prin piesele memorabile și momentele artistice de neuitat. (David Lapadat)

„Les Victoires de la Musique Classique”

Totuși, să ne întoarcem privirile și către continentul nostru, pentru că și aici a avut loc un eveniment important. Pe data de 29 februarie în Franța, la Montpellier, mai exact la Berlioz Corum Opera s-a desfășurat cea de-a 31-a ediție a „Les Victoires de la Musique Classique”.

Ceremonia a fost plasată sub semnul păcii prin muzică și prin artă, fiind ilustrată inițial de interpretarea pianistei ucrainiene Ana Fedorova, la prima parte a *Concertului nr. 2*

pentru pian și orchestră de Serghei Rahmaninov. Totodată, a fost adus și un omagiu dirijorilor și muzicienilor care au lucrat „pentru pace”, precum Daniel Barenboim, Yehudi Menuhin sau Pablo Casals. Aici l-am ascultat pe Sheku Kanneh-Mason, un tânăr violoncelist din noua generație, ce a interpretat cu grație *Cântecul păsărilor* de Pablo Casals. La final, evenimentul a onorat, pe notele *Requiem*-ului de Fauré, memoria muzicienilor decedați recent, în special compozitoarea finlandeză Kaija Saariaho, pianistul israelian Menahem Pressler și dirijorul japonez Seiji Ozawa.

Așadar, Premiul pentru „Instrumentist solo” a fost câștigat de pianistul Alexandre Kantorow. În 2019 acesta a făcut istorie, fiind primul francez care a câștigat Medalia de aur și Marele Premiu al Concursului Ceaikovski de la Moscova. Deși este un muzician tânăr, acesta își continuă ascensiunea fulminantă în lumea muzicii clasice, în 2023 făcându-și debutul la Carnegie Hall și Tokyo Opera City. A colaborat cu dirijori de excepție precum Klaus Mäkelä, Sir John Eliot Gardiner și participă în mod regulat la festivaluri de prestigiu, inclusiv Ravinia Festival, Verbier Festival și BBC Proms. A cântat și la București, în ediția trecută a Festivalului Internațional „George Enescu”.

Un alt premiu important a fost pentru „Revelația solistică instrumentală” (*Révélation soliste instrumentale*) acordat lui Salomé Gasselín. Este o interpretă franceză de viola da gamba și a câștigat în unanimitate premiul întâi la Gianni

Bergamo Classic Music Award de la Lugano, Elveția, în 2020. Solista are și o clasă de viola da gamba la Conservatorul „Pierre Barbizet” din Marsilia și este pasionată de muzica contemporană.

Premiul pentru „Cel mai promițător artist liric” a fost înmănat mezzo-sopranei Juliette Mey, laureată a prestigioaselor concursuri Regina Elisabeta și Voix Nouvelles 2023. A jucat în rolul principal din *La Cenerentola*, într-o versiune pentru „publicul tânăr”, la Théâtre des Champs-Élysées și apoi la Opéra de Rouen. Pentru sezonul din 2023/24 pregătește un turneu internațional cu Jardin des Voix de Les Arts Florissants, un recital la Festivalul Solsberg din Basel, rolul Isaura (*Tancredi*) la Opéra de Rouen, etc. (sursa: RSB Artists).

Premiul pentru „Dirijorul anului” a fost primit de Maria Jacqout. Se pregătește să devină prima femeie care va conduce Orchestra Radio din Köln și continuă să obțină succese pe scena muzicală. Din sezonul acesta este dirijor principal invitat al Wiener Symphoniker, alături de care a concertat deja la Festivalul din Bregenz, la Konzertaus din Viena și Musikverein din Viena. Totodată, este invitată ca dirijor principal la Opera din Copenhaga, pentru o nouă producție *Evgheeni Oneghin*. Repertoriul dirijoarei este vast, conducând premiere și spectacole în săli de prestigiu precum Staatsoper Stuttgart (*Médée* - Luigi Cherubini, *Don Giovanni* - W. A. Mozart), Deutsche Oper Berlin (*La traviata* - Giuseppe Verdi), Opéra National du Rhin Strasbourg (premiera mondială a operei *Până când leii*, de Thierry Pécou). În 2016 a fost asistenta lui Kirill Petrenko la Opera Bavareză de Stat, pentru premiera mondială a operei *Polul Sud* de Miroslav Srnka și ulterior a dirijat două producții la Festivalul de Operă de la München (sursa: mariejacqout.com). (Sarah RIZESCU)

Jazz cu umor, de Mărțișor

Fiindcă dintru începuturile sale în primele decenii ale veacului trecut, jazzul american s-a constituit ca o muzică veselă, atractivă, plină de vitalitate, de culoare (mai ales când și interpreții erau... de culoare), prospețimea sonorităților asigurată prin improvizația spontană, era firesc să fi făcut casă bună cu umorul și cu buna dispoziție, suscitând astfel admirația melomanilor.

Un astfel de mărțișor muzical concretizat prin show-ul etichetat cu genericul „Umorul în jazz” a fost oferit în seara primei zile a lui martie 2024 celor prezenți în localul - club La Cave de Bucurest din cartierul Militari. Spectacol derulat sub antrenanta deviză „CINE NU RÂDE CU NOI, RÂDE ÎMPOTRIVA NOASTRĂ!”.

Show-ul a fost gândit ca o succesiune a două episoade juxtapse: primul, alăturând secvențe înregistrate, proiectate pe un ecran, iar al doilea, constituind momentul *live* susținut de apreciatul grup sibian „Snaco Dixieland Jazz Band”.

Fie ilustrând bucuria, patosul, entuziasmul cu care se exprimau îndeosebi emisarii jazzului tradițional, fie întruchipând umorul muzical în stare pură, proiecțiile pe ecran au revelat nume ca: pianistul de boogie woogie Meade Lux Lewis; inspiratul Johnny Răducanu sorcovind pe clape în dialect de jazz; acela care a fost marele tromperist afroamerican Clark Terry cu memorabilele lui bâiguieli/mumbles; simpaticul tandem vocal-instrumental Slim Gaillard & Slam Stewart; un fascinant moment muzical-coregrafic datorat inimitabilului Fred Astaire și Orchestrei lui Artie Shaw; faimosă formație Spike Jones & His City Slickers în două ipostaze amuzante; epocalul pianist comedian danez american Victor Borge chinuindu-se live să interpreteze *Valsul op. 64* de Frédéric Chopin; o altă pianistă nepereche, Nicole Pesce reînveșmântând cu har răscunoscuta urare sonoră „Happy Birthday To You” în maniere Beethoven, Brahms, Bach, Mozart, Nicole Pesce însăși; duo-ul unicat Danny Kaye & Louis Armstrong tălmăcind ca nimeni alții celebra temă „When The Saints Go Marchin’ In”; super-permanța celor... doisprezece instrumentiști atacând concomitent un biet pian (s-a numit acel episod „Pianiști cu duimul”); vocalistul one-man-show Bobby McFerrin demonstrând disponibilități interpretativ-creative de excepție, în secvențe din concerte ce l-au avut pe el unic protagonist; o găină atacând un keyboard cu ciocul; acordeonistul alcoolice Ivan Zamotaev

explicând muzical cum se bea vodca; și... clipul cu ușoară tentă erotică „Le vrai piano a queues”.

După o scurtă pauză în care publicul a fost consiliat să poarte discuții în formă de bun gust, a intrat pe podium, în pas elastic, Quartetul „Snaco Dixie Jazz Band” din Sibiu alcătuit din Remus Toader - trompetă și vocal, liderul Nelu Petcu - trombon, vocal, Coneliu Lăpădatu - banjo, vocal, Ioan Nelucu Trofilat - tubă în fa. Cei patru ne-au delectat cu versiuni inventive, hazoase ale unor teme preluate din repertoriul jazzului tradițional – precum la intrare „Yankee Doodle”, „When You’re Smiling”, ca și urarea „Ein Prosit”; urmate de ingenioase jazzificări folclorice: „Bătuta moldovenească” și „Lene de mă doare”; și agreabile fantezii de tipul „Blues ruso-român” sau „Români la iarbă verde”; mereu inventiv, Nelu Petcu a adus în scenă câteva varii materiale menite să ilustreze trăznita secvență „Surdina în familia jazzman-ului” cu subcapitolele „Surdina de casă”, „Surdina pentru soacră” și „Surdina instalatorului”. În

Florin Tudor, Nelu Petcu, Florian Lungu, Mihai Foça, Nelucu Teofilat, Coneliu Lăpădatu, Remus Toader, Mădălina Tudor

continuare, virtuozul Ioan Nelucu Teofilat a impresionat asistența cu al său solo flamboiant la uriașul instrument de suflat tubă în fa, solo aplicat temei de ragtime „The Entertainer” (Scott Joplin). Două foarte cunoscute melodii autohtone, – „Pușca și cureaua lată” și „Macarale” (din repertoriul Trio-ului Grigoriu) au beneficiat de tot atâtea convertiri în jazzul umoristic. Și, în fine, celebrul „Hai Ho”, hit și el, convertit în melodie de ieșire din scenă!

Ei bine, show-ul „Umorul în jazz” și-a propus și a reușit să înflorească zâmbete pe buzele melomanilor, să încante și să relaxeze spiritele, spre satisfacția tuturor, inclusiv a managerului clubului, Mihai Foça. Quod erat demonstrandum!

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

Cine mânuiește vioara e mai puțin important, cât faptul că memoria hârtiei fotografice i-a surprins alături pe doi dintre corifeii muzicii ușoare românești, compozitorul Henry Mălineanu și dirijorul Sile Dinicu.

Dar să nu uităm că fiecare dintre ei și-a ilustrat talentul și în postura celuiilalt, Mălineanu ca dirijor (în prima parte a carierei), iar Dinicu a semnat câteva bijuterii muzicale, cum ar fi „Tu m-ai fermecat”. Ei au rămas în istoria genului tot așa, umăr lângă umăr... (D.M.)

Ediția Moculescu

Așa cum s-a putut vedea, de la reluarea în 1983 a festivalului, Marele Premiu a fost acordat de fiecare dată pentru câte două creații ale unui singur compozitor, drept pentru care, după „ediția Marius Țeicu” (1983) și „ediția Ion Cristinoiu” (1984), am putea vorbi de „ediția Horia Moculescu”, pe aceleași considerente. Dar totul la timpul său, așa încât reamintesc că organizatorii au fost aceiași, ca și locul de desfășurare, tradiționalul Teatru de vară din Mamaia, pe care l-am putea numi cu nostalgie „Palatul festivalurilor”, așa cum este cel de la Cannes. La fel regizorul, Bițu Fălticaneanu, semnatarul scenografiei, Cornel Ionescu, și prezentatorul, așa încât sunt din nou în măsură să relatez, cum s-ar spune, de la fața locului. Și la ediția 1985 (28 august-1 septembrie) a Festivalului de creație și interpretare ale muzicii ușoare românești, la nivel de acompaniament au fost orchestra Radioteleviziunii Române, dirijată de această dată de Cornel Popescu, orchestra Teatrului de revistă „Fantasio”

Horia Moculescu

din Constanța, sub bagheta compozitorului Aurel Manolache (nu întâmplător adesea inclus în palmares) și grupul vocal „Choralis”, condus de Voicu Enăchescu. La anumite melodii, dar mai ales în recitaluri, au apărut și formațiile conduse de compozitorii Ionel Tudor, Alexandru Vilmanyi, Mircea Drăgan („Romanticii”), Marian Nistor („Savoy”, care a avut și un microrecital propriu). Recitalurile la care mă refer i-au avut drept protagoniști pe Corina Chiriac, Mirabela Dauer, Alexandru Arșinel, Mihai Constantinescu, Dan Spătaru, Marina Scupra (tânăra solistă era „pe val”, fiind extrem de solicitată), Silvia și Mircea Dumitrescu, Simona Gabriela Florescu, Mihaela Oancea, plus o invitată din RDG, Golda Streibick (nicidecum un nume important în peisajul pop din această țară, pe care-l cunoașteam bine, ca și pe celelalte din țările socialiste, din perspectiva emisiunilor mele radio, dar și al faptului că nu aveam viză pentru Occident să le vizităm). În afara acestor recitaluri muzicale au existat și unele de umor (Jean Constantin, Radu Gheorghe, acesta din urmă și talentat muzician) sau poetice (Mihai Dinvale, Angela Ioan), care au „condimentat” atractiv programul.

Înainte de a ne ocupa de ediția '85, se cuvine să reiterăm meritele UCMR și ale Consiliului Culturii, care au menținut, în perioada când festivalul de la Mamaia nu mai

exista (de fapt era interzis), interesul publicului pentru competițiile de muzică ușoară românească. Unul din aceste concerte a fost realizat în colaborare cu redacția de specialitate de la Radio, prin redactorii Adriana Marian, Maria Ioina și Constantin Balacciu. Au fost două concerte, radiodifuzate în direct, desfășurate cu casa închisă în Sala

Simona Florescu

Radio în martie 1979. În cel dintâi, între piesele în primă audiență, interpretate în acompaniamentul orchestrei Radio dirijate de Sile Dinicu, s-au detașat cele semnate de George Grigoriu, Ion Cristinoiu, Radu Șerban, Marcel Dragomir sau Ramon Tavernier. Dar în egală măsură au fost aplaudate creații semnate de Aurel Giroveanu, Florin Bogardo, Marius Țeicu, Cornel Fugaru, V. V. Vasilache, Dan Ardelean,

Cornel Constantiniu

Camelia Dăscălescu, Petre Mihăescu, Laurențiu Profeta. Entuziasmul publicului a fost sporit de reîntâlnirea, atât de așteptată, cu interpreții îndrăgiți, de la Margareta Pâslaru, Angela Similea, Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, Mirabela Dauer, Marius Țeicu, Stela Enache la tinerii Janina Matei, Doina Stănescu sau cei din grupurile vocale 5T sau Colibri (a nu se confunda cu Pasărea Colibri folk de mai târziu). Au fost și două apariții interpretative inedite – compozitorul Ion

Cristinoiu și grupul vocal Trison lansat de George Grigoriu. Un al doilea concert radiodifuzat în direct a avut loc în iunie 1979, fiind realizat de această dată de redactorii de specialitate Silvia Velicu, Ion Barta, Bogdan Dorneanu și Hans Zgubini. A acompaniat Orchestra de estradă a Radiodifuziunii sub bagheta lui Sile Dinicu, o premieră constând în consultarea publicului prin buletine de vot distribuite spectatorilor. Voturile acestora au mers către melodii semnate de Vasile V. Vasilache, Valeria Dogaru (aici rolul decisiv l-a jucat interpretarea Corinei Chiriac), Marius Țicu, Petre Mihăescu, chiar dacă și între celelalte cântece în primă audiență au fost câteva excelente, aparținând lui Radu Șerban, Ion Cristinoiu, Marcel Dragomir, Vasile Șirli, Sile Dinicu, Cornel Fugaru, Horia Moculescu, George Grigoriu. Sigur, nu puteau lipsi nici piesele „tematice”, acestea erau vremurile, însă creațiile semnate de Camelia Dăscălescu, George Grigoriu, Laurențiu Profeta, Temistocle Popa sau Aurel Giroveanu au fost, în plan muzical, impecabile. O reverență făcută șlagărelor de altădată s-a făcut prin momentele retro: „Melodiile Bucureștilor” (potpuriu semnat de Sile Dinicu), precum și versiunile moderne, realizate de chitaristul-orchestrator Silviu Hera, ale celebrelor „Nu mă uita” de Ion Vasilescu și „Mai spune-mi că nu m-ai uitat” de Gherase Dendrinu. Și de această dată galeria interpreților de valoare a fost aproape completă, în frunte cu Margareta

solistă Emilia Dițu). Tot pe poziția a treia s-a situat piesa „Nu îți spun Te iubesc”, cântată de Cornel Constantiniu (mai prindea și câte un șlagăr, bietul de el, nu doar piese

Angela Similea

Marius Mihalache, Ion Cristinoiu, Anda Călugăreanu, Florin Bogardo, Smaranda Toscani

„tematice”...), a tânărului compozitor în plină ascensiune Ionel Tudor. Cinci melodii, semnate de trei compozitori, au fost distinse cu Premii Speciale ale Juriului. Este vorba de Cornel Fugaru („Ajută-mă să nu mă îndrăgostesc”, cu Mirela Voiculescu; dar... tot s-a întâmplat, cei doi căsătorindu-se!), George Grigoriu și Aurel Manolache. Grigoriu a mizat din nou cu succes pe vocea de excepție a solistei descoperite de el, Marina Florea („Să cânte lumea”, „Să ne dăm mâna”), iar Manolache a acordat credit tinerelor laureate în secțiunea de Interpretare Marina Scupra („Lumea amintirilor”) și Simona Gabriela Florescu („Comoara mea”). Mirabela Dauer a purtat către Premiul de Popularitate autenticul șlagăr al lui Vasile V. Vasilache „De ce nu-mi spui că mă iubești?”, în timp ce

Păslaru, Dan Spătaru, Corina Chiriac, Mirabela Dauer, Cornel Constantiniu, Adrian Romcescu, alături de care au evoluat mai tinerii Natalia Guberna, Janina Matei, Mihaela Oancea, Mariana Ritz, Liana Lungu, Ricky Dandel sau grupul Brevis (cărui i-a acordat șansa afirmării Horia Moculescu, Râmnicu Vâlcea fiind orașul său natal). După cum se poate constata, dorul de Mamaia era fierbinte, eroii festivalului de pe litoral „antrenându-se” asiduu în speranța reluării acestuia, care va avea loc însă abia peste 4 ani...

Juriul, prezidat de Nicolae Călinoiu, a acordat, așa cum spuneam, Marele Premiu al ediției 1985 creațiilor lui Horia Moculescu „Păi de ce?” (versuri Mihai Maximilian, solistă Corina Chiriac) și „Leagănul meu” (versuri Aurel Storin, cu Dida Drăgan). Și pe pozițiile următoare s-au situat melodii aparținând unor nume importante ale genului, cum ar fi Marius Țicu (premiul I pentru „Voi cânta pentru mileniul III”, cu Angela Similea), Temistocle Popa (premiul II cu „Să-mpodobim pământul cu florile iubirii”, solist Dan Spătaru), Marcel Dragomir (premiul III cu „E prima oară”,

Mirabela Dauer, Dan Spătaru

prestigioasele distincții ale Criticii Muzicale au răsplătit alte două cântece remarcabile, „Acele veri ale iubirii” de Camelia Dăscălescu (Eva Kiss), respectiv „Dor de viață” de Ion Cristinoiu (Angela Similea). După cum se poate vedea, „monștrii sacri” dominau autoritar ierarhiile festivalului de la Mamaia, aceasta și în condițiile în care nu apăruseră, cu câteva excepții, multe speranțe ale genului. Unul din numele ce-și începeau ascensiunea a fost cel al lui Viorel Gavrilă, laureat cu piesa cântată de Liana Lungu, „Să nu știi niciodată”. Aceasta a dobândit Premiul CC al UTC (cu o consistentă valoare în bani), pe care l-a împărțit cu o creație a tinerei interprete și profesoare din Constanța, Gabriela Sauciu. Este vorba de „Florile lumii”, pe versurile mamei lui Mircea Drăgan, Gina Teodorescu, interpretată de autoare împreună cu grupul de copii instruit de ea la Casa Pionierilor din Constanța, „Mugurii” (în acea perioadă piesele dedicate copiilor sau interpretate de aceștia „mergeau” la sigur). Dovadă și Premiul de Debut înmănat Magdei Boboc pentru „Unde sunt copiii?”, solistă Cornelia Vorvoreanu. În fine, o Mențiune Specială a răsplătit înzestrările de compozitor, dar și de interpret ale lui Dan Creimerman („A ierta”). Chiar dacă nu i-am amintit de fiecare dată, versurile pieselor

ritmul tinereții” de Dan Beizadea (cu soții Eva Kiss și Radu Constantin). Îmbucurător este faptul că, la sugestia organizatorilor probabil, compozitorii (între care mulți din

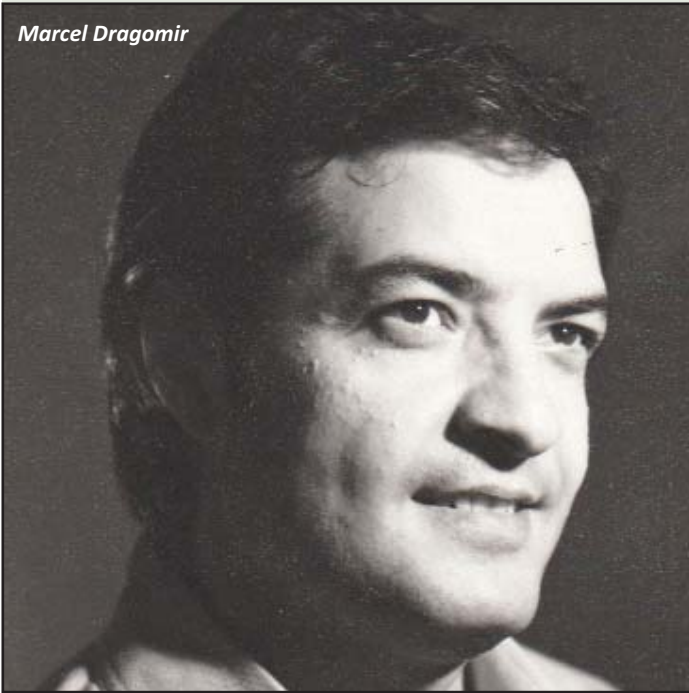
Alexandra Canareica

noul val – Șerban Georgescu, Silviu Hera, Magda Boboc, Dragoș Nedelcu, Dumitru Lupu, Dan Pavelescu) au înțeles că este esențial să acorde credit vocilor de viitor, ceea ce a însemnat o mare șansă pentru Marina Scupra, Mircea Dumitrescu, Simona Florescu, Emilia Dițu, Cornelia Vorvoreanu, Ioan Toroican (fost câștigător al Trofeului de Interpretare). În ce privește piesele în afară de concurs, ele au fost în număr de doar trei, fiind semnate de Sile Dinicu, Laurențiu Profeta și Dan Ardelean și, greu de crezut, nefiind nicicum „tematice”, ca în trecut.

Mulți dintre tinerii soliști ale căror nume apar în rândurile de mai sus și-au îmbunătățit performanțele anterioare la secțiunea de Interpretare sau chiar au dovedit că ar fi meritat mai mult, așa cum am consemnat și la data respectivă în cronicile mele, ceea ce mi-a atras antipatii, inclusiv din partea organizatorilor. Și de această dată Trofeul de interpretare, Marele Premiu Mamaia 85, a fost acordat *ex aequo* unor voci foarte bune, dar de facturi diferite. Simona Florescu a renunțat la al doilea prenume, Gabriela, și a triumfat grație celor două melodii excelente încredintate ei de Ion Cristinoiu, pe versurile Roxanei Popescu, „Ne mai

Marcel Dragomir

premiat au aparținut de asemenea unor textieri notorii – Eugen Rotaru, Ovidiu Dumitru, Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu, Roxana Popescu, George Țârnea, între care începea să-și facă loc tânăra Andreea Andrei.

Compozitorii laureați nu întâmplător au figurat în palmares, fiindcă au avut mai multe creații selecționate, aflându-se evident în mare formă în acea perioadă. Astfel, au mai avut titluri în finală, chiar nepremiate, Cornel Fugaru („Adio, dar rămân mereu cu tine”, cu Angela Similea, a fost un succes), Ion Cristinoiu, Marcel Dragomir (tot cu Emilia Dițu, în talentul căreia a crezut mult și căreia i-a încredințat în acei ani piese inspirate), Viorel Gavrilă, Marius Țeicu, Horia Moculescu, Temistocle Popa, Ionel Tudor („Serenada mea” a dat de altfel titlul unui turneu național al lui Paul Surugiu-Fuego închinat lui Dan Spătaru). Tot din aceeași categorie au reținut atenția „Inima nu știe carte” de Jolt Kerestely (solistă Corina Chiriac), „Viața va învinge” de Romeo Vanica (cu formația Holograf), „Visul etern românesc” de Dan Stoian (cu Cvintetul vocal „Luchian”), „În

Iulia Nemes

vedem și mâine” (care rămâne peste timp șlagărul ei nr. 1) și “Mi-e dor de tine”. Conform tradiției încetățenite, ea a împărțit Trofeul cu un solist cu o voce de tip clasic, Gabriel Alexandrescu (a cântat frumos piese de Aurel Giroveanu și Corneliu Meraru), de care nu se mai știe nimic în muzica ușoară. Tot două voci au fost recompensate cu premiul I, Emilia Dițu (evident, cu două titluri semnate de Marcel Dragomir) și Gabriel Manea. Acesta din urmă a mizat, inspirat, pe două șlagăre semnate de Marius Țeicu (reamintesc că fiecare finalist a cântat o piesă în prima audiție) și este solist, dacă nu s-o fi pensionat, al Ansamblului artistic “Doina” al Armatei... Am mai amintit de importanța Premiilor CC al UTC, anunțate în Gala laureaților imediat după premiul I, echivalente pe undeva, dar nu similare cu

Marina Florea

acesta, chiar dacă unii dintre laureați le vor anunța mai târziu, cand UTC-ul nu va mai fi, ca atare. La ediția ‘85 a festivalului de la Mamaia această distincție a avut o greutate suplimentară, fiind Anul Internațional al Tineretului, ea fiind acordată Silviei Dumitrescu, care a alăturat impecabil unui titlu din fondul de aur al genului, “În amurg” de Aurel Giroveanu, piesei nelipsite nici azi din repertoriul ei, “Nu-mi pare rău” de Marius Țeicu. Dar, la urma urmei, diplomele se îngălbenesc, dar numele artiștilor de valoare rămân... Am remarcat nu o dată excepționala școala de voci ale muzicii noastre ușoare de la Onești (unde a activat un dascăl inimos, Eugen Berdea), de unde au pornit pe drumul succesului Loredana Groza, Carmen Rădulescu, Anda Vaciu, Luiza Cioca și nu în ultimul rând Mioara Feraru. Din păcate aceasta din urmă s-a stabilit în SUA și a renunțat probabil la muzică, deși Horia Moculescu a crezut mult în ea, introducând-o și în banda sonoră semnată de el la un film. Mioara Feraru a fost distinsă cu premiul II, cântând melodii de Horia Moculescu și de Ionel Tudor. Oneșteanca a împărțit premiul cu dinamicul (“Rockul este dragostea mea!) Alexandru Oros, alt nume căzut în uitare (era soarta multor tineri din provincie), care a apelat la piese aparținând lui Cornel Fugaru și Dan Ardelean. În cronică referitoare la ediția ‘84 notam surprinzătoarea nepremiere, atunci, a lui Florin Balcan, dar iată că juriul ediției următoare și-a făcut “mea culpa” și i-a acordat premiul III (în urma interpretării unor melodii de Camelia Dăscălescu și Dan Dimitriu). Rare au fost, la Mamaia, grupurile vocale, în afară de câteva duete, iată însă că în 1985 au intrat în palmares două asemenea formații vocale feminine. Alcătuit de pasionatul profesor

Titel Popovici la Iași, “Ritmice ‘85” a dat viață, firește, unei piese a cunoscutului compozitor și dirijor, alături de un titlu semnat Horia Moculescu, fiind distins *ex aequo* cu premiul III. Premiul Teatrului “Fantasio” din Constanța a încununat evoluția superlativă a cvartetului Forte, condus de Iulia Nemeș (ulterior a cântat și în formația Romanticii, iar în prezent își continuă cariera muzicală în Suedia), din care făcea parte și Nicoleta Nicola. Simpaticele bucureștence au abordat cu vervă două creații ale lui Ionel Tudor. Când spui Premiul de Popularitate te gândești la cineva cu o evoluție care a ridicat sala în picioare, dar nu-mi aduc, sincer, aminte ca așa ceva să se fi întâmplat în cazul Silviei Matache, dar bravo ei!, în schimb cele trei interprete care au completat palmaresul au rămas în istoria genului, fiind unele din ele în activitate și azi. Este cazul tulpencei Alexandra Canareica (Premiul Criticii Muzicale oferit de ATM - Asociația Oamenilor de Teatru și Muzică), unul din puținii artiști care se pot mândri cu două premii la Mamaia. În 1985 s-a oprit, inspirat, la piese de Jolt Kerestely și Petre Magdin. Delicata Dana Bartzter este azi profesoară de muzică alături de soțul ei, Dan Creimerman, și a fost distinsă cu Premiul Tinereții, una din melodiile abordate aparținând tatălui ei, reputatul muzician Richard Bartzter. În sfârșit, Denis Roman este în prezent, așa cum am înțeles de la tatăl ei, jurnalistul și scriitorul Carol Roman, o apreciată juristă în SUA. Prenumele i-a fost ales de mamă, o valoroasă traducătoare din limba turcă, “deniz” însemnând “mare” în această limbă. Denis Roman a împărțit Premiul Criticii Muzicale cu Alexandra Canareica, fiind de apreciat faptul că a cântat dificila, moderna piesă a lui Ionel Tudor, “Ore”. Parcurgând lista celorlalți finaliști ai secțiunii de Interpretare îți dai seama cât de mare era aria de selecție în acele vremuri, dar și câte visuri (“Dintre sute de catarge...”) de afirmare nu s-au împlinit... Dar măcar timp de două cântece participanții respectivi au sperat, au fost fericiți, au apărut pe micul ecran,

Temistocle Popa

la radio, pe discurile Electrecord gravate la fiecare ediție. Numele unora dintre ei nici măcar mie nu-mi mai spun nimic, de alții îmi aduc aminte vag, dar, cum se spune, au fost acolo... Ieșeanca Gabriela Bânzaru (cu două creații ale profesorului ei, Titel Popovici), Camelia Florescu, din Craiova (care va reveni cu succes la o ediție ulterioară), Bogdan Ilinescu, Corina Chicioran, Eugenia Dan și grupul... Divertis s-au detașat, ceea ce nu înseamnă că nu și-au meritat locul în finală și ceilalți șapte finaliști, chiar dacă probabil ei nu mai cântă azi.

Octavian URSULESCU

Marian Nistor – 80

Botezat Marin, fondatorul formației Savoy s-a născut pe 4 octombrie 1943 în satul Fâlfani, com. Stolnici, jud. Argeș, numărând practic până în acest moment șase decenii de activitate muzicală. A compus sute de melodii, abordând mai multe genuri – muzică ușoară, etno, populară, este textier, interpret, orchestrator, instrumentist (chitară, nai, banjo, muzicuță). A fost coleg cu Benone Sinulescu la Școala de muzică și cu Gheorghe Zamfir la

liceul “Dinu Lipatti”, la clasa profesorului Fănică Luca. A înființat, pe lângă Uzina “23 August”, formația Stelele 23, cu Ionel Samoilă (chitară bas, mandolină, vocal), Ionel Orban (claviaturi), Nichi Rotărescu (baterie), George Mitrea (solist vocal). După ce s-a chemat puțin timp Portativ, este adoptat definitiv numele Savoy, pornind de la cunoscuta sală a Teatrului de revistă “C. Tănase”. Două din compozițiile sale au fost preluate fără acordul său în maniere manelistică-mahalagești (ceea ce a pățit și reputatul Eugen Doga cu piesa sa “Orice femeie e frumoasă”, “preluată” de Vali Vijelie), ducând la procese – este vorba de “Fă-mă, Doamne, o lacrimă” și “Domnișoară, domnișoară”. Este Cetățean de onoare al comunei Stolnici, iar președintele Ion Iliescu i-a conferit Medalia Națională „Pentru Merit” Clasa a III. Dincolo de melodicitatea aparte a compozițiilor sale, trebuie remarcată apelarea la versurile poezilor, deci la poezia adevărată, aspect tot mai rar în zilele noastre. Astfel, pe cele peste 30 de albume ale sale găsim piese pe versuri de Mihai Eminescu, Octavian Goga, Vasile Alecsandri, Alexandru Macedonski, Ion Minulescu, George Bacovia, Panait Cerna, Zaharia Stancu, Eugen Frunză, Victor Eftimiu, Mircea Dinescu, Șt. O. Iosif, George Țârnea, Ana Blandiana, Demostene Botez, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ion Lotreanu, Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu – oare cine se mai poate mândri cu asta? Formația

Savoy, cu Marian Nistor în frunte, a întreprins în anii 80 sute de turnee cu Ansamblul UTC, acompaniind practic toate vedetele muzicii ușoare românești, de la Margareta Pâslaru, Angela Similea (cea mai îndelungată colaborare) la Marina Voica, Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, Mihai Contantinescu. Cu Savoy a concertat de asemenea cu succes în RDG, Bulgaria și URSS. Între cele mai cunoscute piese ale sale, fredonate de toți iubitorii muzicii ușoare românești și gravate pe discuri cu tiraje uriașe, se numără “Mulțumesc, iubită mamă!”, “Frunza mea albastră”, “Domnișoară, domnișoară”, “Crăiasa apelor”, “Noapte de mai”, “Adio, pică frunza...”, “Într-un sat de pescari”, “Lacrimă și cânt”, “Iertările”, “Salcie, fată de baltă”, “Ciobănașul”, “Iscălitura de lumină”, “Apa trece, pietrele rămân”, “Pe o rază de lumină”, “Fă-mă, Doamne, o lacrimă!”, “Zorile de dimineață”, “O viață și încă o zi”, “Povestea lui Păcală”, “Luntrea”, “Balada izvorului”, “Ultimul romantic”. În 1992 formația Savoy și-a încheiat oficial existența în vechea formulă, Marian Nistor continuându-și activitatea muzicală sub aceeași titulatură Savoy, compunând și cântând alături de soția sa, Dorina Paraschiv Nistor. În această formulă au fost editate numeroase albume, cele mai cunoscute dintre ele la Casa de discuri Eurostar (producător Paul Stângă), cu care compozitorul colaborează din 2018. Înafara miilor de concerte și zecilor de discuri, formația Savoy, condusă de Marian Nistor, a fost prezentă pe scena marilor festivaluri de muzică ușoară, cum ar fi “Melodii”, de la București, sau

cele de la Mamaia sau Amara. Compozitorul anunță că are zeci de cântece neînregistrate (în mod normal colaborează cu Jolt și Andrei Kerestely, la studioul Midi Sound, și lucrează și cu regretatul Mircea Drăgan) și speră să le vadă și pe acestea gravate pe CD-uri...

Dorin MANEA

Gala șlagărelor românești

Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" a găzduit „Gala Șlagărelor Românești de dragoste”, un spectacol-concert realizat în parteneriat cu TVR 2 și dedicat cântecului și șlagărului peren care au contribuit la scrierea istoriei muzicii ușoare românești. Și care continuă să o facă prin "slujitorii" ei, soliști vocali îndrăgiți, orchestre, formații și trupe consacrate, compozitori și textieri, dirijori, instrumentiști, orchestratori și aranžori muzicali, actori, dansatori, prezentatori, realizatori, oameni de Televiziune și de Radio, regizori, coregrafi și scenografi! Marea majoritate dintre aceștia a evoluat pe scena Sălii Savoy, contribuind la realizarea spectacolelor de Revistă, gen unic în lume. A fost declarat din primele zile sold-out, semn că publicul abia așteaptă să asculte muzică ușoară românească și să îi admire și să îi aplaude pe cei mai iubiți și valoroși artiști - Marina Voica, Gabriel Dorobanțu, Gabriel Cotaș, Marius Țeicu,

manageri iscusiți, care țin sus, de ani buni, ștacheta Revistei românești” - spunea Marina Almășan. „Între prima «scânteie» a poveștii noastre - întâlnirea din vara lui 2023, când împreună am pus la cale «Gala șlagărelor de

Marius Țeicu

dragoste», ca ediție specială «Rivalii» realizată în colaborare cu Teatrul «Tănase» - și definitivarea afișului, a trecut aproape jumătate de an! Au fost cinci luni pline, în care echipele reunite - a noastră, de la TVR și a lor, de la Teatrul de Revistă - au trudit cot la cot, pentru a le oferi românilor un regal de final de an: un spectacol strălucitor, care i-a adunat pe scena Sălii Savoy pe unii dintre cei mai mari artiști ai României. Așa suntem noi, nu putem sta locului! Nu ne place rutina! Vrem să facem mereu lucruri noi, lucruri notabile și să ne întrecem pe noi înșine. Acesta a fost motivul pentru care ne-am apucat de acest proiect frumos, de suflet. Ca să facem altceva și să transformăm ultima ediție a «Rivalilor», într-o sărbătoare în care să adunăm câteva dintre cele mai frumoase șlagăre ale românilor, rulate de noi în cele 10 ediții ale sezonului”.

Mihai Trăistariu

Adrian Enache, Adrian Minune, Mihai Trăistariu și Maria Radu, trupele Compact, ASIA și MILLENIUM Band, pe actorii Vasile Muraru și Valentina Fătu și pe invitații speciali, compozitorii Horia Moculescu și Marius Țeicu, alături de Baletul Teatrului de Revistă "Constantin Tănase".

Spectacolul regizat de Cezar Ghioca a fost prezentat de Marina Almășan și de Dan Helciug, „Gala Șlagărelor Românești de dragoste” fiind de fapt o ediție specială a emisiunii „Rivalii” de la TVR 2 și a fost transmisă în ultima zi a anului, chiar în debutul programului de Revelion.

„Pentru mine, cel puțin, a fost o definiție a prieteniei și a prețuirii pe care le simt față de Vasile Muraru și Valentina Fătu, acești doi oameni minunați, doi actori strălucitori și doi

Deschiderea spectacolului a fost marcată de baletul Teatrului „Tănase” și de prologul semnat de compozitorul Cristian Faur și susținut de Vasile Muraru și Valentina Fătu. Gala a început en-fanfara cu Marina Voica și cu al său iconic șlagăr „Și afară, plouă”!

ASIA

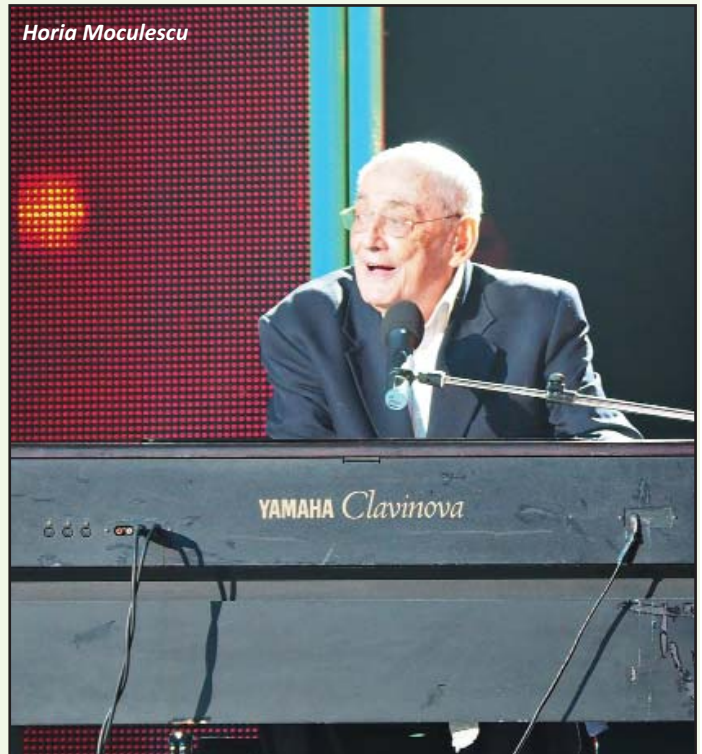

Marina Voica

COMPACT („Trenul pierdut”, compozitor Adrian Ordean, textier Monica Cuc) și trupa MILLENIUM („De-ar fi să vii”, „Fată dragă”, „Nu m-am gândit la despărțire”, „Mi-e dor de tine”, „Să nu-mi iei niciodată dragostea”).

Unul dintre momentele speciale a fost interpretarea piesei „Salcia” de solistul Adrian Simionescu „Minune”, acompaniat la pian de compozitorul Horia Moculescu, dar și a piesei „Oameni” (compozitor Marius Țeicu, textier Ovidiu Dumitru) de către Dan Helciug.

„Îmi vine să scriu în fiecare zi câte ceva despre spectacolul nostru de la Teatrul Tănase” – nota Marina Almășan. „Realmente am trăit cu toții bucuria reîntoarcerii la spectacolele de altădată, care se înlănțuiau precum

Horia Moculescu

Sub privirile emoționate ale Andreei Andrei și ale lui Ionel Tudor, prezenți în sală, Mihai Trăistariu a interpretat

Gabriel Dorobanțu

mărgelele pe ață în grila de programe, detașându-ne net televiziunea de tot ceea ce <mișca> pe vremea aceea în piață... Nu vreau să mă las pradă tentațiilor de a adânci subiectul, vreau să rămân la fericirea mea și a colegilor mei - fie ei redactori, regizori, tehnicieni - de a fi trudit la un lucru frumos, care să exprime atât dragostea noastră față de meseriile pe care ni le-am ales, dar mai ales pe cea față de telespectatorii în slujba cărora, până la urmă, suntem”.

Oana GEORGESCU

piesa „Cât de frumoasă ești” compusă de Andrei Tudor, care nu a putut fi prezent.

Este suficient să enumerăm titlurile șlagărelor interpretate de Marius Țeicu (un potpuriu cu cele mai cunoscute melodii ale sale), Gabriel Dorobanțu („Gara mică”, compozitor Dumitru Lupu, textier Florin Pretorian), Adrian Enache („O singura noapte”, compozitor Andrei Kerestely, textieră Zoia Alecu), Maria Radu („Dorul”, de Vasile V. Vasilache), trupa ASIA („Inima mea”, compozitor Adrian Ordean, textier Dinu Olărașu), trupa

Rapsodii muscelene

Pentru numeroșii iubitori ai acestui vechi gen muzical românesc care este romanța, festivalul-fanion, pe care-l știu, vorba ceea, de când lumea, este indiscutabil "Crizantema de aur" de la Târgoviște, ajuns la ediția a

Mariana-Claudia Filipescu

56-a, record absolut pentru țara noastră în ce privește manifestările culturale. Acolo, directoarea artistică Alina Mavrodin Vasiliu, reputata interpretă și animatoare a

Ciprian Cucu

romanței, a reușit să clădească un eșafodaj formidabil, susținută fiind de autoritățile locale - cu cele mai bune orchestre din țară, prezentatori experimentați, vocile de top din țară și de peste hotare, concursuri atât de Creație, cât și de Interpretare, jurii prestigioase, vedete din străinătate. Plus ceva extrem de important: transmisia integrală, în direct, pe postul public de televiziune, TVR2 înregistrând în cele trei seri audiențe cu care a sfidat concurența, oferind telespectatorilor din țară și de peste hotare posibilitatea de a se delecta cu poezia inefabilă a romanței. Nemaivorbind că și Gala laureaților a fost transmisă în direct de Radio România "Antena satelor", ceea ce face ca superioritatea "Crizantemei de aur" față de celelalte manifestări de gen să fie insurmontabilă. Am comparat cândva festivalul de la Târgoviște cu un mare fluviu, alimentat însă, inevitabil, cu afluenți mai mici, dar care rezistă cu cerbicie vremurilor grele, datorită strădaniei unor oameni pasionați, care

Felicia-Liliana Feher

edifică evenimente consacrate romanței în ciuda absenței totale a sprijinului autorităților locale. Pentru că nu peste tot, ca la Târgoviște, primarii și consiliile județene înțeleg cât de importantă este "marca înregistrată" a unui asemenea festival pentru zona respectivă.

Nu sunt mulți asemenea "afluenți", din păcate, noroc cu zecile de concerte de romanțe pe care Alina Mavrodin Vasiliu le organizează și le prezintă în țară. Astfel, după cum știu eu, ar mai fi competiții de romanțe la Zlatna ("Te-aștept pe același drum", festival serios și bine structurat), Baia Mare, Botoșani, Bocșa... Cel de la Timișoara a dispărut, din fericire a apărut unul nou la Bistrița, unde era inevitabil ca într-o bună zi Matilda Pascal Cojocărița, Ștefan Cigu și Alexandru Pugna, nume cu mare greutate, să edifice un asemenea festival, deși era de așteptat s-o facă de mai multă vreme... Și iată că am ajuns la micul "afluent" ce face obiectul articolului de față - festivalul de romanțe "Rapsodii de toamnă", a cărui a XVII-a ediție a avut loc

timp de trei zile la Câmpulung-Muscel. Evenimentul a fost găzduit de Casa de cultură a sindicatelor, directoarea Camelia Tudoran, în colaborare cu Cercul militar, condus

Brașov. De altfel, facultatea de muzică brașoveană a sprijinit consistent la actuala ediție manifestarea musceleană, cu două respectate cadre didactice în juriu.

Astfel, prof. univ. dr. Mădălina Dana Rucsanda, decan al Facultății de muzică din cadrul Universității "Transilvania" din Brașov, a fost președinte al juriului, iar conf. univ. dr. Petre-Marcel Vârlan, de la aceeași facultate, a făcut parte din juriu. Să nu uităm că dânsul, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, deține performanța rară de a fi de trei ori laureat, consecutiv, la ultimele ediții ale "Crizantemei de aur", deci este un excelent cunoscător al genului. Ceilalți membri ai juriului: Speranța Florea (dirigoare, profesoară de muzică), preotul militar Daniel Oprescu, Adina Tutara, poetă. Nu știm când a avut loc prima ediție a festivalului și dacă s-a organizat anual, dar din 2011

Marius Bălan

de Emilia Biță. De data aceasta sala a fost arhiplină, afișul fiind deosebit de atrăgător. Alături de mass-media locale, partenerii media au fost revista "Actualitatea Muzicală" a UCMR și cotidianul "Ultima Oră". În ce privește acompaniamentul, acesta a fost de calitate, organizatorii recurgând la o formulă intimistă, așa cum se cântau pe vremuri romanțele, cu doar doi instrumentiști, dar marea valoare (de uitat prestația jenantă de la ediția precedentă a pianistului respectiv...). Este vorba de violonistul Virgil Iordache (profesor de muzică și dirijor) și de pianistul Florin Bălan - prof. univ. dr. la Facultatea de muzică a Universității "Transilvania" din

Mădălina-Dana Rucsanda, Alexandru Aghenie

Veronica Lozovenu

până în prezent directoarea artistică este cunoscuta interpretă Mariana-Claudia Filipescu, membră a Uniunii de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România, în palmaresul căreia strălucesc distincții cucerite la festivalurile de romanțe de la Târgoviște, Chișinău, Zlatna, Timișoara, Botoșani, Baia-Mare, Bocșa, Pitești și firește Câmpulung-Muscel.

În finală s-au calificat 11 concurenți, Trofeul fiind adjudecat de Alexandru Aghenie din Brașov, care a dat viață convingător piesei "Romanța înstrăinării" de Paraschiv Oprea. Tot un brașovean, binecunoscut în lumea romanței, Ciprian Cucu (așa am aflat că-l cheamă și Vasilică!), a fost distins cu premiul I, el devansându-le pe Veronica Lozovenu din Pitești (premiul II) și Anamaria-Elena Picurici din orașul gazdă (premiul III). Alți soliști cu carte de vizită, inclusiv la "Crizantema de aur", au figurat pe drept cuvânt în palmares: Elena Dragomir din Târgoviște (Premiul special "Constantin Ticuleanu"), Petru Richard Dorobanțu, tot din "Cetatea romanței" (Premiul juriului), Felicia-Liliana Feher din Cluj-Napoca (Premiul special al Casei de cultură a sindicatelor). Alte distincții importante au fost cucerite de Ileana Machidon din Curtea

de Argeș (premiul special "Vulturii Carpaților") și de Elena Emma Ganea din Buzău (Premiul Cercului militar Câmpulung). Laureatii au optat îndeosebi pentru titluri binecunoscute, aparținând corifeilor genului – Măia Braia, D. Mihăilescu Toscani, Emanuel Ionescu, Florentin Delmar, Dan Mizrahy, Băjescu Oardă, dar s-a cântat și o lucrare intrată recent în patrimoniul romanței și premiată la "Crizantema de aur", "Lasă, toamnă" de Petre-Marcel Vârlan.

Pe lângă emoțiile și suspansul oferite de concursul de interpretare, evident publicul a fost atras de recitalurile oferite de nume apreciate ale genului, de regulă deținători de Trofee

Mariana Filipescu, Emilia Biță, Camelia Tudoran

Elena Dragomir

Urlați (cu pesse de Temistocle Popa, Emanuel Ionescu, Marcel Morărescu) și Manuel Vasile Bălănică din Cernavodă (Ion Mânzatu, Florentin Delmar, Paraschiv Oprea).

Cu adevărat importantă a fost promovarea romanței în fața unei săli arhipline, cu melodii ale unor autori din toate generațiile și cu soliști veniți din toată țara. Unii dintre laureații descoperiți aici vor ajunge cu siguranță la un nivel superior, la Festivalul național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște. Poate că succesul ediției a XVII-a va convinge autoritățile locale să-l sprijine în viitor, înțelegând că imaginea unui oraș are imens de câștigat prin audiența evenimentelor culturale...

Mihai CHIER

sau premii I la edițiile anterioare. Extrem de aplaudate au fost recitalurile oferite de Mariana Claudia Filipescu (cu romanțe de Năstase Ionescu și Constantin Bardan) și de Marius Bălan din Pitești, câștigător al Trofeului la ediția anterioară (a optat pentru piese de Elly Roman și Marcel Morărescu, ca și pentru minunata creație a lui Nicolae Caragia distinsă cu Trofeul festivalului "Crizantema de aur" în 2022, "Ce dor îmi e de tine, tată!"). Au mai susținut recitaluri Ana Ghibea din Târgoviște (cu două compoziții proprii și un cântec de Ion Mânzatu), Cristache Bellu din

Distinto: „Luna”

După succesul anterioarelor albume, „Distinto” (2009, Cat Music) și „10” (2017, Tao Records), prima trupă pop-opera din țara noastră ne propune, la 15 ani de la înființare, acest

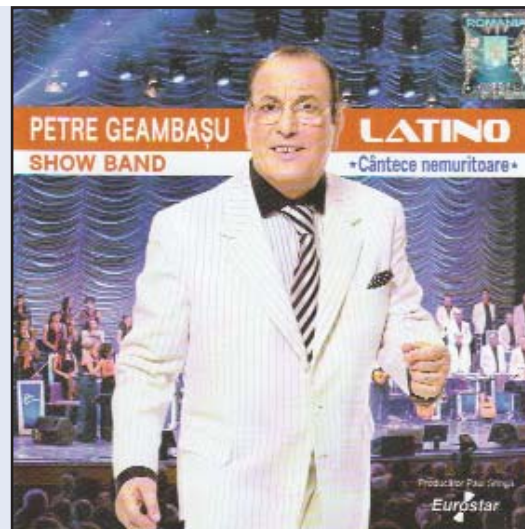
nou album, apărut tot sub egida Tao Records. Piesa titulară aparține, muzică și versuri, compozitorului Mihai Alexandru. Este un album de iarnă, cu melodii caracteristice sezonului alb, conținând multe colinde românești și internaționale interpretate în manieră proprie. Nu lipsesc „O, ce veste minunată!” (la pian Ieronim Buga), „Deschide ușa, creștine!”, „Moș Crăciun”, „Iată vin colindători”, „Din an în an”, „O, brad frumos!”, alături de „Joy to the world” (Handel), „Hark the

herald angel singing” (Mendelssohn) sau colinde celebre în lume, cum ar fi „White Christmas”, „Deck the halls”, „Jingle bells”, grupate în frumoase colaje. Se detașează de asemenea versiunile inspirate conferite celebrelor „Silent night” (Franz Xaver Gruber), „Ave Maria” (Bach-Gounod) și „O, holy night” (Adolphe Adam). Mixaj, masterizare, înregistrări, orchestrații - Daniel Alexandrescu (de la trupa K1), orchestrații - Marius Sireteanu. Apărut în formă digipack, este un album elegant, cu grafică și fotografii extrem de reușite.

Petre Geambașu Show Band:

„Cântece nemuritoare”

Pentru mulți melomani, Petre Geambașu a fost dintotdeauna interpretul inegalabil al muzicii latino, așa încât acest foarte reușit album editat de casa de discuri Eurostar este darul mult-așteptat de admiratori - atât ai lui, cât și ai genului ca atare. Avem de-a face cu o colecție minunată de 23 de cântece (de fapt ceva mai multe, Petre Geambașu Show Band și soliștii

oferindu-ne și colaje). Iar când am scris „soliștii” ne referim la cei care sunt colaboratori tradiționali ai muzicianului și care au pe disc atât partituri solistice, cât și duete cu protagonistul. Este vorba de Doina Spătaru (parteneră de scenă de nu mai puțin de patru decenii, ea semnează în booklet un text emoționant), Anca Țurcașiu, Elena Niciu, Ana-Maria Mirică, Fabian Sanchez. Se înțelege, cele mai multe piese îl au ca solist pe Petre Geambașu, vocea sa impresionantă fiind perfect pusă în valoare de Andrei Kerestely, în înregistrările de la Midi Sound Studio. Între „cântecele nemuritoare” care-i vor încânta pe ascultători se numără „Baïla morena”, „Cucurucucu paloma”, „Te sigo amando”, „Malaguena” sau „Ay, jalisco no te rajes!”. (D.M.)

„Nicolae Covaci, pictorul”

La Editura Integral a apărut această carte extrem de interesantă, îngrijită, coordonată și prefată de Costel Postolache. În paginile revistei noastre am mai scris despre reprezentanți ai muzicii cu talent real pe tărâmul artelor plastice, cum ar fi Pompilia Stoian sau Paul Surugiu-Fuego.

De această dată, însă, nu este vorba de un hobby, pentru că liderul formației Phoenix a absolvit atât Liceul de arte plastice, cât și facultatea de profil. De altfel, într-un cuvânt înainte el declară cu sinceritate a fi „muzicant amator”, deși a studiat chitara, pianul și acordeonul, moștenind talentul muzical al mamei sale. Reproduserile lucrărilor sunt grupate în capitolele: Spania (unde locuiește bună parte din timp), Sport, Gladiator, Istoria orașului Osnabrück (ce l-a găzduit după celebra plecare din țară), Studii și crochiuri, Femeia, Lempicka, Michelangelo, Picasso & others, Sculptura, Atelierul, Pictorul, Phoenix. Multe din creațiile sale figurează în muzee, sunt în locuri publice sau achiziționate de colecționari. Cu siguranță acest album îi va surprinde plăcut pe admiratorii formației Phoenix. (D. M.)

Cărți la "Metropolitană"

În ciuda lucrărilor ce au blocat total zona, împiedicând accesul automobilelor, primitoarea sală de la

Eugen Doga, Rodica Elena Lupu

sediul central al Bibliotecii Metropolitane "Mihail Sadoveanu" a fost arhiplină. Melomani, admiratori ai compozitorului, precum și artiști au venit la întâlnirea cu reputatul compozitor Eugen Doga, la lansarea a două cărți ce îi erau consacrate. Nu vom insista prea mult asupra lor, fiindcă le vom recenza separat, așa cum merită. Prima

dintre ele aparține scriitoarei și editoarei Rodica Elena Lupu (conduce editura Anamarol, la care au apărut ambele volume), organizatoarea evenimentului, și face parte din seria "Un om între oameni", dedicată marilor valori ale spiritualității române. Cartea include articole despre muzician, dar și o serie de amintiri și considerații personale, plus fotografii în care figurează și autoarea, nelipsită de la evenimentele importante. Cel de-al doilea volum este

semnat chiar de compozitor și conține, în premieră la noi, peste treizeci de partituri ale unora dintre cele mai cunoscute creații ale sale – cântece, valsuri, lucrări pentru pian sau acordeon, fiind exceptate cele din ciclul

"Dialogurile dragostei" (pe versuri de Mihai Eminescu și Veronica Micle), apărute anterior la cunoscută editură Cartier. Acest al doilea volum, prefațat de autor, se datorează strădaniei fiicei compozitorului, Viorica (ei i-a fost dedicată la timpul convenit frumoasa melodie "Viorica sub razele

iubirii”), aceasta fiind prezentă la loc de cinste în sală, alături de mama sa. Volumul acesta este dedicat în principal conservatoarelor, școlilor de muzică și bibliotecilor, prima donație fiind înmănată chiar la fața locului Danielei Bardan, managerul bibliotecii județene din Giurgiu. Înafara compozitorului, a Rodicăi Elena Lupu și a Vioricăi Doga au mai luat cuvântul Ramona Mezei, manager al Bibliotecii Metropolitane, și conf. univ. Dona Tudor (care i-a fost profesoară!), de la

sesiunea de dedicații de la final nelipsind solista Carmen Rădulescu, regizoarea muzicală Alexandra Cepraga, actrița și cântăreața de origine basarabeană Ana Cebotari (venită de la Craiova, ea a preluat cărți pentru instituțiile din oraș), Doru Chiriacescu. Momentul muzical a fost absolut impresionant, el fiind susținut de soprana Ana Cebotari, care a dat viață superb, acompaniată la pian, unor secvențe din ciclul “Dialogurile dragostei”, de care am amintit: “Ochiul tău iubit” (pe versuri de Mihai Eminescu) și “Te știam numai din nume” (pe versuri de Veronica Micle). Toți

cei prezenți sperau să-l revadă pe Eugen Doga pe scenă la Sala Palatului, a doua zi, în concertul “Orice femeie e frumoasă”, protagonistă Iana Novac, în care maestrul urma să acompanieze la pian câteva din compozițiile sale, nemaivorbind de cântecele (inclusiv piesa titulară) incluse în repertoriul cunoscutei soprane. Din nefericire, la repetiția din ziua concertului Eugen Doga a suferit un accident chiar la Sala Palatului, coborând de pe scenă, fiind operat la șold la Spitalul de urgență. Spectatorii i-au urat, fie și în lipsă, “La mulți ani!”, fiindcă împlinise frumoasa vârstă de 88 de ani cu puține zile înainte...

“Viața e ca și o gamă în do major”

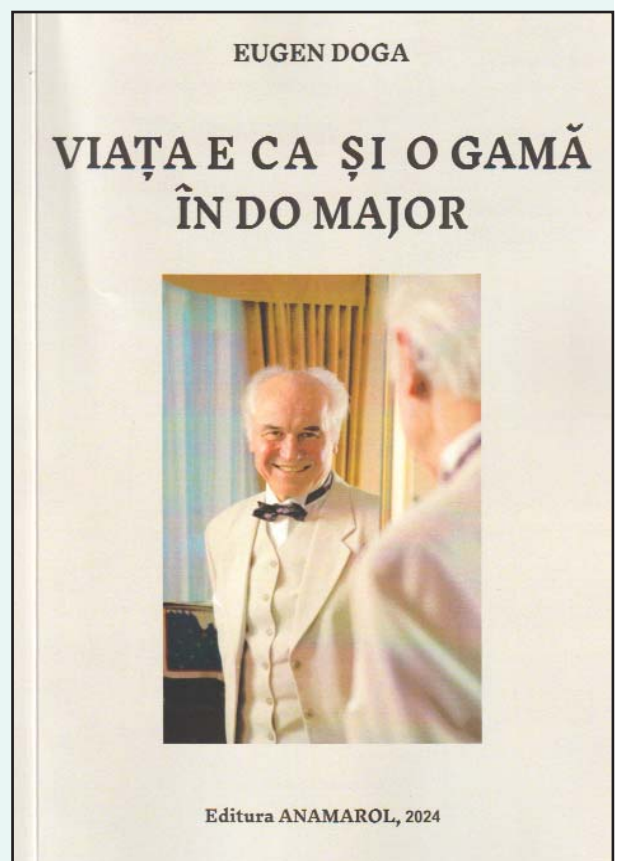
La editura Anamarol, condusă de poeta Rodica Elena Lupu (foarte legată de muzică, multe din versurile sale au devenit șlagăre interpretate de cunoscuți soliști), a apărut acest volum impresionant, de format mare. Impresionant nu doar prin prisma dimensiunilor (are peste 200 de pagini), ci în primul rând prin faptul că oferă în premieră celor interesați partiturile a peste 30 de creații renumite ale lui Eugen Doga. Între acestea celebrele valsuri “Gingașa și tandra mea fiară” și “Gramofon”, apoi șlagărele “Codrii mei frumoși”, “Maria, Mirabela”, “Orice femeie e frumoasă” (“preluată” și masacrată de un manelist de la noi, spre disperarea autorului...), “Oglinda clipelor”, “Măicuța mea”, “Orașul meu alb”, “Păstrați iubirea”. Rodica Elena Lupu nu este doar editoare, ci a realizat și coperta, iar culegerea partiturilor și fotografiile poartă semnătura muzicianului și a fiicei lui, Viorica. De altfel aceasta din urmă a îngrijit volumul și l-a gândit ca fiind destinat în primul rând conservatoarelor,

școlilor de muzică, bibliotecilor și nu comercializării. Galeria foto este extrem de atractivă, cu zeci de imagini color. În prefața cărții, Eugen Doga notează: “În prezenta carte sunt

incluse cântece scrise de-a lungul anilor. Unele sunt luate din spectacolele la care am scris muzica, “Unirea cea mare” ori filmul “Maria, Mirabela”. Am avut un mare noroc de a colabora cu mulți regizori talentați, cu nume sonore, care iubeau și cunoșteau muzica. Este destul să amintesc numele marilor artiști Emil Loteanu sau Ion Popescu Gopo, datorită cărora au apărut filmele “Lăutarii”, “Anna Pavlova”, “Maria, Mirabela” și multe altele. Cele mai multe valsuri ale mele nu sunt numai pentru dans, ci sunt mai degrabă istorii, povestiri, trăiri. Creația este o mare fericire, o mare bucurie. Doresc ca această carte să trezească interesul și curiozitatea de a cunoaște

mai multe din gama muzicală, mai ales aceea în Do major. Notele așezate în gama Do major sunt albe și curate ca neaua...”

Marius GHERMAN

Acasă la Amália Rodrigues

Anul trecut, parcă, după "Serile filmului românesc" de la Iași, Ileana Popovici mi-a spus că a fost impresionată de cântecele portugheze din repertoriul "fado" interpretate acolo de Ioana Dichiseanu, fiica regretatului actor Ion Dichiseanu. Cum Ileana Popovici însăși este o tălmăcitoare remarcabilă a melodiilor ce provin dintr-un gen muzical aparte, de această dată din spațiul brazilian, dar tot de limbă portugheză, bossanova, am trecut pe dată la documentare, mai ales că Ștefan Chiriacescu, meloman cunoscut, îmi spusese și el că o ascultă des la postul de radio Gold FM. M-am convins pe dată de justetea recomandărilor, iar de curând m-am bucurat să aflu că Ioana Dichiseanu a lansat, la festivalul de la Adjud închinat părintelui său, un prim album, editat de casa de discuri Eurostar și intitulat "O meu fado". Iar cum veștile bune circulă rapid, iată că a

personalități, între care Vicente Rodrigues (președinte al Fundației "Amália Rodrigues Casa-Museu"), Leonidio Paulo Ferreira (vice-președinte al celui mai important ziar portughez, "Diario de Noticias"), Helena Buescu (doctor și profesor universitar), Joana Machado (istoric), Daniel Perdigao (profesor universitar), Fernando Couto Santos (eseist, narator literar).

Cotidianul "Diario de Noticias" a publicat un amplu reportaj de la eveniment, cu fotografia Ioanei Dichiseanu pe prima pagină. Spicuum din interviul pe care actrița și cântăreața noastră l-a acordat cu acest prilej: "Am început să manifest interes pentru fado cu mulți, mulți ani în urmă, încă de copil. Dar la vremea aceea nici măcar nu-mi închipuiam că voi cânta cândva fado, dar auzeam mereu poveștile tatălui meu despre Amália Rodrigues. El a venit la un moment

venit și o primă și fericită confirmare internațională, Institutul Cultural Român de la Lisabona organizând un eveniment deosebit chiar în grădina Casei-muzeu a Amáliei Rodrigues! Acolo, Ioana Dichiseanu a susținut un recital de nouă piese (a fost îndelung bisată), firește din repertoriul Amáliei Rodrigues, dar și un cântec foarte cunoscut aparținând lui Anton Pann și repus în circuit la vremea respectivă de Maria Tănase, "Până când nu te iubeam". În acest concert extraordinar de muzică fado, dedicat comemorării dispariției mării artiste portugheze, considerată pe drept cuvânt "Zeița muzicii fado", compatrioata noastră a fost acompaniată de doi cunoscuți instrumentiști portughezi, Antonio Neto (chitară clasică) și Luis Coelho (chitară portugheză). În rândul publicului au fost prezente o serie de

dat în Lisabona și, invitat de Amália, a mers acasă la ea, au făcut fotografii împreună, dar a primit și două discuri cu autograf. Chiar m-am gândit să le aduc cu mine la concertul de la Lisabona, dar mărturisesc că mi-a fost teamă să nu se întâmple ceva la transport, țin prea mult la ele. Pentru mine

este foarte ușor să înțeleg cuvintele cântecelor, versurile. Nu vorbesc portugheza, dar înțeleg majoritatea cuvintelor, deoarece ambele noastre limbi, latine, au multe asemănări. Noi, românii, avem doina, un cântec asemănător cu fado, și cred că în fond suntem foarte apropiați, două popoare cu suflet latin, sentimentale. Trăim mult pe baza emoțiilor, spre deosebire de alte culturi. Cântam mult când eram mică, dar după ce am devenit mamă am făcut o pauză lungă în carieră. Când i-am mărturisit soțului meu că începe să-mi fie dor să cânt, m-a provocat să cânt fado. Am ezitat la început, fiindcă e foarte dificil, nu este deloc o muzică ușor de interpretat, pentru că nu este suficient să o cânti, trebuie s-o și simți. Dar acum o simt și de aceea o cânt. Există dorința de a asculta muzică fado în România, iar faptul că românii aud acum fado cântat de o compatrioată a lor, cu o nouă energie, a determinat creșterea interesului. O ador pe Ana Moura și de asemenea o ascult cu multă plăcere pe Mariza. Pentru noi, Maria Tănase este ca Amália Rodrigues pentru portughezi, de aceea am ținut să cânt acea melodie aici. Sunt două voci total diferite, dar modul în care reușeau să ajungă la inima publicului a fost același.

Piesa mea fado preferată este "Os meus olhos sao dois cirios" (Ochii mei sunt două lumânări)".

Am cunoscut-o bine pe Amália Rodrigues, am scris mult despre ea. Prima oară ne-am întâlnit la festivalul "Cerbul de aur" de la Brașov, ne-am revăzut la București, unde a concertat la Sala Palatului. Am corespondat, vorbea perfect limba franceză, țin cu sfințenie scrisorile ei olografe, mi-a trimis discuri și fotografii, așa încât îi păstrez o amintire caldă. Succesul la București, din ultimii ani, al spectacolelor celor mai autorizate soliste portugheze de fado, de care Ioana Dichiseanu a amintit în interviul acordat jurnaliștilor din Lisabona, mi-a confirmat faptul că acest gen muzical dramatic, patetic, pasional, revelat nouă în urmă cu mai bine de cinci decenii în urmă de inegalabila Amália Rodrigues, ne-a rămas la suflet. Și îl redescoperim azi în interpretările rafinate ale frumoasei, delicatei, sensibilei actrițe și cântărețe Ioana Dichiseanu, care, iată, a reușit performanța de a-i cuceri și pe portughezi la ei acasă.

Octavian URULESCU

Albumul cu amintiri

- Deși ingineră la bază, absolventă a unei facultăți la Institutul Politehnic din București, Otilia Romea și-a făcut un nume în muzica ușoară românească. Originară din Ploiești, a editat câteva discuri de succes, cuprinzând melodii ale compozitorilor noștri de frunte, iar la una din edițiile festivalului de la Mamaia a dat viață unei creații de Horia Moculescu distinse cu Trofeul concursului de Creație. În prezent Otilia Romea este stabilită în Franța, unde s-a impus mai întâi în viața muzicală pariziană, după care a ales un mai liniștit oraș din nordul țării, unde se bucură că fiica sa îi calcă pe urme, ca instrumentistă și cântăreață. (D. M.)

Vestitorii primăverii

Odată cu primii muguri, au început să apară și concertele cu arome delicate de primăvară... Spre bucuria noastră mai există promotori care nu fac rabat de la calitate, aducând la rampă adevăratele valori, componistice și interpretative, ale muzicii ușoare românești. Într-o bună și frumoasă tradiție (asemenea concerte sunt cu regularitate găzduite de eleganta sală a instituției, o adevărată bijuterie), doamna Corina Dumitrescu a invitat la Universitatea

bine, cu temperamentul ei, tonică și plină de vitalitate, dansând de mama focului mult mai bine decât o făcea la festivalul de la Mamaia în 1983, unde a cucerit Trofeul,

R. Negoiasă, I. Novac, S. Enache, A. Negoiasă, C. Crișan

Marina Florea a ridicat temperatura sălii cu câteva grade bune! Ea a alăturat inspirat șlagărului "Stele perechi" al lui Ionel Tudor (titlul ei emblematic, împrumutat și CD-ului editat de casa de discuri Eurostar) o piesă cu adevărat istorică, scrisă de Nicolae Kirculescu în 1944, "Nu te pot uita", înveșmântată firește în tipare moderne. Marele romantic Cătălin Crișan a adus cunoscuta sa notă de lirism și nostalgie, deschizându-și recitalul cu o compoziție în care s-a acompaniat la pian, după care firește nu putea ocoli, la rândul lui, titlul iconic al repertoriului său, tot o piesă aparținându-i, "Dacă pleci...", reluată în cor de toți spectatorii, mici și mari. Și Cătălin Crișan a editat două

creștină "Dimitrie Cantemir", într-o gală de zile mari, câteva nume de rezonanță ale genului. Numerosul public - profesori, studenți, elevi, părinți - a dovedit o uimitoare cunoaștere a șlagărelor muzicii noastre ușoare, chiar a celor vechi, semn că melomanii păstrează în memoria afectivă refrenele cu care au crescut. Dar până să apară marile vedete, deschiderea a făcut-o un reprezentant al gazdelor, pianistul de numai 9 ani Cristinel Dumitrescu, care părea a dedica bunecunoscuta "Für Elise" de Beethoven, interpretată cu multă sensibilitate, unei colege care-l privea admirativ din rândul întâi! Se spune că sarcina cea mai delicată și mai importantă în același timp o are artistul care apare primul la microfon, lui revenindu-i misiunea de a "încălzi" sala. Ei

Stela Enache

albume foarte reușite la casa de discuri Eurostar, a căror lansare o dorește într-un concert aparte. Soprana Iana Novac, absolventă a Universității Naționale de Muzică din București, nu s-a așezat la pian, deși firește putea s-o facă, înlănțuind refrene diferite ca factură: șlagărul "Orice femeie e frumoasă" de Eugen Doga, celebra canzonetă "Mamma" și un surprinzător (pentru cei care nu-i cunosc înzestrările muzicale) colaj folcloric. Stela Enache, implicată direct în conceperea programului, a oferit un emoționant recital alcătuit din creații ale lui Florin Bogardo (de altul concertul s-a intitulat "Tu ești primăvara mea") - "Diminețile mele", "Să nu uităm să iubim trandafirii" și, se putea altfel, "Ani de liceu". Nu numai la noi, vedetele ar dori să nu mai cânte melodii mai vechi, cu care au cunoscut succesul, pe care le visează de-a dreptul, dar publicul nu concepe să nu asculte aceste piese-fetiș, așa cum este și "Ani de liceu", ce a însoțit și o face și azi generații și generații de elevi... Este și cazul duetului Alesis (Alina și Romeo Negoiasă), care nu poate nicidecum renunța în concerte la piesa "Mi-e dor de Bucureștiul de-altădată", al cărei videoclip, în care apar multe vedete, s-a difuzat de sute și sute de ori la toate posturile TV. A fost

un spectacol realmente memorabil, o colecție de refrene fără vârstă aduse la rampă de artiști unul și unul, care au ținut la final să-i ureze ani mulți și fericți acestei mari iubitoare de muzică românească de calitate care este Corina Dumitrescu. Ehe, dacă am avea mai mulți asemenea promotori! Concertul "Tu ești primăvara mea" s-a încheiat cu tot publicul în picioare, într-o fraternizare cu acești artiști extraordinari, pe care dorim să-i avem de-a pururi tineri și frumoși alături de noi...

Dorin MANEA

Albumul cu amintiri

• Natalia Guberna a avut întotdeauna o carieră discretă, în ciuda talentului și a frumuseții. A știut să-și păstreze viața personală departe de luminile reflectoarelor și mai ales de avizii reporteri ai presei mondene și de scandal. A susținut sute de concerte, a apărut pe micul ecran în emisiuni vizionate, a activat la Teatrul Excelsior, a cântat pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase", a lansat șlagăre, parte din ele reunite pe un reușit album editat de casa de discuri

Eurostar și este într-o formă de invidiat, așa încât ar fi bine ca

organizatorii de spectacole să-și revizuiască agenda de artiști pe viitor.

• Lansare de disc pe vremuri, în subsolul magazinului Muzica de pe Calea Victoriei, plin de fiecare dată cu jurnaliști (mai erau...) și melomani.

Protagonist - Aurelian Temișan, încadrat de reputata realizatoare de la TVR Ioana Bogdan și, firește, de amfitrion - directorul magazinului, Mihai Gheorghe. În spatele lor - profesorul Iulian Băiașu, specialist care în acea perioadă se ocupa de pregătirea vocală a soliștilor, iar în stânga, cu țigara în mână (că tot nu era fumatul permis!), Adrian Șefănescu, cel numit de mulți drept "groparul festivalului de la Mamaia", de la cele două ediții

"organizate" de el la finele anilor '90 începând declinul manifestării.

• "Iubiți și câinii vagabonzi" a fost nu numai unul din cele mai mari șlagăre scrise și interpretate de Mihai Constantinescu, dar și un titlu cât se poate de adevărat, legat de dragostea cantautorului pentru ființele neajutorate pe care unii oameni le prigonesc. Pretutindeni unde îl purtau pașii și întâlnea un cățeluș, Mihai Constantinescu îl lua în brațe și-l alinta, ceea ce ne face să sugerăm ca una din numeroasele organizații de protecția animalelor sau măcar un adăpost pentru câini să poarte numele regretatului, iubitului interpret... (D.M.)

„Romanțele dorului”

Programele naționale de concerte pornite de la Târgoviște, din anul 2017, către toate zonele istorice, au triumfat cu concertele extraordinare „Romanțele dorului”, desfășurate în Muntenia, Ardeal, Dobrogea și în Moldova – pe ambele maluri ale Prutului. Toate aceste evenimente, asociate Festivalului Național de Romanțe „Crizantema de aur”, se desfășoară anual sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO. De șapte ani, programele naționale de concerte inițiate de Asociația Culturală „Cetatea Romanței” și coordonate de Alina Mavrodin Vasiliu, director artistic al Festivalului Național de Romanțe

condus de reputatul violonist Ovidiu Barteș, împreună cu pianistul-orchestrator de excepție Kálmán Urszui, au evoluat interpreți din Ardeal consacrați în interpretarea Romanței, deținători ai trofeelor și ai mari premii la Festivalul Național de Romanțe „Crizantema de aur” și la Festivalul Național „Te-aștept pe-același drum” de la Zlatna.

Dobrogenii s-au bucurat de un emoționant concert „Romanțele dorului” organizat la Teatrul Național de Operă și Balet „Oleg Danovski” din Constanța. Într-o ambianță scenografică sugestivă, managerul operei constănțene, celebra soprană și interpretă de romanțe Daniela Vlădescu, împreună cu alți artiști valoroși ai teatrului, laureați ai Festivalului Național de Romanțe „Crizantema de aur” și invitați speciali, au oferit publicului un adevărat regal muzical, acompaniați la pian de Lucian Vlădescu.

Moldova, pe ambele maluri ale Prutului, a fost beneficiara a trei concerte extraordinare de romanțe. Două dintre ele s-au desfășurat la Chișinău (Palatul Republicii) și la Cahul (Palatul de Cultură „Nicolae Botgros”), în ambele concerte performând laureați ai festivalurilor surori „Crizantema de aur” și „Crizantema de argint”, alături de prestigioasa orchestră „Folclor”, dirijată de Petre Neamțu.

La Palatul Culturii din Iași putem spune că s-a încheiat în triumf Programul Național de Concerte „Romanțele Dorului”, cu un adevărat eveniment cultural memorabil ce va rămâne multă vreme în sufletele celor prezenți în splendida sală

„Henry Coandă” sau în ale celor care au urmărit concertul în direct pe Facebook. Consiliul Județean Iași, Ansamblul Artistic Profesionist „Constantin Arvinte” al CJ Iași, Facultatea de muzică a Universității Naționale de Artă „George Enescu”, Complexul Național Muzeal „Moldova” din Iași și-au unit forțele pentru a oferi publicului un splendid concert de romanțe, o premieră în istoria culturală

„Crizantema de aur”, pornesc din luna octombrie, din seara de gală a festivalului și străbat, timp de 2 luni, România și Republica Moldova, pentru a promova tineri laureați ai concursului de interpretare, noi romanțe lansate la concursul de creație, alături de vechi romanțe foarte iubite de public. Programul Național de Concerte „Romanțele dorului” a ajuns și în orașe care nu intraseră încă pe harta romanței. Astfel, în premieră, imediat după concertul de

închidere de la Târgoviște, a venit rândul municipiului Zalău să se bucure de marea întâlnire cu Romanța, la Casa Municipală de Cultură, al cărei manager, Rodica Pop Seling, deținătoarea Trofeului „Crizantema de aur”, a organizat minuțios evenimentul, spre satisfacția publicului numeros pentru care părea neîncăpătoare frumoasa sală „Transilvania”. Laureați ai Festivalului Național de Romanțe „Crizantema de aur”, dar și ai festivalurilor din Ardeal, de la Zlatna și Baia Mare, au fost acompaniați de orchestra Ansamblului „Porolissum”, dirijată de Ionuț Dârjan. Tot în Ardeal, „Romanțele dorului” au ajuns, în premieră, în frumoasa sală de spectacole a Școlii Populare de Artă „Tudor Jarda” din Cluj-Napoca, al cărei manager, Cătălin Nistor, deținător al Premiului I al Festivalului de la Zlatna, a alăturat instituția sa celorlalte prestigioase instituții de cultură din România în acest mare program național de promovare a Romanței. Alături de Grupul „Romanțe”,

a municipiului Iași. Orchestra dirijată de Dumitru Lucaci a acompaniat o pleiadă de laureați foarte valoroși ai festivalurilor surori „Crizantema de aur” și „Crizantema de argint”, alături de doi soliști ai ansamblului care au oferit în

debutul concertului un medalion omagial dedicat ilustrului compozitor Constantin Arvinte. Alte momente omagiale au fost dedicate compozitorilor ieșeni Titel Popovici și Constantin Bardan, precum și altor mari compozitori români -, Ion Vasilescu, Nicolae Kirculescu, Vasile Veselovski, Ionel Fernic, Henry Mălineanu, Emil Gavriș, Aurel Giroveanu, Dan Stoian, Dan Mizrahy, Laurențiu

de succes atrag mii de tineri vizitatori din toate colțurile țării, din Basarabia și din Bucovina în programul „Tinerețea Romanței”. Toate aceste evenimente la Muzeul „Casa Romanței” se desfășoară sub patronajul Federației Europene a Asociațiilor și Cluburilor pentru UNESCO.

Interpreți în concertele „Romanțele Dorului” au fost: Pavel Păușan, Rodica Pop Seling, Alexandru Mânzat, Veronica Macarie Moldovan, Cătălin Nistor, Liliana Feher, Samuel Barani, Georgeta Plută, Cristina Beldean Moșușan, Rodica Pop Seling, Daniel Pop, Mihaela Ionescu, Iulian Bratu, Gabriela Dobre, Mădălin Băldău, Veronica Răceală, Florian Popa, Ionuț Boancheș, Daniela Vlădescu, Ana Maria Racu, Ionuț Ciobotaru, Camelia Florescu, Diana Văluță, Florian Popa, Veronica Roșca, Nicoleta Vasile, Margareta Ivănuș, Simona Mazăre, Andrei Liță, Lucia Deliu, Ionuț Ciobotaru, Andreea Tican (boboc de crizantemă), Ina Cristea, Bogdan Hrestic, Ana Maria Donose, Aurel Niamțu, Alina Huțu și Silvia Gonciar.

Organizatorii concertelor: Primăria și Consiliul Local Municipal Târgoviște,

Profeta, Paraschiv Oprea, Temistocle Popa, Ioan Tomescu, Elly Roman și mulți alții. Recitalurile susținute de îndrăgita interpretă Alina Mavrodin Vasiliu, precum și prezentările realizate în toate aceste concerte extraordinare au fost cu adevărat momente de referință foarte apreciate de public. File din istoria romanței, culese cu devotament din patrimoniul acestui gen muzical de Teodor Vasiliu, jurnalist și doctor în istorie, au fost oferite publicului în toate prezentările realizate de Alina Mavrodin Vasiliu. Spectatorii au fost invitați să viziteze Muzeul „Casa Romanței” din Târgoviște - fondat și realizat în anul 2017 de Teodor Vasiliu și de Alina Mavrodin Vasiliu, instituție muzeală intrată, din 2019, în structura Complexului

Național Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște, din subordinea Consiliului Județean Dâmbovița - în care se desfășoară un intens program internațional de vizitare coordonat de muzeograful Andrei Vasiliu, ale cărui ghidaje

Teatrul „Tony Bulandra” Târgoviște, Consiliul Județean Dâmbovița, Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște, Casa Municipală de Cultură Zalău, Școala Populară de Arte „Tudor Jarda” din Cluj-Napoca, Teatrul Național de Operă și Balet „Oleg Danovski” Constanța, Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Primăria Municipiului Chișinău - Direcția Cultură, Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici” din Chișinău, Primăria Municipiului Cahul, Consiliul Județean Iași, Ansamblul Profesionist „Constantin Arvinte” al Consiliului Județean Iași, Complexul Muzeal Național Moldova Iași, Facultatea de Muzică a Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași.

Partenerii media de promovare: TVR, Radio România, Revista „Actualitatea Muzicală”, UZPR, Radio ProDiaspora, Ziarul „Ultima Oră”.

Dorin MANEA

Savoy IX la „Tănase”

Cea mai recentă ediție a Galelor Savoy, a IX-a, i-a reunit pe celebra scenă de pe Calea Victoriei pe invitații speciali Mirabela Dauer, Denis Ștefănescu, George Rotaru,

Vasile Muraru, Valentina Fătu

Cornelia și Lupu Rednic. Li s-au alăturat gazdele, Vasile Muraru și Valentina Fătu, care semnează conceptul acestui spectacol, și Alin Gheorghisan, solist al Teatrului „Tănase” care, prin interpretarea piesei „Copacul” (compozitor Jolt Kerestely, textier Ovidiu Dumitru) a marcat momentul tradițional *In Memoriam* dedicat lui Aurelian Andreescu.

Compozitorul Marius Țeicu, invitat special al Galelor Savoy, a evocat și el personalitatea marelui artist, pe care nu numai că l-a cunoscut foarte bine, dar i-a compus un alt mare șlagăr – „Oameni”, inclus de multă vreme în Galeria de Aur a muzicii ușoare românești.

„Era pe la începutul anilor '70...” – povestea Marius Țeicu. “Noi ne știam de la filmările de la Televiziunea Română, Mihai Constantinescu îmi cânta deja câteva melodii și la un moment dat i-am spus că am scris o piesă pentru Festivalul de la Mamaia și că m-am gândit la el. L-am invitat la mine acasă, am început

să i-o cânt, a ascultat cu atenție și, la un moment dat, mi-a spus: «Gata, o să facem treabă cu piesa asta!». Avusesem, ce-i drept, mari emoții, pentru că el era puțin mai în vârstă decât mine, era deja foarte cunoscut, iar eu mă aflam la început de carieră (Aurelian Andreescu se lansase cu mare succes,

alături de Doina Badea, Margareta Pâslaru și Constantin Drăghici în 1963 la Festivalul de la Mamaia, care se numea Concursul și Festivalul de Muzică Ușoară Românească – n.a.). I-a plăcut foarte mult piesa, care i se lipise din prima de suflet. A fredonat-o cu o plăcere enormă, apoi nu a existat spectacol, emisiune de televiziune, turneu sau recital unde să nu o cânte!”.

În 1973 Marius Țeicu a debutat în calitate de compozitor la Festivalul de la Mamaia cu cinci piese, printre care și „Oameni”. Regulamentul nu limita atunci numărul compozițiilor, care erau însoțite de câte un motto; abia după ce erau ascultate de membrii comisiei se deschidea plicul și se afla cui aparținea melodia. Din

Marius Țeicu

George Rotaru, Mirabela Dauer

cele cinci melodii i-au fost acceptate două – „Chemarea dragostei” (text Constantin Săbăreanu), interpretată de Adrian Romcescu și Dida Drăgan, și „Tinerii” (textieri Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu), cântată de Mihai Constantinescu și de Anda Călugăreanu. La fel ca la primele trei ediții (1963-65), piesele din concurs au fost prezentate în două interpretări; începând cu acea ediție și până când s-a reluat, în 1983, Festivalul de la Mamaia nu a mai avut secțiune de „Interpretare”. Ambele piese au fost distinse cu Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Una dintre piesele respinse atunci la preselecție a fost „Oameni”, pentru că, “avea aceeași factură compozițională ca și

«Chemarea dragostei», iar comisia a spus că era de ajuns o singură piesă cu acele caracteristici”.

Doi ani mai târziu, „Copacul” lui Jolt Kerestely, care o compusese special pentru Aurelian Andreescu, obținea doar Premiul III la secțiunea „Creație”, deși merita Premiul I.

Așa s-a scris pe scurt povestea (nedreaptă) a două dintre șlagărele perene ale muzicii ușoare românești lansate de unul cei mai valoroși interpreți de muzică ușoară; vocea lui Aurelian Andreescu și mai ales interpretarea pieselor „Oameni” și „Copacul” nu au putut fi nici egale și nici imitate vreodată în cele aproape cinci decenii de la lansare.

Recitalul și confesiunile Mirabelei Dauer la Galele Savoy au strânit emoție și ropote de aplauze; artista a cântat „Îmi amintesc”, piesa

Di Lazzaro). Cornelia și Lupu Rednic, invitați speciali ai Galei prezentate de jurnalista Mihaela Bîrzilă – prieteni foarte apropiați și colegi de turnee cu ceilalți artiști, au

Denis Ștefănescu

Alin Gheorghisan

dăruit publicului două cântece compuse de ei: „Astăzi lângă voi se-adună” și „Haida, mândră la băută”.

Surpriza serii a fost oferită de Cornelia Rednic, care a interpretat piesa de muzică ușoară „Mi-e dor”, compusă de Dan Dimitriu pe versurile regretatei Marina Scupra; aceasta a dat și titlul albumului lansat de interpretă în anul 2012.

Așteptăm cu nerăbdare și alte ediții ale Galelor Savoy, ale căror artizani și creatori sunt Vasile Muraru și Valentina Fătu, artiști de excepție care au dorit să aducă omagiu și reunoaștere binemeritate marilor nume care au adus glorie și strălucire spectacolului de Revistă și care au jucat de-a lungul timpului pe scenele Teatrului “Tănase” (Savoy, Calea Victoriei 174, Grădina Boema). (Foto: Sebastian Oros)

Oana GEORGESCU

compusă de Marius Țicu, pe versurile Corinei Despot, „Te-aștept să vii” (compozitor Ionel Tudor, versuri Andreea Andrei) și două piese ale lui Raoul - Rareș Borlea, „Floare Albă, Floare Albastră” și „În viața mea”. Tot Raoul a compus și melodiile „Cine, cine?” și „Îmi bate inima”, interpretate de Denis Ștefănescu, iar George Rotaru a cântat „Pălăria mea” (compozitor Ion Istrati, text Gheorghe Balici) și o piesă din repertoriul internațional, „Chitarra Romana” (compozitor Bruno Cherubini, text Eldo

Florentina Satmari

Absolventă a Conservatorului "Ciprian Porumbescu", secția canto clasic, Florentina Satmari a fost timp de trei decenii o realizatoare de prim-plan a TVR, în special pe tărâmul folclorului, dar nu numai. Inițial coristă, cânta excelent ea însăși, îmi aduc aminte că m-a invitat să-i

prezintă lansarea unei casete audio în sala de pe str. Luterană unde Liliana Menadi amenajase un frumos spațiu muzical. După plecarea de la TVR a realizat emisiuni de audiență la Etno TV sau la Național TV ("Albumul național", moderat de Corina Chiriac). Era originară din județul Mureș, din comuna Nadăș, vecină cu Chiherul

copilăriei mele. De altfel cu câțiva ani în urmă cumpărase o casă tot în apropiere, la poalele satului meu natal, Câmpul Cetății, vecină fiind cu Matilda Pascal Cojocărița, Ștefan Cigu și Nicolae Botgros, care la rândul lor achiziționaseră case de vacanță acolo. Slujba religioasă a avut loc în acea căsuță de la țară, în prezența a numeroși artiști, între care Nicolae Furdui Iancu, Alesis (Alina și Romeo Negoiasă), Cristian Pomohaci, Gelu Voicu, Ionuț Fulea. De-a lungul timpului a fost implicată în organizarea sau jurizarea a numeroase festivaluri. Personal am fost alături de ea la Festivalul național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște și la un alt concurs de romanțe, "Te-ăștept pe-același drum" de la Zlatna, dar a fost în egală măsură și la festivalurile "Maria Tănase" de la Craiova sau "Callatis", de la Mangalia. Revăd acum cu nostalgie filmarea din urmă cu câțiva ani, difuzată de sute de ori pe micul ecran, a melodiei formației Alesis, "Mi-e dor de Bucureștiul de-altădată", în care intru mândru nevoie mare în sală la braț cu Florentina Satmari, după care reînviem la masă atmosfera interbelică, alături de Irina Loghin, Mirabela Dauer, Gheorghe Turda... (U. Octavian)

Albumul cu amintiri

● Pe vremuri, TVR lansase un ciclu de emisiuni de divertisment pornind de la literele alfabetului. La G, firește, a fost și Trio Grigoriu, chiar dacă faimosul grup vocal nu mai apărea decât ocazional, la filmări sau înregistrări, frații Grigoriu lăsând în urmă "nebuniile tinereții", fiecare impunându-se într-un anume domeniu. Privind de la stânga la dreapta, Cezar devenise regizor de film, Angel -

un apreciat textier și libretist, iar George un reputat compozitor. Ceea ce nu înseamnă că puteau uita perioada lor de glorie dintre 1945-1960, cu melodii de succes cum ar fi "Pescarul amator", "Broscuța Oac", "La cabana Trei brazi", "Macarale", cărora li s-a adăugat mai târziu "Amurgul". În deceniile 6, 7 și 8 ale secolului trecut grupurile vocale erau la mare modă, dar, interesant, ele nu erau mixte - Frații Menzel, Trio Armonia, Surorile Kozak, Trio Do-Re-Mi, Trio Caban - dar Trio Grigoriu rămâne peste timp cel mai notoriu dintre ele. (D.M.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori:

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție:

Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPEȘCU, Constantin-Tufan STAN,
Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Corina BURA, Petre FUGACIU,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Sanda HÎRLAV
MAISTOROVICI, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA,
Marin MARIAN, Doina MOGA, Irina NIȚU,
Sarah RIZESCU, Edward SAVA, Constantin-Tufan STAN,
Mirela STOENESCU-TOLLEA, Carmen STOIANOV,
Lena VIERU-CONTA

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x